

MOBILITEIT EN WELZIJN VAN PLATTELANDSOUDEREN

Bachelorscriptie
Sociale Geografie en Planologie
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen

Aukelien Antonides, S2252066
Begeleiders: dr. L. B. Meijering & dr. ir. S. G. Weitkamp

Samenvatting

Het onderwerp van dit onderzoek is mobiliteit en welzijn van ouderen. Het doel van dit onderzoek is om na te gaan of ouderen, 65+, die wonen in ruraal gebied in Noord-Nederland ook ervaren of hun mobiliteit invloed heeft op hun welzijn. En als dit het geval is, door welke redenen het wordt ervaren dat hun mobiliteit invloed heeft op hun welzijn. Aan de hand hiervan is de volgende hoofdvraag opgesteld: **‘In hoeverre beïnvloedt mobiliteit van ouderen (65+) die wonen in Noord-Nederlands ruraal gebied, hun welzijn?’** en de deelvragen: in welke mate zijn deze ouderen mobiel? In hoeverre verschilt de gewenste en de gerealiseerde mobiliteit van deze ouderen? In hoeverre ondervinden deze ouderen, een positief dan wel negatief effect op hun welzijn? De methoden die hiervoor gebruikt zijn, zijn: literair onderzoek, dagboekjes ingevuld door de respondent, GPS logger en een diepte interview. Resultaten: Voorzieningen: wordt geaccepteerd dat niet alle voorzieningen in een dorp aanwezig kunnen zijn. Afhankelijkheid van anderen: wordt als lastig ervaren door de respondenten. Zelf autorijden: grotere mate van onafhankelijkheid door zelf te kunnen gaan en staan waar men wil. Reisdoelen: sociale contacten en bezoeken van voorzieningen. Conclusies: Mobiliteit beïnvloedt het welzijn van plattelandsouderen. Positief: in de gevallen als de respondenten beschikking hebben over een auto en hierin kunnen rijden. In dit geval maakt het de respondent minder uit dat voorzieningen of andere activiteiten verder van hun vandaan zijn. Negatief: als de respondent lichamelijke beperking heeft. Hierdoor is men afhankelijk van hulp van anderen, bijvoorbeeld van familie of taxidiensten.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Probleemstelling.....	4
1.3 Opbouw thesis.....	6
2. Theoretisch kader	7
2.1 Mobiliteit.....	6
2.2 Welzijn.....	6
2.3 Platteland.....	6
2.4 Ouderen	6
2.4 Conceptueel model.....	6
3. Methodologie	10
3.1 Methode	10
3.2 Dataverzameling	10
3.2.1 Dagboek	10
3.2.2 GPS logger	10
3.2.3 Diepte-interview.....	10
3.3 Data-analyse.....	12
3.3.1 Dagboek	12
3.3.2 GPS logger	12
3.3.3 Diepte-interview.....	12
3.4 Reflectie	14
3.5 Ethische vraagstukken	14
4. Resultaten	16
4.1 Overzicht respondenten.....	16
4.2 Gerealiseerde mobiliteit	16
5. Conclusie(s)	18
5.1 Conclusie(s)/Discussie	25
5.2 Aanbevelingen	25
Literatuurlijst	26
Bijlagen	28

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het aandeel ouderen, personen van 65 jaar of ouder, van de totale Nederlandse bevolking zal één vijfde deel bedragen in het jaar 2020. Volgens Poelman & van Duin (2010) zal de totale Nederlandse bevolking in het jaar 2020 ongeveer 17.000.000 mensen bedragen. Het aantal ouderen zal in dat jaar ongeveer 3.4000.000 mensen bedragen. Deze ouderen zijn vaker in het bezit van een auto en blijven langer vitaal en gezond (KiM, 2008). Dat het aantal ouderen toeneemt is onder andere het gevolg van een lagere vruchtbaarheid bij jongere generaties (Boschmann & Brady, 2013). Dat het aantal ouderen langer vitaal en gezond blijven heeft te maken met een hogere levensverwachting voor de ouderen zelf (Boschmann & Brady, 2013). Dat het aandeel van het aantal ouderen toeneemt, heeft gevolgen voor de totale mobiliteitsgroei. Want volgens het KiM (2008) blijft de mobiliteit in Nederland groeien in de komen jaren. En aangezien het aantal ouderen toeneemt, die vaak in het bezit zijn van een auto en langer gezond blijven, dragen zij bij aan verwachte mobiliteitsgroei (KiM, 2008).

Ook het aandeel ouderen op het platteland zal toenemen (Israel Schwarzlose et al., 2014), en volgens Glasgow & Berry (2012) zal de vergrijzing op het platteland zelfs sneller optreden dan in de stedelijke gebieden. De reden voor het versneld optreden van vergrijzing in plattelands gebieden, is dat deze gebieden een minder grote bevolking hebben dan stedelijke gebieden (Glasgow & Berry, 2012). De mate van mobiel zijn van ouderen op het platteland is, in het algemeen, hoger dan in de stad (Pucher & Renne, 2005). Pucher & Renne (2005) stellen dat deze hogere mate van mobiel zijn, wordt veroorzaakt doordat de ouderen verspreid over het gebied wonen en ook de voorziening verspreid zijn over het gebied. De reisafstanden zijn dus meer op het platteland dan in de stad. Om deze afstanden te kunnen overbruggen wordt in de meeste gevallen gebruikt gemaakt van de auto, en zijn plattelandsouderen afhankelijk van dit vervoersmiddel (Pucher & Renne, 2005).

Mobiliteit staat weer in verband met welzijn. Zo blijkt uit de resultaten van gedaan onderzoek, dat onder andere het vervoer naar en toegang hebben tot de lokale diensten en voorzieningen aan welzijn bijdragen (Gabriel & Bowling, 2004). Deze kunnen op het platteland het beste bereikt worden met behulp van een auto, aangezien de te overbruggen afstand relatief groot is. Verder geldt dat out-of-home mobiliteit de kwaliteit van leven beïnvloed, omdat de plattelandsouderen op deze manier kunnen deelnemen aan allerlei activiteiten, op onder andere sociaal vlak (Shoval et al., 2011).

Dit zijn de algemene tendensen voor plattelandsouderen. Maar in dit onderzoek is gekeken naar het individuele niveau: de mate van mobiliteitsproblemen en mobiliteitsmogelijkheden en een eventuele relatie met het welzijn van de plattelandsouderen.

1.2 Probleemstelling

Het doel van dit onderzoek is om na te gaan of ouderen, 65+, die wonen in ruraal gebied in Noord-Nederland ook ervaren of hun mobiliteit invloed heeft op hun welzijn. En als dit het

geval is, door welke redenen het wordt ervaren dat hun mobiliteit invloed heeft op hun welzijn. Dit onderzoek is uitgevoerd, omdat er een verband is tussen onder andere de mobiliteit van ouderen en hun welzijn (Boschmann & Brady, 2013). De algemene tendens is dat plattelandsouderen een hogere mate van mobiel zijn hebben dan stadsouderen. Geldt dit ook daadwerkelijk voor de Noord-Nederlandse plattelandsouderen of worden deze ouderen belemmerd in hun mobiliteit doordat zij wonen in ruraal gebied. Dat hun woonomgeving aanleiding geeft om minder mobiel te zijn doordat de lange(re) te overbruggen afstand tot de activiteit, een reden is om niet deel te nemen aan de activiteit. Tevens is er in dit onderzoek nagegaan hoe mobiliteit het welzijn van ouderen beïnvloedt, die in ruraal gebied binnen Noord-Nederland wonen.

Mobiliteit is niet voor iedere oudere hetzelfde. De mate waarin mensen mobiel willen zijn hangt af van de persoon zelf, maar ook bijvoorbeeld de levensfase waarin een persoon zich bevindt. Het hangt dus af van de gerealiseerde mobiliteit van een persoon: de mate waarin een persoon mobiel is geweest, en van de gewenste mobiliteit: de mate waarin een persoon mobiel had willen zijn. Het mobiel willen zijn en het daadwerkelijk mobiel zijn is dus ook van belang (Schwanen et al. (2012). Binnen dit onderzoek is gekeken in hoeverre de gerealiseerde en de gewenste mobiliteit met elkaar overeenkomen dan wel verschillen, en wat de achterliggende redenen hiervoor zijn. Of het invloed heeft gehad op het welzijn van de plattelandsouder, en als deze invloed optreedt of deze dan positief dan wel negatief is. Aan de hand hiervan is de volgende hoofdvraag opgesteld:

‘In hoeverre beïnvloedt mobiliteit van ouderen (65+) die wonen in Noord-Nederlands ruraal gebied, hun welzijn?’

Dit is uitgewerkt in verscheidende deelvragen, zodat deze vragen gezamenlijk een antwoord hebben gevormd de hoofdvraag. De deelvragen luiden als volgt:

- In welke mate zijn deze ouderen mobiel?
- In hoeverre verschilt de gewenste en de gerealiseerde mobiliteit van deze ouderen?
- In hoeverre ondervinden deze ouderen, een positief dan wel negatief effect op hun welzijn?

1.3 Opbouw thesis

In het volgende hoofdstuk, hoofdstuk 2, zal het theoretisch kader worden behandeld. In dit hoofdstuk komen de relevante concepten en theorieën aan bod, die nodig zijn om de mobiliteit en het welzijn van plattelandsouderen beter te kunnen begrijpen. Hoofdstuk 3 zal een beschrijving geven van de methoden van data verzameling en hoe deze is geanalyseerd. Vervolgens zullen de gevonden resultaten worden besproken in hoofdstuk 4. Hierna zullen de conclusie(s) en de beantwoording van de onderzoeksvraag, de discussie en eventuele aanbevelingen voor vervolg onderzoek, worden opgenomen in hoofdstuk 5. Tenslotte zal er een reflectie worden geschreven over het doen van dit onderzoek op zich, wat terug te lezen is in hoofdstuk 6. Deze thesis wordt afgesloten met een lijst van de gebruikte literatuur.

2. Theoretisch kader

2.1 Mobiliteit

Er zijn verschillende definities van mobiliteit. Binnen dit onderzoek wordt mobiliteit als volgende omschreven: de verplaatsingen van mensen van een bepaalde locatie naar een andere locatie (Stanley et al., 2011). Maar er rekening mee houdend dat het om de achterliggende gedachte gaat, waarom men mobiel wil zijn; sociaal contact en het ervaren van onafhankelijk zijn de belangrijkste aspecten van mobiliteit (Alsnih & Hensher, 2003).

2.2 Welzijn

Binnen dit onderzoek wordt de definitie van het subjectieve als het objectieve welzijn gehanteerd. Objectief: Hoe een persoon het leven voor hem of haar persoonlijk beoordeeld, wordt gefundeerd door criteria op basis van doelstellingen, waarden of doelen. Door deze kijk op welzijn wordt het stabiel en vergelijkbaar (Nordbakke & Schwanen, 2014). Subjectief: Hoe een persoon het leven voor hem of haar persoonlijk beoordeeld, wordt gefundeerd door ervaringen en percepties van deze persoon. Hiermee wordt het persoonlijk; individuele ervaringen en belevingen van welzijn wordt geaccepteerd, maar ook beïnvloedbaar door onder andere sociale gebeurtenissen en aanpasbaarheid aan de externe omstandigheden. Dit maakt deze vorm van welzijn onstabiel en/of niet vergelijkbaar (Nordbakke & Schwanen, 2014). Objectieve en subjectieve welzijn wordt visa versa gebruikt om iets over het andere begrip qua welzijn te zeggen; beiden dragen bij aan breder begrip van welzijn en vullen elkaar dus ook aan.

2.3 Platteland

Platteland is een context afhankelijk begrip omdat het per land verschilt (Woods, 2005). Binnen dit onderzoek is de gangbare definitie, zoals gehanteerd door het CBS, gehanteerd. Dit is op basis van wijkniveau.

Platteland en landelijkheid houdt daarentegen meer in dan een fysieke omgeving. Dit blijkt uit het volgende citaat: “Rurality is ‘socially constructed’ and ‘rural’ ‘becomes a world of social, moral and cultural values in which rural dwellers participate” (Woods 2005, p. 11).

Het onderzoek zal plaats vinden in Nederland, binnen zowel landelijke- of plattelandsgemeenten als gemeenten die matig of sterk stedelijk zijn. Aangezien dit onderzoek zich gaat richten op het platteland, zullen alleen de data worden meegenomen dat is gegeneerd van respondenten die wonen in een weinig of niet stedelijk gemeente. Een overzicht van de gemeenten in Nederland en in hoeverre de mate van deze gemeenten kan worden getypeerd als stedelijk of niet, is terug te vinden in figuur 1.

Volgens Shoval et al. (2011) is er sprake van een toenemende ouderenmobiliteit. Out-of-home mobiliteit beïnvloed onder andere de kwaliteit van leven. Deze vorm van mobiliteit is nodig voor het deelnemen van activiteiten op cultureel, sociaal en commercieel vlak.

Ouderen waarvan de bewegingsvrijheid beperkt is, ondervinden een lagere kwaliteit van leven. De beperking van de bewegingsvrijheid kan zowel extern optreden, opgelegd door de

omgeving, als intern, door fysieke omstandigheden. Een lagere kwaliteit van leven kan ook optreden als de mobiliteit van ouderen bedreigd wordt door onder andere dementie en cognitieve stoornissen. Ook volgens Boschmann & Brady (2013) is mobiliteit belangrijk voor de kwaliteit van leven. Het aantal ouderen zal toenemen en dit zorgt voor een aantal belangrijk veranderende componenten. Dat het aantal ouderen toeneemt is onder andere het gevolg van een lagere vruchtbaarheid bij jongere generaties, een hogere levensverwachting voor de ouderen zelf en een afname van de gezinsgrootte. Goede infrastructuur is van belang omdat ouderen zich liever per auto verplaatsten dan te reizen met het openbaar vervoer.

Zoals aangegeven in de inleiding, zal dit onderzoek gericht zijn op ouderen die wonen op het platteland. Hiervoor is gekozen omdat het aandeel ouderen ook op het platteland zal toenemen en wat leidt tot landelijke gebieden die verouderen (Israel Schwarzlose et al., 2014). Verder stellen Israel Schwarzlose et al. (2014) dat plattelandshuishoudens vaker in het bezit zijn van een auto dan huishoudens in de steden. Dit is het gevolg omdat er geen mogelijkheden zijn voor andere modaliteiten van transport en relatieve langere afstanden die moeten worden afgelegd naar voorzieningen. Als ouderen op het platteland boodschappen willen doen maar hier zelf niet meer tot toe in staat zijn, vinden zij het bezwaarlijk om hen dierbaren hiervoor te benaderen (Israel Schwarzlose et al., 2014). Dit leidt tot het niet bevredigen van hun mobiliteitsbehoeften (Israel Schwarzlose et al., 2014). Tevens stellen Israel Schwarzlose et al. (2014) dat ouderen die niet meer een auto mogen besturen, mogelijk een lagere kwaliteit van welzijn ondervinden.

Het kader wat voor de data-analyse van dit onderzoek van belang is, zal verder worden toegelicht in het hoofdstuk 3, methodologie.

2.1 Conceptueel model

Welzijn en mobiliteit = relatie:

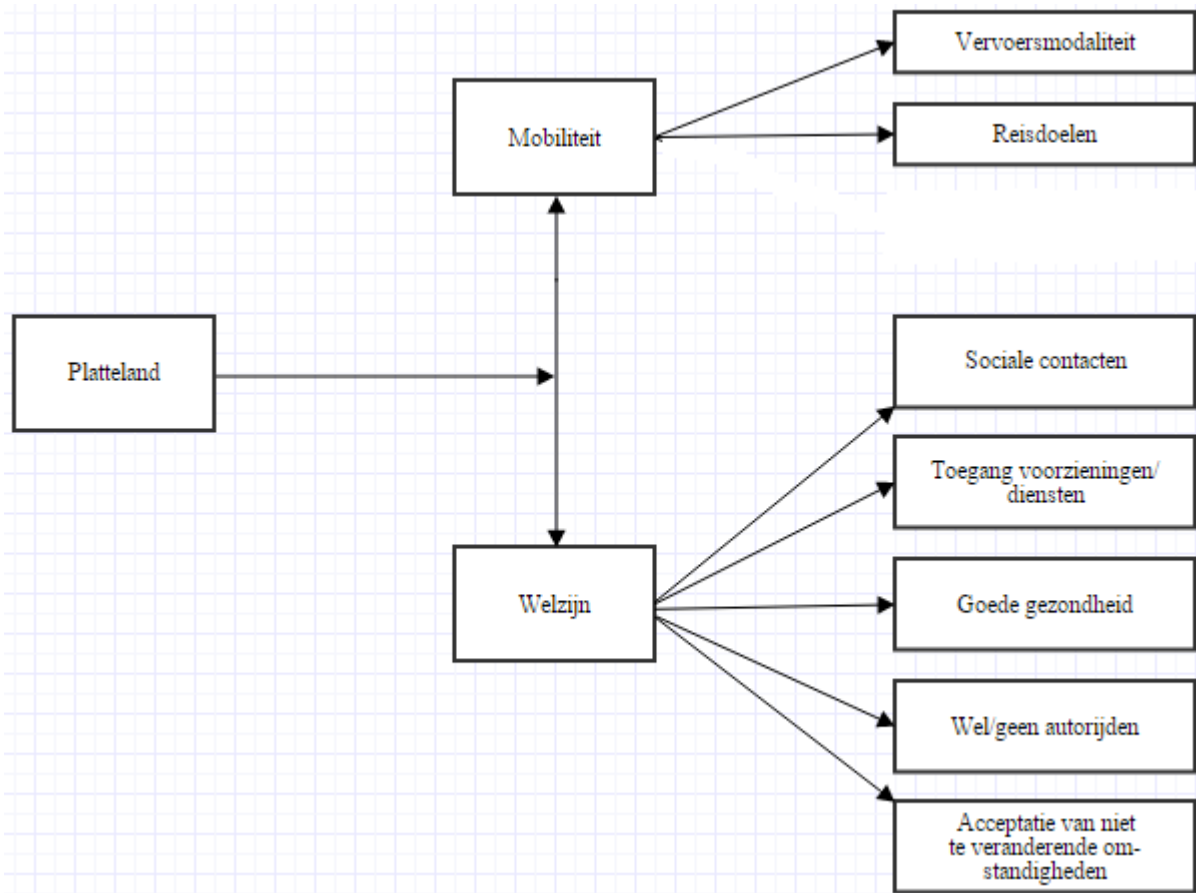
- Welzijn invloed = sociale relaties/contacten, toegang hebben tot lokale voorzieningen/diensten, goede gezondheid, goede mobiliteit, acceptatie van omstandigheden die niet kunnen worden gewijzigd, wel of geen auto rijden
- Mobiliteit invloed = vervoersmodaliteit (auto, fiets, OV, benenwagen), reisdoelen (werk, winkelen, boodschappen, sociale contacten), tijdstip/dagdeel,
→ afhankelijk zijn van anderen = Mobiliteitsbehoeften bevredigingen: niet zelf meer boodschappen kunnen doen en bezwaarlijk om dierbaren hiervoor te vragen

Platteland:

- Auto = geen andere modaliteiten van transport/ relatief langere afstanden afleggen naar voorzieningen op platteland = autoafhankelijkheid
- Toenemende ouderen en platteland

Figuur 2 *Conceptueel model*

3. Methodologie

3.1 Methode

In dit hoofdstuk zal de methodologie worden besproken. De data verzameling heeft plaatsgevonden aan de hand van drie methoden, namelijk: dagboek, GPS loggers en diepte-interviews. Deze methoden zullen ieder afzonderlijk worden behandeld. Dit zijn zowel kwalitatieve als kwantitatieve methoden.

De kwalitatieve onderzoeksmethode die binnen dit onderzoek heeft plaats gevonden is het afgenomen diepte-interview. De gegevens van de GPS loggers is binnen dit onderzoek de kwantitatieve onderzoeksmethode. De gegevens die zijn gegenereerd door middel van een dagboek zijn zowel kwalitatief als kwantitatief van aard, zie ook hoofdstuk 3.3.2.

Deze drie methoden kunnen niet afzonderlijk van elkaar worden gezien binnen dit onderzoek. Ze hebben een onderlinge samenhang. Zo dienen de methoden van het dagboek en de GPS logger als input voor het interview. Waar eventueel data mist uit het dagboek, kan deze data worden opgezocht door middel van de data van de GPS logger of navraag naar worden gedaan tijdens het diepte-interview. Zo geldt ook dat ontbrekende data van de GPS logger kunnen worden nagegaan door middel van het dagboek, en navraag worden gedaan door middel van het diepte-interview.

3.2 Dataverzameling

De dataverzameling heeft plaatsgevonden in groepsverband. De groep bestaat uit negen personen, en ieder persoon heeft twee respondenten benaderd. Dit zouden in eerste instantie drie respondenten zijn, maar in verband met de tijd van het benaderen van de respondenten, de data verzamelen en verwerken van de data is dit aantal terug gebracht tot twee respondenten per persoon.

De respondenten die zijn benaderd zijn geen direct bekenden van de onderzoeker zelf. Hier is voor gekozen om de data zo objectief mogelijk te genereren. De respondent zijn daarom verworven door bijvoorbeeld kennissen van ouders van de onderzoekers te benaderen, of dat respondenten andere respondenten aandragen. Toch hebben ouders van de onderzoekers meegewerkt als respondent, maar dan werd het diepte-interview afgenomen door een niet bekende van de respondent.

Nadat de respondenten zijn benaderd en toestemming hebben gegeven om deel te nemen aan dit onderzoek, heeft de onderzoek de respondent opnieuw bezocht. Ditmaal is het dagboek en de bijbehorende toelichting, plus de GPS logger en de instructie meegenomen en toegelicht aan de respondent. Het is van groot belang dat de respondent de instructies van beide methoden kent en ook daadwerkelijk zal toepassen. Dit om te voorkomen dat er na afloop bruikbare data zal ontbreken.

Na enkele dagen zal er weer contact opgenomen met de respondent om te informeren hoe de data verzameling tot dan toe is verlopen; snapte men het nog, wilde men eventueel hulp ontvangen om het dagboek in vullen, etc. Zo nodig heeft de onderzoeker de respondent

bezoekt en alles nog eens rustig met de respondent doorgenomen of eventueel samen het dagboek ingevuld.

Nadat de respondent de GPS logger acht dagen bij zich heeft gedragen, de eerste dag kan worden beschouwd als ‘testdag’, is onderzoeker opnieuw naar de respondent gegaan. Dit keer werden de GPS logger en het dagboek opgehaald, en, indien nodig, werd het dagboek volledig ingevuld. Toen is er een afspraak gemaakt voor een diepte-interview met de respondent. Dit heeft één week of twee weken later plaatsgevonden.

Als laatste keer heeft de onderzoeker de respondent bezocht om een diepte-interview af te nemen. Vooraf werd de data van de GPS logger aan de respondent getoond, zodat de respondent de resultaten kan zien van de week dat de respondent de GPS logger bij zich heeft gedragen. Nadat het diepte-interview is afgenomen, werd de respondent hartelijk bedankt en is er een presentje overhandigd voor zijn of haar medewerking aan het onderzoek.

Ten slotte is de groep van onderzoekers opgedeeld in twee groepen. Eén groep heeft zich gericht op de data die afkomstig is van de GPS logger en de verwerking hiervan door middel van het programma GIS. De andere groep heeft zich gericht op data die gegenereerd is door middel van een diepte-interview.

3.2.1 Dagboek

De respondenten die benaderd zijn om deel te nemen aan dit onderzoek, zijn gevraagd om gedurende zeven dagen lang een dagboek bij te houden: een rapport bijhouden over de tijdsbesteding gedurende de dag, om zo een gebruikspatroon te hebben vastgelegd (Anastario & Schalmzbauer, 2008). In het dagboek werd aan de respondent gevraagd om aan te geven welke plekken de respondent heeft bezocht, of er een doel is en zo ja, welke. Verder werd er gevraagd naar het vervoersmiddel en ook de duur van de verplaatsing dat de respondent buitenshuis is, komen aan bod. De duur van de verplaatsing, of het zogenoemde out-of-home mobiliteit, is bepaald door de respondent te vragen om het tijdstip van vertrek en aankomst te noteren. Ook is er gevraagd of de respondent alleen heeft gereisd en of er eventueel hulp is verkregen van andere personen dan wel hulpmiddelen. Tenslotte is er gevraagd om aan te geven of het om een geplande of ongeplande activiteit gaat en over er bijzonderheden hebben plaats gevonden. Dit alles staat ook omschrijven in de toelichting die de respondenten hebben ontvangen, op welke wijze zij het dagboek dienen in te vullen. In bijlage 1 is deze toelichting opgenomen. In bijlage 2 is een voorbeeld te vinden van een gedigitaliseerd dagboek.

De respondent heeft een rapport bijgehouden de tijdsbesteding van de gedurende de dag en zo is er een gebruikspatroon vastgelegd (Anastario & Schalmzbauer, 2008).

Door middel van het dagboek zijn er inzichten verkregen over het verplaatsingsgedrag van de respondent en heeft als input gediend voor het interview. In belang van dit onderzoek is er gekeken op welke manier de respondent waar naar toe is gegaan, en naar welke plek of aan welke activiteit de respondent heeft deelgenomen. Tevens kan de data die gegenereerd is door middel van het dagboek worden gekoppeld aan de data van de GPS logger, zie hoofdstuk 3.2.2. Mits het dagboek op de juiste manier ingevuld is, komt dit overeen met de data van de GPS logger. Dit staat gelijk aan de gerealiseerde data van de respondent, nadat eventuele ‘mis’ data uit de gegevens verwijderd is.

3.2.2 GPS logger

De respondenten zijn gevraagd om zeven dagen de logger bij zich te dragen. Ook is de respondent gevraagd om de GPS logger 's nachts uit te doen en op te laden. Zodra de respondent opstond in de morgen, is de respondent verzocht om de GPS logger weer aan te zetten. Door deze manier van handelen is de kans zeer klein dat de respondent vergat om gedurende de dag de GPS logger aan te zetten, mocht de respondent dit vergeten zijn. Zodoende was de kans het meest klein dat er bruikbare data ontbrak. Om te voorkomen dat de respondent de GPS logger op zich zou vergeten, werd er geadviseerd om de GPS logger altijd bij zich te dragen, bijvoorbeeld door het meegeleverde keycord. Ook is het dragen in de broekzak een goede methode.

De instructies die de respondent heeft ontvangen is terug te vinden in bijlage 3.

De vorige genoemde methode hangt samen met die van een Global Positioning System (GPS) logger. Deze twee methoden vullen elkaar aan, daar waar het noodzakelijk wordt geacht. Door middel van een GPS logger werd de beweging van de respondent tot op enkele meters nauwkeurig gevolgd. Hierdoor werd het inzicht verkregen wat de gerealiseerde mobiliteit van een respondent is. Dit kan uiteraard niet rechtstreek uit de gegevens worden herleid die afkomstig zijn van de GPS logger. In hoofdstuk 3.3.2 zal hier nader op worden ingegaan.

3.2.3 Diepte-interview

Door middel van een diepte-interview werd aan de respondent gevraagd om nader in te gaan op bepaalde aspecten die van belang zijn voor het onderzoek. Volgens Longhurst (2010) kunnen ervaringen, gedrag, emoties en meningen goed worden verzameld met behulp van een semigestructureerd diepte-interview. Daarom is voor dit type interview gekozen binnen dit onderzoek. Het diepte-interview kent een negental thema's. Per thema werden een aantal kernvragen gesteld aan de respondent en door middel van deelvragen werd hier dieper op ingegaan. Zo bestond de mogelijkheid om door te vragen, doordat de respondent werd gevraagd meer gedetailleerde antwoorden te geven op een vraag. Daarom is in dit onderzoek een enquête niet voldoende om de gewenste data te genereren. Het interview is opgenomen, nadat hier toestemming voor verleend is door de respondent, om hier een transcript van te hebben gemaakt.

Aangezien er twee interviewguides zijn gebruikt door de onderzoekers, zijn niet alle gestelde vragen aan de respondenten gelijk aan elkaar. Daarom zijn die vragen die afwijken van de andere interviewgids apart vermeld, zie hiervoor bijlage 3. Het gebruik van een diepte-interview binnen dit onderzoek is van belang geweest, om te kunnen achterhalen hoe de respondent denkt over zijn/haar welzijn en mobiliteit. Of men tevreden is, of juist niet, en de achterliggende reden. Dankzij het interview is achterhaald of de achterliggende redenen in verband staan met het platteland, of dat het op wonen op het platteland hier juist geen invloed op uitoefent.

3.3 Data-analyse

3.3.1 Dagboek

De dagboeken zijn door de respondent zelf of met behulp van de onderzoeker ingevuld. Hierna zijn de dagboeken door de onderzoeker gedigitaliseerd. Hiervoor is gekozen omdat andere onderzoekers ook over deze data moesten kunnen beschikken. Vervolgens is de data van de dagboeken gekoppeld aan de data van de GPS loggers. Dit is gedaan om locaties te bepalen waar de respondent is geweest gedurende de week dat de logger door de respondent is

gedragen. Het dagboek is gebruikt om te bepalen waar de metingen werden uitgevoerd, om dus eerder genoemde locatie te kunnen bepalen. Verder dienden de dagboeken ter aanvulling voor plekken die niet met de onderstaande analyse van GPS-data gevonden zijn. Op deze manier werd getracht geen plekken buiten beschouwing te laten.

Doordat de dagboeken allemaal zijn gedigitaliseerd, kan er inzicht worden verworven over de reisdoelen van de respondenten. Verder zal duidelijk worden op welke manier de respondent zijn of haar reisdoel heeft bereikt. Dit is van belang van het onderzoek, omdat er wordt gesteld dat mensen die wonen op het platteland een hogere mate van welzijn ondervinden als men toegang heeft tot lokale diensten en voorzieningen.

3.3.2 GPS logger

De gegenereerde data door middel van de GPS logger is verwerkt en beperkt met behulp van Geographic Information System (GIS). Zoals eerder aangegeven is, staan de data van het dagboek en van de GPS logger met elkaar in verband. Zo worden de gegevens van de GPS logger gebruikt om de locatie te bepalen. Dit is gedaan, locatie bepaling, op basis van tijd en plaats. Door afwijkingen in de GPS-data is een plaats bepaald binnen een radius van 50 meter. Deze 50 meter is berekend door de gemiddelde radius van meerdere metingen in de GPS data. De tijd is vastgesteld op 300 seconden op een locatie. Kerr et al. (2011) stellen dat de tijd dat een respondent op een locatie moet zijn varieert van 45 tot 900 seconden. De meeste studies gebruiken 120 seconden, maar in dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van 300 seconden. Binnen dit onderzoek is hiervoor gekozen zodat er wordt voorkomen dat rustpunten niet als een locatie worden gezien. Want volgens Shoval et al. (2011) maken ouderen met een verminderende mobiliteit hier vaker gebruik van.

Via de GPS logger kan er worden nagegaan hoe mobiel deze ouderen daadwerkelijk zijn; het nagaan of ze deelnemen aan de activiteiten waarvan met zegt dat ze hieraan hebben deelgenomen. Deze data zal worden gevisualiseerd door middel van de data van de dagboeken en de GPS logger, dat wordt weergegeven in kaart gemaakt met behulp van GIS. Zie hiervoor hoofdstuk 4, resultaten.

3.3.3 Diepte-interview

De diepte-interviews die zijn gehouden met de respondent zullen worden getranscribeerd. Deze methode wordt gehanteerd om inzichten te kunnen verkrijgen. Aangezien er vrijwel geen cijfermatigheden zijn te herleiden, en het ontbreken van vooraf gesteld beeld van de uitkomsten, wordt er achteraf een structuur gezocht. Dit zal gebeuren door middel van coderen; door bepaalde gedeelten van de transcripten te gaan labelen, worden er patronen, connecties en categorieën zichtbaar (Cope, 2010). Deze patronen zullen helpen de onderzoeksvragen te beantwoorden.

Het coderen binnen dit onderzoek heeft zich gericht op de volgende thema's: mobiliteit, welzijn en platteland. Verder werden alle vragen meegenomen in het onderzoek die betrekking hebben of de respondent tevreden is met de reisdoelen van de respondent zelf. Volgens Op deze manier werd getracht inzicht te verkrijgen in relaties tussen welzijn en mobiliteit van ouderen die wonen op het platteland. Dit is ook de reden dat er zeven van de achttien transcripten informatie zullen leveren voor dit onderzoek. Een voorbeeld van een transcript is te vinden in bijlage 5.

3.4 Reflectie

Het invullen van het dagboek leidde tot meer problemen dan vooraf gedacht. Ondanks dat het proces van het invullen van het dagboek samen met de respondent is doorgenomen, en de bijgeleverde instructies. In sommige gevallen heeft de respondent de interviewer dan ook gevraagd om het dagboek samen in te vullen. Aangezien de onderzoeker niet iedere dag bij de respondent langs kan gaan, is dit halverwege de week en aan het einde van de week ingevuld. Dit kan als resultaat hebben dat er data ontbreekt in het dagboek. Mocht dat het geval zijn, dan is deze ontbrekende data wel te herleiden door middel van de data van de GPS logger. Alleen wordt het proces om locaties te bepalen wel lastiger. En mogelijk ander geval is dat de GPS logger niet naar behoren functioneert. Dit kan komen doordat de GPS logger niet of niet voldoende contact met de satelliet kan maken en hierdoor geen data genereert. Ook in dit geval geldt dat het dagboek dan deze missende data opvult. Tijdens het diepte-interview is het gebleken dat als de respondent en de onderzoeker in dezelfde plaats wonen, dat sommige vragen als vervelend of irritant worden beschouwt. Vooral bij de vragen over ‘voorzieningen’ was dit het geval. Maar de onderzoeker vraagt hiernaar, niet alleen voor de onderzoeker zelf, maar ook voor de andere onderzoekers. Deze vraag wekte bijna irritatie op bij de respondent, omdat deze weet dat de onderzoeker zelf weet welke voorzieningen aanwezig zijn in de woonplaats. Dan moet de vraag zo worden gesteld dat de overige onderzoekers deze vragen alsnog kunnen meenemen als bruikbare data. Het is lastig voor de onderzoeker om dan te doen alsof dit niet het geval is. Want op deze manier kan het zijn dat de onderzoeker de vragen beantwoordt voor de respondent, met als gevolg dat bepaalde zaken onbesproken blijven, omdat beide weten wat er speelt en waar het over gaat. De interviewgids was in het algemeen te veel gericht op mensen met een beperking. Dit geldt niet voor de vragen waarop de respondent kan antwoorden met ja of nee: heeft u social media? Heeft u een auto? Worden deze vragen met ‘ja’ beantwoord, dan kan er worden doorgevraagd. De andere thema's, welzijn, mobiliteit, locaties en/of plekken, zijn te veel gericht op het minder mobiel zijn van de respondent. Op deze manier is het lastig om data te verkrijgen van de respondent als deze aangeeft geen last te hebben van beperkingen en/of minder mobiel zijn. Ten slotte wordt er, zoals eerder aangegeven, gewerkt in groepsverband. Eén groep gefocust op de GPS logger en de andere groep gefocust op het diepte-interview. Dit heeft als gevolg dat een onderzoeker het transcript schrijft van een respondent die de onderzoeker niet zelf heeft geïnterviewd. De respondent was niet altijd even goed te verstaan doordat er in eigen dialect of taal werd gesproken. Dit kan als gevolg hebben essentiële data zal ontbreken, omdat de onderzoeker de respondent niet kan verstaan.

3.5 Ethische vraagstukken

De ethische vraagstukken die aan bod kunnen komen tijdens dit onderzoek, zijn de volgende. Tijdens dit onderzoek wordt de onderzoeker wellicht niet altijd als outsider gezien, aangezien sommige onderzoekers zelf ook afkomstig van het platteland zijn. Dit kan zowel positieve als negatieve gevolgen hebben. Positief omdat de respondenten de onderzoeker kunnen kennen en hierdoor wordt er een barrière weggenomen om deel te nemen aan het onderzoek. Negatief om exact dezelfde reden, en dat dit juist een barrière opwerpt om deel te nemen aan het

onderzoek.

Er wordt van de respondent gevraagd om zeven dagen van de week een GPS logger bij zich te dragen en op deze manier is het relatief eenvoudig te achterhalen waar de respondent geweest is. Toch zal de onderzoeker de respondent niet persoonlijk kennen, omdat de persoonlijke relatie tussen de onderzoeker en de respondent er dan wellicht voor zorgt dat het onderzoek niet op een objectieve manier wordt gedaan. Verder moet de respondent duidelijk worden gemaakt dat deelname aan het onderzoek vertrouwelijk is, vooral met betrekking tot de GPS gegevens. Anders zou de respondent het idee kunnen krijgen dat hij/zij gevolgd zou kunnen worden en dat derden over de te verzamelen data zou kunnen beschikken.

Aangezien de data die is verzameld een hoog privacy gevoelig gehalte heeft, moet hier uiterst zorgvuldig mee omgegaan worden. Daarom is er gekozen om de verzamelde data op één plaatst te delen met de andere onderzoekers. Op deze manier wordt het overzicht bewaart en wordt er voorkomen dat de privacy gevoelige data in verkeerde handen terecht komt.

4. Resultaten

4.1 Overzicht respondenten

Om vertrouwelijk met de gegevens van de respondent om te gaan, is er voor gekozen om de respondent te koppelen aan een nummer. Op deze manier wordt de naam van de respondent niet genoemd. In plaats van hun echte namen, is er gebruikt gemaakt van pseudoniemen. Overzicht van de acht respondenten, van achttien respondenten in totaal, waarvan de data zal worden gebruikt in dit onderzoek is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 *Respondentenoverzicht*

Respondentnummer	Geslacht	Naam	Leeftijd	Wel/geen auto	Beperkingen/ bijzonderheden
01	Vrouw	Bertie	68	Geen	Been gedeeltelijk geamputeerd, afhankelijk van rolstoel en/of scootmobiel
02	Vrouw	Aletta	81	Wel	Geen
05	Vrouw	Henrieke	85	Geen	Kan niet bukken, afhankelijk van rollator
06	Man	Gradus	84	Wel	Geen
11	Vrouw	Annemarie	79	Wel	Vernauwing van de vaten, loopt moeilijk
15	Vrouw	Ingrid	65	Wel	Geldig rijbewijs maar rijdt zelf niet meer
16	Vrouw	Agnes	74	Wel	Geen

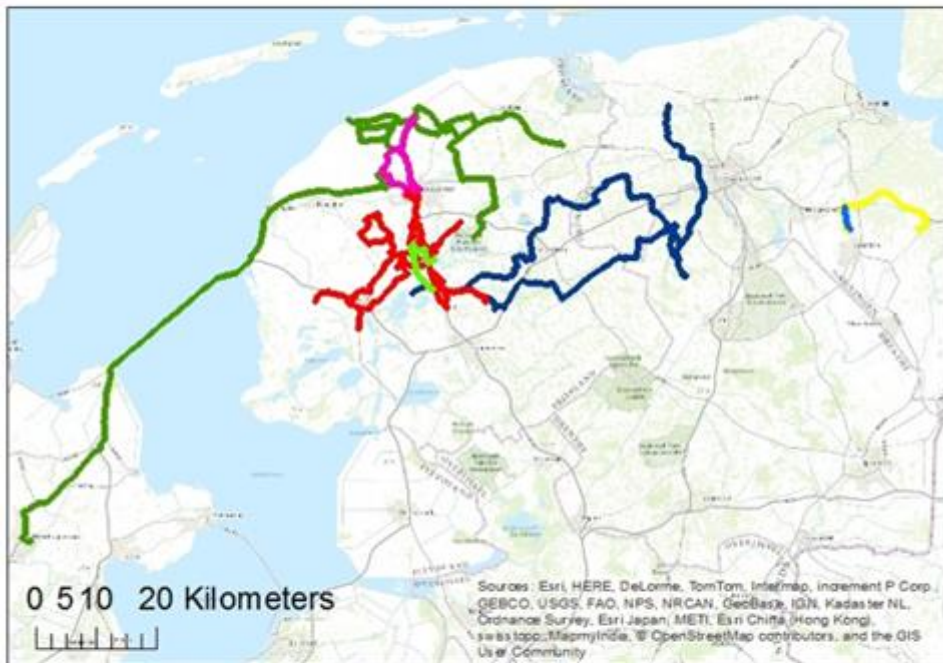
4.2 Gerealiseerde mobiliteit

Via de GPS logger kan er worden nagegaan hoe mobiel deze ouderen daadwerkelijk zijn; het nagaan of ze deelnemen aan de activiteiten waarvan met zegt dat ze hieraan hebben deelgenomen. Deze data zal worden gevisualiseerd door middel van de data van de dagboeken en de GPS logger, dat wordt weergegeven in kaart gemaakt met behulp van GIS. In figuur 3 is deze kaart weergegeven.

Figuur 3 Mobiliteit van Noord-Nederlandse plattelandsouderen

Verplaatsingspatronen respondenten
ruraal gebied op wijk niveau

Legenda

Respondent 1	Respondent 11
Respondent 2	Respondent 15
Respondent 5	Respondent 16
Respondent 6	

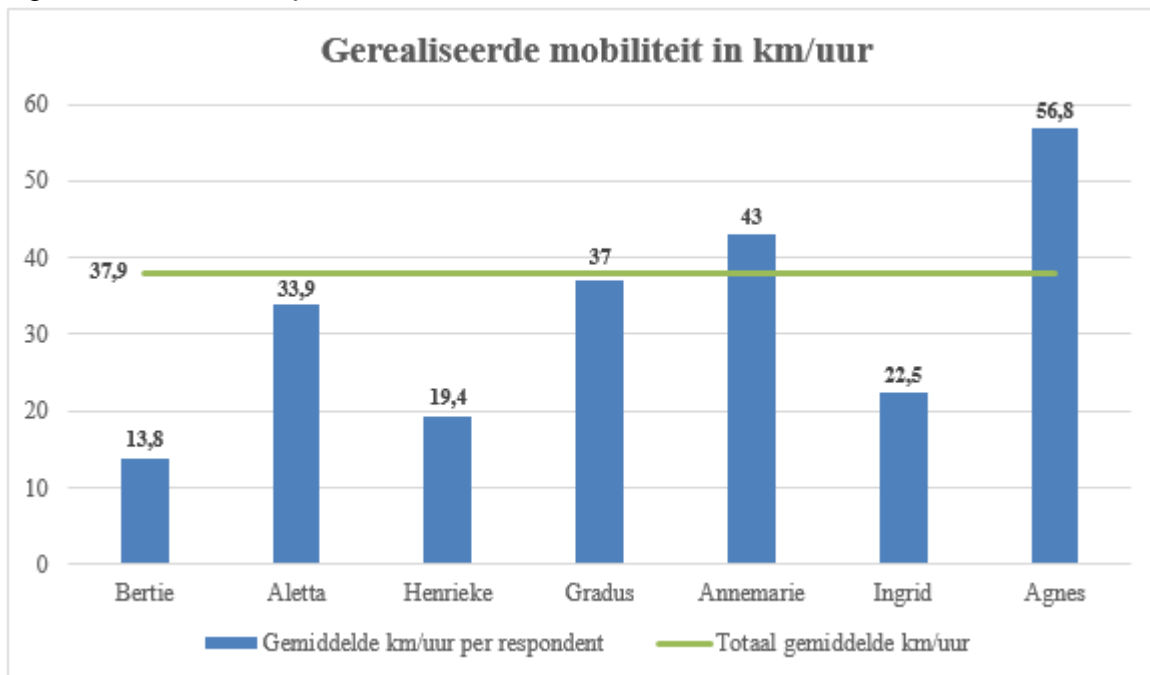
Wat visueel is weergegeven in figuur 3, wordt in tabel 2 weergegeven in de afgelegde afstand in tijd per uren en in kilometers. De getallen van de kilometers zijn afrond op één decimaal achter de komma. Het betreft de metingen van de respondenten gedurende de week dat de respondent de GPS logger bij zich heeft gedragen. De berekeningen zijn gebaseerd op metingen van plek naar plek over een gehele week. Hierbij moet rekening worden gehouden dat de respondenten niet allemaal in dezelfde week een GPS logger met zich mee brachten. Verder hebben de plekken die bepaald zijn, een radius van 50 meter. Dit is als gevolg van afwijkingen in het GPS-systeem en is niet te voorkomen. Door deze reden mist de afstand die de respondent heeft afgelegd binnen een plek, in tijd en afstand.

Tabel 2 Afgelegde afstand gemeten in tijd per uren en in kilometers

Naam	Aantal kilometer	Aantal uur/min/sec
Bertie	9,5	00u/41min/10sec
Aletta	54,0	01u/35min/41sec
Henrieke	36,5	01u/52min/40sec
Gradus	351,1	09u/29min/50sec
Annemarie	249,0	05u/47min/40sec
Ingrid	216,6	09u/37min/28sec
Agnes	557,6	09u/48min/48sec
Totaal	1474,3	38u/53min/17sec

Figuur 4 laat vervolgens zien wat de gemiddelde afstand is, in kilometer per uur, voor iedere respondent afzonderlijk en van het totaal. Op deze wordt er inzicht verkrijgen in de gerealiseerde mobiliteit van de respondenten. Het overzicht in figuur 4 geeft overigens alleen de daadwerkelijk afgelegde kilometers aan, dit zegt niets over de gewenste mobiliteit en of de respondenten tevreden zijn met hun gerealiseerde mobiliteit. Dit zal nader worden besproken in hoofdstuk 4.3, gewenste mobiliteit.

Figuur 4 Gemiddelde afstand in km/uur

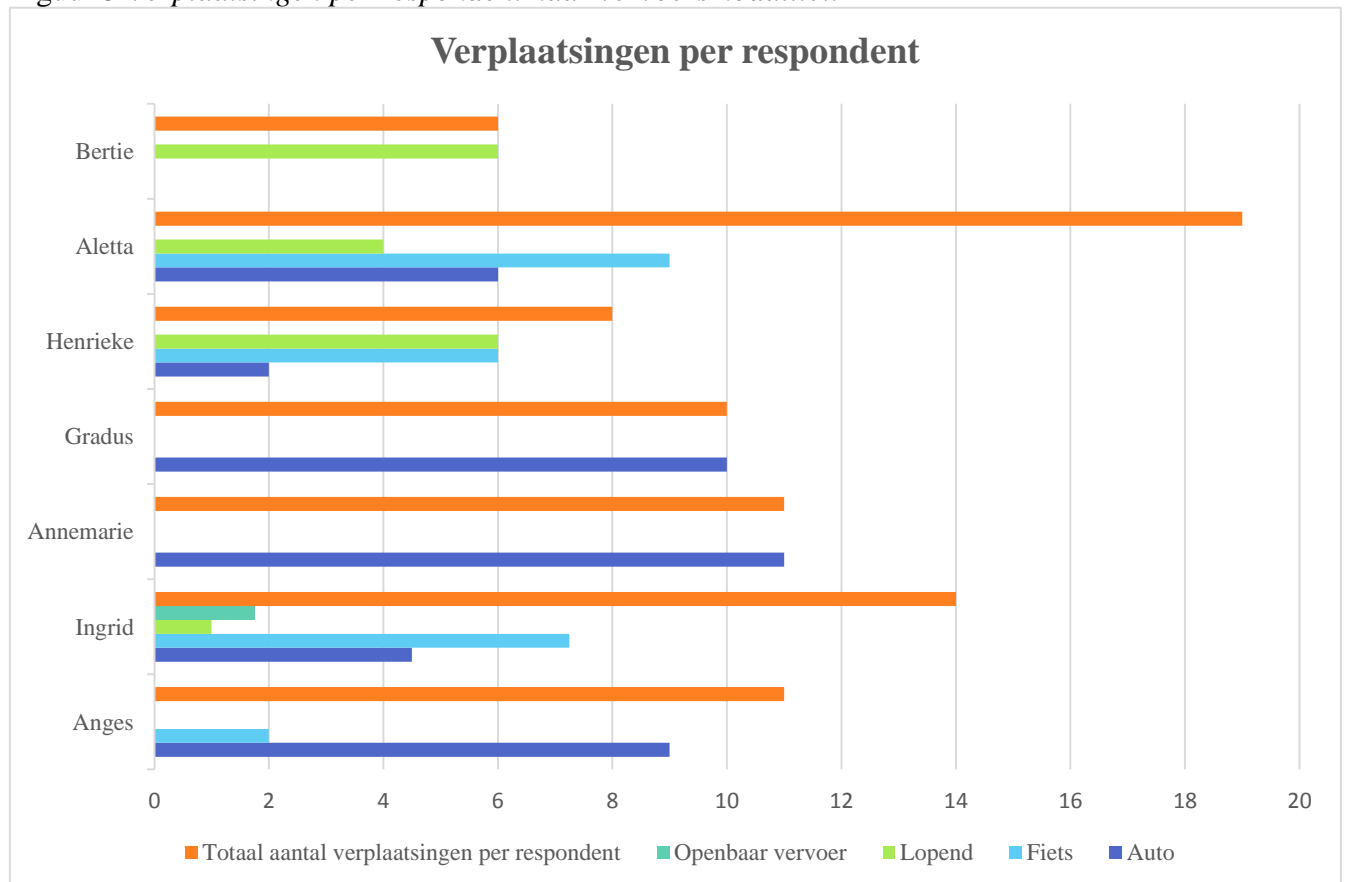
Het verschil in de gemiddelde afstand in kilometer per uur, ten opzichte van het totaal gemiddelde kan verklaard worden door de vervoersmodaliteiten die de respondenten hebben gebruikt. Mensen die wonen op het platteland zijn vaker in het bezit van een auto dan mensen die niet wonen in ruraal gebied. Dit heeft te maken met relatief verre afstanden die moeten worden overbrugd. Zoals aangegeven is in hoofdstuk 4.1, hebben vijf van de zeven respondenten een auto. Bertie en Henrieke beschikken niet over een auto, en de gemiddelden van deze respondenten wijken het meest af van het totale gemiddelde. Verder wijkt het gemiddelde van Ingrid af van het totale gemiddelde, alhoewel zij wel beschikking heeft tot

een auto. Deze afwijking valt te verklaren doordat Ingrid zelf niet meer in een auto rijdt, maar wel een geldig rijbewijs heeft. Daarover zegt ze het volgende:

“Ik onderhoud mijn uh geldigheid van mijn rijbewijs, dus dat houdt in dat ik hou rekening mee dat als ik het nodig heb”

In figuur 5 wordt weergegeven hoeveel verplaatsingen de respondenten hebben gemaakt gedurende de week dat zij de GPS logger bij zich droegen, en van welke vervoermodaliteit zij gebruik gemaakt hebben. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dagboekjes die zijn bijgehouden door de respondenten, en weergegeven in bijlage 6. Aangezien Bertie volledig afhankelijk is van haar scootmobiel dan wel rolstoel, en om dit toch weer te kunnen geven in figuur 5, is dit ingedeeld onder de categorie ‘lopend’.

Figuur 5 Verplaatsingen per respondent naar vervoersmodaliteit

Uit bovenstaande figuur kan worden afgeleid dat de respondenten die in bezit zijn van een auto langere afstanden afleggen in minder verplaatsingen. Als de respondent in bezit is van een auto, wordt deze vervoersmodaliteit voor de meeste verplaatsingen gebruikt. Aletta vormt een uitzondering. De verklaring die zij hiervoor geeft is de volgende:

“Nee, k zou niet weeten, wat. K heb niet, de supermarkt heb k hier, de Aldi heb k hier, k ga niet naar *nog een ander dorp in de buurt* naar Jumbo of wat, daar hoef k niet heen. Daar start k de auto niet voor.”

“Als k dan toevallig daar dan bij Aldi ben, dan heb k wel zoiets van, dan regel k t wel zo dat ik, eh, daar met de auto lang es kom. Ga d'r niet apart met auto heen, nee. Dan rij k n rondje of wat tan ook.”

“Dan doe k alles op de fiets. Ik ga hier in regio, eh, *woonplaats* m’n auto niet gebruikn.”

Van de drie respondenten die in verhouding het meest de auto gebruiken, Gradus, Annemarie, en Agnes, kan geen eenduidige verklaring worden gegeven waarom dit het geval is. De informatie die uit de dagboeken naar voren komt, en van de kenmerken van de respondenten, blijkt dat Gradus nog werkt en veel ‘de boer op is’: klanten bezoeken in zijn omgeving. Deze bezoeken en ander werk gerelateerde activiteiten vinden plaats binnen de agrarische sector. Annemarie daarentegen woont erg afgelegen. Hierdoor is de afstand wellicht te groot om met een andere vervoersmodaliteit te overbruggen. Verder zou het van invloed kunnen zijn dat Annemarie last heeft van vernauwde bloedvaten waardoor lopen moeilijk gaat.

Voor Agnes kan hetzelfde gelden als voor Annemarie. Opvallend is dat Agnes op één verplaatsing na, alle verplaatsingen samen met haar partner maakt. Dit zou kunnen betekenen dat zij zelf niet rijdt, maar meereist met haar man; zou dit niet het geval zijn dan zou zij veel minder gebruik kunnen hebben gemaakt van de auto.

Ingrid is de enige respondent die wel beschikt over een auto en een geldig rijbewijs, maar niet zelf meer een auto bestuurd. Dit verklaart waarom zij minder gebruikt maakt van de auto als vervoersmodaliteit. De keren dat Ingrid wel de auto gebruikt, wordt deze bestuurd door haar man.

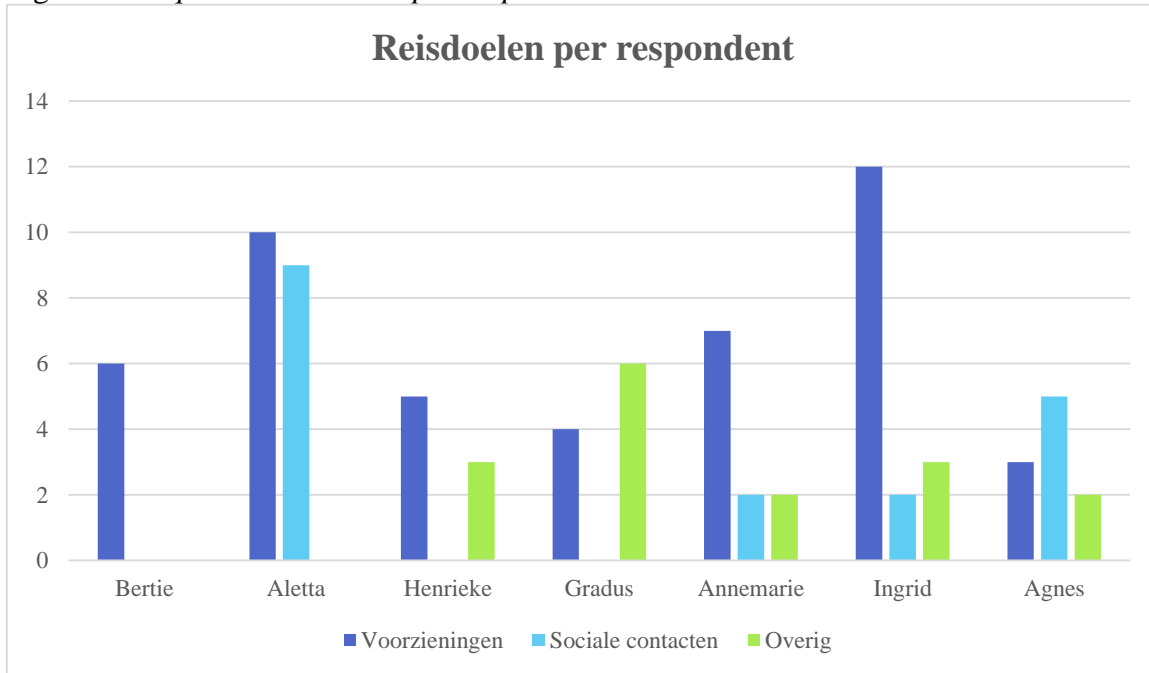
Uit figuur 5 kan worden afgeleid dat de respondenten die niet in bezit zijn van een auto, minder lange afstanden afleggen in minder verplaatsingen. In beide gevallen, zowel Bertie als Henrieke, bezitten geen auto. Verder zijn beide respondenten afhankelijk van hulpmiddelen. Dit zal invloed hebben op het aantal verplaatsingen dat zij kunnen maken en de afstand die kan worden afgelegd.

4.3 Gewenste mobiliteit

Om zicht te verkrijgen in de gewenste mobiliteit van de respondenten, is er gekeken naar de data van het dagboek en van het interview. Een gedeelte data van het dagboek is terug te vinden in bijlage 6. Op deze manier is er een overzicht verkregen in de reisdoelen van de respondent en zijn of haar mate van tevredenheid hierover, of dat men juist meer had willen bereiken. Tevens is er gekeken naar welke mate het wonen in ruraal gebied invloed heeft op de gewenste mobiliteit. Deze inzichten zijn verkregen door middel van de diepte-interviewvragen die gecodeerd zijn.

In figuur 6 is een overzicht te vinden van de reisdoelen per respondent, en hoe vaak men deze heeft bezocht. De reisdoelen zijn opgedeeld in de volgende categorieën: voorzieningen, sociale contacten en overig. Hiervoor is gekozen om een helder maar overzichtelijk beeld te verkrijgen. Hier moet bij worden vermeld dat sommige voorzieningen ook dienen als plaats waar men sociale contacten onderhoudt: bijvoorbeeld de CPB vereniging en de kerk. Verder hebben Bertie en Gradus beiden bezoek thuis gehad, hetgeen niet kan worden weergegeven in figuur 6 maar wel valt onder sociale contacten.

Figuur 6 *Frequentie reisdoelen per respondent*

Aan de hand van de codelijst, zie bijlage 6, is op te merken dat alle respondenten tevreden zijn met hun bereikte reisdoelen. Toch heeft niet iedere respondent hier een volledig antwoord op gegeven. Om de vragen te verduidelijken tijdens het diepte-interview heeft de interviewer gebruikt gemaakt van voorbeelden. Vaak gaan de respondenten dan in op het voorbeeld waardoor de eigenlijke vraag, of men tevreden is met de reisdoelen, niet goed beantwoord wordt:

Interviewer: *“En dan was er nog een vraag van, eh, reisdoelen. Daar verstaan we onder: winkelen, recreatie, sociale contacten, of bijvoorbeeld een blokje om. Wat u, eh, heel graag zou willen doen maar wat niet is gelukt. Heeft u dat ook zo ervaren. Bijvoorbeeld van: ach, ik wou nog zo graag een blokje om, maar dat is me niet gelukt. Of ik wou nog zo graag even naar die winkel toe, maar daar ben ik niet aan toegekomen.”*

Aletta: *“Nou, d’r kan wel n dag weezn dat t niet wil, nou dan neem je de volgende dag of wadan ook. Dat het geen, op dat moment geen spoed.”*

Interviewer: *“Maar verder die week is er niets... niet dat je zegt ik had eigenlijk wel naar die en die gewild, maar het was slecht weer...”*

Gradus: *“Nou... als het slecht weer is, ik heb een auto en ik kan overal heen...”*

De algemene tendens is dat alle respondenten tevreden zijn met hun gerealiseerde mobiliteit. Hieruit kan worden afgeleid dat hun gewenste en gerealiseerde mobiliteit gelijk is aan elkaar. Was dit niet het geval, dan zouden de respondenten aangeven dat zij niet tevreden zijn met de bereikte reisdoelen. Dat de respondenten wonen in ruraal gebied blijkt geen invloed op te hebben op hun gewenste mobiliteit: alle respondenten geven aan dat zij alles kunnen doen wat zij willen doen, eventueel met behulp van familieleden of andere bekenden.

Aangezien alle respondenten hun hele leven dan wel meer dan de helft van hun leven in ruraal gebied wonen, zie tabel 3, heeft hier invloed op. De respondenten zijn gewend om eventueel vaker en langere afstanden te overbruggen om hun reisdoelen te kunnen bereiken. De respondenten zijn zich hiervan bewust en accepteren dit:

Interviewer: *“Ja en ehm heeft u ook het idee dat u verder van huis moet gaan of vaker uh de deur uit moet om dingen te doen die u wilt doen dan uh als u in de stad zou wonen?”*

Annemarie: *“Dat denk ik wel ja.”*

Interviewer: *“Ja?”*

Annemarie: *“Ja ja.”*

Interviewer: *“Uhm en hoe ervaart u dat?”*

Annemarie: ... *“Dat het eh dat ook dat beperkend is dat buiten wonen, dat dat dat eh ja dat heeft zn beperkingen. Ook als het sneeuwt en regent. Je hebt zomers alles en je hebt swinters alles en eh je moet er maar vorm aan geven.”*

Interviewer: *“Ja.”*

Annemarie: *“Het is zoals het is.”*

Interviewer: *“Ja oke uhm en zou dat voor u geen reden om in de stad te willen wonen?”*

Annemarie: *“Oh absoluut niet!”*

Annemarie is de enige respondent die het als een beperking ziet om in ruraal gebied te wonen, vooral in verband gebracht met de weersomstandigheden. Terwijl ook zij aangeeft alles te kunnen doen wat zij zou willen doen en hier ook toe in staat is. De verklaringen hiervoor zouden kunnen zijn dat Annemarie erg afgelegen woont, aan een zandpad. En dat dit pad in verband met regen en/of sneeuw eerder ontoegankelijk wordt dan een verhard pad. Verder woont Annemarie het minst lang in ruraal gebied, in verhouding tot de andere respondenten.

Tabel 3 *Overzicht aantal jaren woonachtig in ruraal gebied*

Naam	Aantal jaren woonachtig in ruraal gebied	Leeftijd respondent
Bertie	68 jaar	68 jaar
Aletta	75 jaar	81 jaar
Henrieke	85 jaar	85 jaar
Gradus	84 jaar	84 jaar
Annemarie	40 jaar	79 jaar
Ingrid	35 jaar	65 jaar
Agnes	74 jaar	74 jaar

Ook hebben de respondenten de voorzieningen zien verdwijnen in loop der tijd: hierdoor zal de afstand tot de voorzieningen zijn toegenomen, maar dit wordt geaccepteerd. De redenen dat de respondenten meer mobiel zouden willen zijn, heeft te maken met lichamelijke beperkingen en de weersomstandigheden, en niet het rurale gebied waarin zij wonen. Tevens speelt mee dat de respondenten aangeven dat wanneer men ouder wordt, er veranderende behoeften optreden qua de reisdoelen die men wil bereiken: wat vandaag niet lukt, kan morgen of anders volgende week ook nog wel.

4.4 Welzijn

Of de respondenten tevreden zijn met hun welzijn, hangt af van verschillende factoren. Deze factoren zijn weergegeven in tabel 4. In het algemeen geldt dat er een verband is tussen mobiliteit en welzijn. Deze tendens is ook terug te zien in dit onderzoek. De respondenten die zelf autorijden ervaren over het algemeen meer onafhankelijk van anderen, ze kunnen gaan en staan waar zij willen. Mocht men niet meer de auto kunnen besturen, heeft dit gevolgen voor het welzijn. Zo benadrukt Annemarie:

Interviewer: *“Zou uw welzijn dan ook echt achteruitgaan?”*

Annemarie: *“Ja.”*

Interviewer: *“Oke.”*

Annemarie: *“Ja, maar juist omdat ik daar zo afgelegen woon.”*

Interviewer: *“Ja precies. Het zou het allemaal een stuk moeilijker maken.”*

Annemarie: *“Jaaa absoluut ja.”*

De respondenten die hebben aangegeven dat zij meer mobiel willen zijn, zijn ook de respondenten die een mindere gezondheid hebben en hierdoor een mogelijk minder welzijn ervaren. Deze respondenten zijn afhankelijk van hulp van bijvoorbeeld familieleden of burens, en grotere afstanden zijn lastiger te overbruggen. Bertie zegt hierover het volgende:

“Ja, ik kan met afstand, dat kan ik doen met m’n scootmobiel, dat kan ik doen. Ik kan ook met n taxi gaan.”

“Maar ja, ik kan dan, dan niet verder als veertig, vijfveertig kilometer hoor. Heen en terug. Nee, dat durf ik niet te doen. Bij de zomerdag wil dat nog wel, maar als t winters kouwer wordt dan gaat zo’n accu, die trekt ook sneller, eh, leeg he.”

“Nou, en dan is zo’n ritje, was ik al vijftig euro zo wat kwijt. En dan ga je niet met lege handen, dus dan koop je nog een cadeau.”

Verder geldt dat in bijna alle gevallen sociale contacten de grootste bijdrage levert aan het welzijn. Dit kan op verschillende manieren, zowel het gezin/andere familie, als werk en verenigingen waar men andere mensen ontmoet. Als dit wegvalt, heeft dit negatieve gevolgen voor de respondent. Gradus antwoordt wat hij het meest zou missen als hij minder mobiel zou zijn, het volgende:

“De omgang met andere mensen en ja... het is wat rauw om te zeggen, maar dan hoeft het van mij ook niet zo lang meer!”

Ook het kunnen bereiken van voorzieningen geldt als een toegevoegde waarde voor de respondenten. Op deze manier komen de respondenten in contact met andere mensen. De respondenten die lichamelijke beperkingen hebben, kunnen moeite ondervinden met het bereiken van voorzieningen. Dit komt omdat deze respondenten afhankelijk zijn van hun hulpmiddelen, zoals scootmobiel of rollator. Verder speelt mee dat de respondenten het als een dagje uit gaan beschouwen als ze eens verder van huis gaan om voorzieningen te kunnen bereiken. Annemarie zegt hier het volgende over:

“Soms ga ik even naar (een ander dorp) of naar (een ander naburig dorp)... daar ga ik dan met de taxi naartoe en... dat vind ook echt een middagje uit voor mij hoor.”

Tevens speelt de acceptatie een rol van omstandigheden die de respondenten niet kunnen veranderen. Zij zijn gewend dat sommige voorzieningen geen bestaansrecht hebben in een

klein dorp en voor voorzieningen een grotere afstand moeten overbruggen. Dit geldt niet alleen voor de voorzieningen, maar ook voor de gesteldheid van de respondent zelf. Op de vraag of Henrieke meer mobiel zou willen zijn, antwoordt ze:

“Ja dat zou inderdaad beter kunnen ja... maar daar heb ik al mee leren leven, het is niet anders.”

Tabel 4 *Overzicht invloed factoren welzijn*

Naam	Gezondheid	Sociale contacten	Toegang voorzieningen	Zelf autorijden	Acceptatie onveranderbare omstandigheden
Bertie	Matig	Ja	Matig	Nee	Ja
Aletta	Goed	Ja	Goed	Ja	Ja
Henrieke	Matig	Ja	Goed	Nee	Ja
Gradus	Goed	Ja	Goed	Ja	Ja
Annemarie	Goed	Ja	Matig	Ja	Ja
Ingrid	Goed	Ja	n.v.t *	Nee	n.v.t*
Agnes	Goed	Ja	Ja	Ja	n.v.t *

* = Deze vragen zijn niet gesteld, of niet ter sprake gekomen tijdens het diepte-interview

5. Conclusies

5.1 Conclusies

Het doel van dit onderzoek was om na te gaan hoe het is gesteld met de mobiliteit van ouderen, 65+, die wonen in ruraal gebied in Noord-Nederland en de invloed hiervan op hun welzijn. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, is onderzoek gedaan in rurale gebieden in Noord-Nederland. De volgende conclusies gelden dan ook alleen voor de plattelandsouderen die zijn meegenomen binnen dit onderzoek; van generaliserende uitspraken voor alle Noord-Nederlandse plattelandsouderen is geen sprake.

De mate waarin plattelandsouderen in Noord-Nederland mobiel zijn, hangt wellicht samen met hun woonomgeving. Zij wonen verder af van voorzieningen en moeten in verhouding meer afstand overbruggen om hun reisdoelen te kunnen bereiken. Toch ondervinden de plattelandsouderen zelf niet dat zij meer mobiel moeten zijn, of langere afstanden moeten overbruggen. Dit hangt samen met het feit dat alle plattelandsouderen iets meer dan de helft van hun leven, of hun hele leven in ruraal gebied wonen. Zij zijn er aangewend dat zij verder van onder andere voorzieningen afwonen, en dus meer afstand moeten overbruggen. Het gevolg hier van is dat de plattelandsouderen dit accepteren. Verder komt naar voren dat alle plattelandsouderen tevreden zijn met hun gewenste mobiliteit; alle plattelandsouderen zijn tevreden met de reisdoelen die zij hebben bereikt. Daarom lijkt er geen verband te bestaan tussen het wonen in ruraal gebied en de gewenste mobiliteit van de plattelandsouderen; deze komt overeen met hun gerealiseerde mobiliteit en hiermee zijn de plattelandsouderen tevreden. De plattelandsouderen die eventueel meer mobiel zouden willen zijn, hangt samen met hun lichamelijke beperkingen en niet van hun woonomgeving. Hierdoor zijn deze plattelandsouderen afhankelijk van anderen, bijvoorbeeld van familie of taxidiensten.

Mobiliteit beïnvloedt het welzijn van de plattelandsouderen. Zoals gezegd heeft dit niet te maken met dat de plattelandsouderen in ruraal gebied wonen. Wel met hun gezondheid, bereiken van voorzieningen, sociale contacten, wel of geen auto rijden en acceptatie van niet te veranderende omstandigheden. Het blijkt dat de plattelandsouderen met een goede gezondheid en beschikking hebben tot een auto die zij zelf besturen, bijdragen aan hun welzijn in positieve zin. Er ontstaat het idee van onafhankelijkheid: de plattelandsouderen kunnen alle reisdoelen bereiken die men zou willen, ook al doen zij dit niet. Voor de plattelandsouderen waar dit niet voor geldt, ervaren zij dit als negatief voor hun welzijn. Zij zijn juist afhankelijk van anderen en kunnen hierdoor niet gaan en staan waar en wanneer zij dat willen. Tevens geldt voor bijna alle plattelandsouderen dat sociale contacten zorgt voor een positieve bijdrage aan het welzijn van de ouderen. Zou dit wegvallen, dan wordt het welzijn als minder positief ervaren.

5.2 Aanbevelingen

Zoals gesteld zijn de plattelandsouderen in dit onderzoek gewend om te wonen in ruraal gebied, ze wonen er immers al minimaal meer dan de helft van hun leven. In dit onderzoek is niet naar voren gekomen hoe dit zal zijn voor plattelandsouderen die minimaal meer dan de helft van hun leven in ruraal gebied hebben gewoond, en daarna zijn gaan wonen in ruraal gebied. Is er bij hun wel een zichtbaar verschil tussen de gerealiseerde en gewenste mobiliteit? Ervaren zij ook daadwerkelijk dat zij verder en langere afstanden moeten overbruggen om hun reisdoelen te kunnen bereiken? In dit onderzoek is dit aspect niet naar voren gekomen en zal daarom om meer onderzoek vragen.

Literatuurlijst

- Alsni, R. & Hensher, D.A. (2003). The mobility and accessibility expectations of seniors in an aging population. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 37, 903-916.
- Anastario, M. & Schalzbauer, L. (2008). Piloting the time diary method among Honduran immigrants: gendered time use. *Journal of immigrant and minority health*, 10, 437-443.
- Boschmann, E.E. & Brady, S. A. (2013). Travel behaviors, sustainable mobility, and transit-oriented developments: a travel counts analysis of older adults in the Denver, Colorado metropolitan area. *Journal of Transport Geography*, 33, 1-11.
- CBS (2014). *Begrippen*. Geraadpleegd op 08-10-2014 via <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/begrippen/default.htm?ConceptID=658>. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Cope, M. (2010). Coding transcripts and diaries. In Clifford, N., French, S. & Valentine, G. (Red.) *Key methods in geography* (p. 440-452). Londen: SAGE Publications.
- Diener, E., Oishi, S. & Lucas, R. E. (2009). Subjective Well-being: The Science of Happiness and Life Satisfaction. In Snyder, C.R. & Lopez, S.J. (Red.), *Oxford Handbook of Positive Psychology* (p. 187-194). New York: Oxford University Press.
- Gabriel, Z. & Bowling, A. (2004). Quality of life from the perspectives of older people. *Ageing & Society*, 24, 675-691.
- Glasgow, N. & Berry, E.H. (2012). *Rural aging in 21st century America*. Londen: Springer.
- Israel Schwarzlose, A.A., Mjelde, J.W., Dudensing, R.M., Jin, Y., Cherrington, L.K. & Chen, J. (2014). Willingness to pay for public transportation options for improving the quality of life of the rural elderly. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 61, 1-14.
- Kerr, J., Duncan, S. & Schipperijn, J. (2011). Using global positioning systems in health research: a practical approach to data collection and processing. *American Journal of Preventive Medicine*, 41, 532-540.
- KiM (2008). *Grijs op reis Over de mobiliteit van ouderen*. Rapport 1. Den Haag: Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM).
- Longhurst, R. (2010). Semi-structured interviews and focus groups. In Clifford, N., French, S. & Valentine, G. (Red.) *Key methods in geography* (p. 103-115). Londen: SAGE Publications.
- Nordbakke, S. & Schwanen, T. (2014). Well-being and mobility: a theoretical framework and literature review focusing on older people. *Mobilities*, 9, 104-129.
- Poelman, B. & Duin C. van (2010). *Bevolkingsprognose 2009-2060*. Rapport 1. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Plessis V. du, Beshiri, R., Bollman, R.D. & Clemenson, H. (2002). Definitions of “Rural”. *Agriculture and Rural Working Paper Series*, 61, 1-37.

Pucher, J. & Renne, J. L. (2005). Rural mobility and mode choice: evidence from the 2001 national household travel survey. *Transportation*, 32, 165-186.

RIVM (2014). *Omgevingsadressendichtheid als maatstaf voor stedelijkheid*. Geraadpleegd op 08-10-2014 via <http://www.zorgatlas.nl/beinvloedende-factoren/fysieke-omgeving/omgevingsadressendichtheid-per-gemeente/>. Den Haag: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu *Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport*.

Schwanen, T. & Ziegler, F. (2011). Wellbeing, independence and mobility: an introduction. *Ageing and Society*, 31, 719-733.

Schwanen, T., Banister, D. & Bowling, A. (2012). Independence and mobility in later life. *Geoforum*, 43, 1313-1322.

Shoval, N., Wahl, H.W., Auslander, G., Isaacson, M., Oswald, F., Edry, T., Landau, R. & Heinik, J. (2011). Use of the global positioning system to measure the out-of-home mobility of older adults with differing cognitive functioning. *Ageing & Society*, 31, 846-869.

Stanley, J.K., Hensher, D.A., Stanley, J.R. & Vella-Brodrick, D. (2011). Mobility, social exclusion and well-being: Exploring the links. *Transport Research Part A: Policy and Practice*, 45, 789-801.

Terluin, I.J. (2003). Differences in economic development in rural regions of advanced countries: an overview and critical analysis of theories. *Journal of Rural Studies*, 19, 327-344.

Woods, M. (2005). *Rural Geography*. 2e editie. Londen: SAGE Publications.

Bijlagen

Bijlage 1 – Dagboek toelichting en voorbeeld

Dagboek

Wij willen u graag vragen om tijdens de week dat u de gps-logger met u meeneemt ook dit dagboek bij te houden. U kunt hierin opschrijven wanneer u het huis verlaat, bijvoorbeeld om een ommetje te maken, om boodschappen te doen of om familie te bezoeken. Wij willen u graag vragen om elke activiteit buitenshuis op te schrijven en hierbij de volgende aspecten aan te geven:

- Naar welke plek bent u gegaan?
- Is er een doel? Zo ja, geef het doel van de activiteit op de plek aan: Bijvoorbeeld: ontspanning, werk, medische afspraak of boodschappen
- Het vervoersmiddel, of meerdere vervoersmiddelen die u heeft gebruikt
- Het tijdstip waarop u bent vertrokken en wanneer u weer terug bent gekomen
- Met wie u de reis heeft gemaakt
- Heeft u gebruik gemaakt van een hulpmiddel of speciale apparatuur om op de plek te komen? Bijvoorbeeld een rollator. Zo ja, welke?
- Was dit een geplande of een ongeplande activiteit?
- Bijzonderheden

Hieronder hebben wij een voorbeeld gemaakt van een ingevulde dag in het dagboek.

Alvast hartelijk bedankt!

Een voorbeeld voor het invullen van het dagboek wordt gegeven op de volgende pagina.

VOORBEELD

Datum: 03-11-2014

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden
08:00 – 09:10	Albert Heijn in Paddepoel	Boodschappen	Fiets	Buurvrouw	Geen	Gepland	Fietspad was afgesloten
13:30 – 14:45	UMCG	Medische afspraak	Auto	Alleen	Geen	Gepland	Geen
16:00 - 16:30	Door het park	Blokje om	Lopend	Alleen	Rollator	Ongepland	Schoondochter tegengekomen
18:30 – 20:30	Door de wijk	Ontspanning	Lopend	Dochter (Hanneke)	Rollator	Gepland	Het was glad

Datum:

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden

Datum:

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden

Datum:

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden

Datum:

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden

Datum:

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden

Datum:

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden

Datum:

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden

Datum:

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden

Bijlage 2 – Gedigitaliseerd dagboek van respondent A1

Deze respondent heeft een aantal dagen niet haar huis kunnen verlaten in verband met wegwerkzaamheden rondom haar huis. Daarom is in de tuin werken hier wel genoteerd als mobiliteit.

Datum: dinsdag 04-11-2014

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden
13.40 – 14.50	Coop in woonplaats	Boodschappen	Scootmobiel	Alleen	Scootmobiel	Gepland	Slechte weg (werkzaamheden)
15.45 – 16.30	Achtertuintuin in woonplaats	Bladeren harken	Rolstoel	Alleen	Rolstoel	Gepland	Geen

Datum: woensdag 05-11-2014

Niet bij huis vandaan geweest in verband met de weg afsluiting (mevrouw zat letterlijk opgesloten in haar huis)

Datum: donderdag 06-11-2014

Thuis gebleven en gedurende de dag bezoek gehad

Datum: vrijdag 07-11-2014

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden
14.00 – 14.20	Achtertuintuin in woonplaats	Bladeren harken	Rolstoel	Vriendin	Rolstoel	Ongepland	Geen

Datum: zaterdag 08-11-2014

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden
11.00 – 12.30	Dorpscentrum de Broeckhof in woonplaats	Hobbybeurs	Scootmobiel	Alleen	Scootmobiel en krukken	Gepland	Geen
13.50 – 14.40	Coop in woonplaats	Boodschappen	Scootmobiel	Alleen	Scootmobiel	Gepland	Geen

Datum: zondag 09-11-2014

Respondent heeft zichzelf 'vrij' gegeven; niet bij huis vandaan geweest

Datum: maandag 10-11-2014

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden
16.00 – 16.50	Coop in woonplaats	Boodschappen	Scootmobiel	Alleen	Scootmobiel	Gepland	Geen

Datum: dinsdag 11-11-2014

Tijdstip vertrek en terugkomst	Naar welke plek?	Doel van de activiteit op de plek	Het vervoersmiddel	Met wie?	Hulpmiddel of speciale apparatuur?	Geplande of ongeplande activiteit?	Bijzonderheden
12.00 – 12.35	Gezondheidscentrum de Rotonde in woonplaats	Afspraak met huisarts	Scootmobiel	Alleen	Scootmobiel en krukken	Gepland	Geen
13.30 – 15.00	Volgend dorp zelf en Supercoop in volgend dorp	Blokje om en boodschappen	Scootmobiel	Alleen	Scootmobiel	Ongepland	Geen

Bijlage 3 – GPS logger toelichting en afbeelding

Instructies GPS-logger

Opladen

Zorg dat de gps-logger elke nacht wordt opgeladen met bijgeleverde kabel en stekker. Rechts aan de zijkant van de gps-logger zit een mini-usb poort waaraan u de de kabel met stekker bevestigt om de gps-logger op te laden. De gps-logger mag uitgezet worden tijdens het laden. Er gaat een groen lampje branden, wanneer de gps-logger wordt opgeladen. Wanneer de batterij vol is, gaat het groene lampje uit.

Bediening

Aan de linkerkant van de logger zit een schuifje met drie mogelijkheden: LOG, NAV en OFF. Schuif de knop naar LOG (links) om de gps-logger aan te zetten. U hoort een pieptoon, en er gaat een oranje lampje branden. Wanneer er ontvangst is met satellieten, zal het oranje lampje gaan knipperen. Maar u hoeft in feite niets te doen nadat u de schuif op LOG heeft gezet. Wanneer u de gps-logger uit wilt zetten, schuift u de knop naar OFF (rechts). U gebruikt de NAV positie (midden) niet. Er zit ook een rode knop midden op de gps-logger, deze moet u niet gebruiken.

Dragen

Draag de gps-logger 7 hele dagen achter elkaar. Doe de gps-logger elke dag aan zodra u opstaat, en doe deze pas uit zodra u naar bed gaat.

Bevestig de gps-logger bij voorkeur aan uw broekriem met behulp van bijgeleverde bevestigingsmateriaal. Indien dit niet mogelijk is, kan de gps-logger ook in een broekzak gedragen worden, of met behulp van een koord om de hals gehangen worden. Zorg er in ieder geval voor dat u de gps-logger altijd bij u draagt.

Bijlage 4 – Interviewgide en toelichting gebruikte definities

De volgende interviewgide is bij iedere respondent gebruikt. Behalve bij de respondenten 5, 6, 17 en 18, daar zijn de volgende vragen gesteld, en ontbreken de vragen specifiek over het platteland:

- Heeft uw woonomgeving invloed op uw gerealiseerde mobiliteit?
(Dit is de daadwerkelijke mobiliteit)
- Op welke manier heeft het invloed op uw gerealiseerde mobiliteit?
- Heeft uw woonomgeving invloed op uw gewenste mobiliteit?
(Dat wat men graag zou willen doen, maar niet meer kan)
  - Op welke manier heeft het invloed op de gewenste mobiliteit?
  - Waarom heeft het deze invloed?

Achtergrond informatie/sociaal-economische status

- Kunt u iets over u zelf vertellen?
  - Wat is uw leeftijd?
  - Wat is uw woonplaats?
  - Waar bent u geboren?
  - Hoeveel jaar bent u naar school gegaan?
  - Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?
  - Wat is uw burgerlijke staat?
  - Maakt u gebruik van social media? (Twitter of Facebook bijv. GEEN WHATSAPP)
- Hoe is de week met de GPS verlopen voor u?
  - Wat vond u van het dragen van een GPS-logger? Viel het mee/tegen?
  - Hoe heeft u de GPS-logger gedragen?
  - Heeft u de GPS-logger zeven dagen meegenomen? Waarom niet?
- Hoe is de week met het dagboekje verlopen?
  - Hoe heeft u het bijhouden van het dagboekje ervaren?
  - Heeft u het dagboekje zeven dagen bijgehouden? Waarom niet?
- Hoe kunt u de afgelopen week typeren? Normaal of bijzonder?

Welzijn

- Hoe omschrijft u uw gezondheid in het algemeen?
  - Heeft u één of meerdere chronische ziektes (Afasie, artrose, astma, COPD, dementie, diabetes, hoge bloeddruk, hoofdpijn, incontinentie, obesitas, Parkinson, rugpijn, voedselallergie)
  - Hoe zou u uw gezondheid typeren? (uitstekend, erg goed, goed, redelijk of slecht?)
- Hoe omschrijft u uw welzijn over het algemeen?
  - Hoe zou u uw welzijn typeren? (Uitstekend, erg goed, goed, redelijk of slecht?)
- Welk rapportcijfer geeft u uw leven op dit moment?
- Welke activiteit levert u het meeste welzijn op? (Sport/beweging, familie, winkelen, vrienden en/of vermaak)
  - Waarom?

Woonomgeving en sociale contacten

- Hoe ziet uw woonsituatie er uit?

- Met wie woont u?
- Krijgt u thuis hulp?
- Zou u uw woonomgeving kunnen omschrijven?
  - Hoe lang woont u al in deze omgeving?
  - Zou u dit typeren als stad of platteland?
  - Heeft u opmerkingen over aspecten in uw woonomgeving die kunnen worden verbeterd om uw mobiliteit te bevorderen?
(Bijvoorbeeld: plaatsten van bankjes (uitrusten indien nodig), extra zebrapad (veiliger gevoel qua oversteken), etc.)
  - Heeft u eerder in een ander soort omgeving gewoond?
- Zijn er georganiseerde bijeenkomsten in uw wijk of buurt?
(Bingo, knutselen, biljarten, thee leuten, etc.)
- Wat voor rol speelt het internet bij het informeren over georganiseerde bijeenkomsten?
  - Zo ja, op wat voor manier? (social media, mail, websites)
- Heeft u veel sociale contacten in uw woonomgeving?
  - Hoe onderhoudt u uw sociale contacten? (Voornamelijk face to face, over de telefoon, mail of sociale media?)
  - Aan wat voor soort contact hecht u de meeste waarde?
    - Face to face
    - Via het internet
    - Over de telefoon
  - Waarom acht u de verschillende soorten contacten gelijk/ ongelijk aan elkaar?
  - Wat voor invloed hebben sociale media, e-mail en telefonie op uw aantal contacten gedurende een dag?
  - Zou het wegvallen van een van deze drie soorten van contacten onderhouden van invloed zijn op het aantal contacten gedurende de dag?
    - Op wat voor manier? (Onderwerpen, frequentie, en duur)
  - Zou het niet bestaan van het internet en/of telefonie van invloed zijn op het aantal contacten over een langere periode?
    - Op wat voor manier?

VOLGENDE VRAGEN STELLEN ALS DE RESPONDENT GEBRUIKT MAAKT VAN SOCIAL MEDIA

- Wat voor invloed hebben social media op uw contacten?
- Zou het niet bestaan van social media van invloed zijn op het aantal contacten gedurende de dag?
- Zou het niet bestaan van social media van invloed zijn op het aantal contacten over een langere periode?
- Wat voor rol speelt social media bij het informeren over georganiseerde bijeenkomsten?
- Welke voorzieningen zijn er in uw woonomgeving?
(Voorzieningen: voor de dagelijkse behoeften (winkels), apotheek, dokter, kroeg, zwembad, buurthuis, bibliotheek, etc.)
  - In hoeverre maakt u hier gebruik van?
  - In hoeverre bent u tevreden over de voorzieningen in uw woonomgeving?
    - Waarom wel/niet?
  - Zijn er voorzieningen die u graag in uw omgeving zou willen hebben en die nu dus niet aanwezig zijn?

Platteland

U woont op het platteland.

- Zou u meer mobiel willen zijn?

Bijvoorbeeld: verder van huis vandaan (grotere afstanden afleggen)/vaker de deur uit?

- Zo ja, doorvragen waarom en vragen waarom dat niet is gelukt

- Zo nee, vragen waarom (Dan kun je er vanuit gaan dat ze tevreden zijn met hun gerealiseerde mobiliteit)

- Heeft u het idee dat u verder van huis vandaan moet (grotere afstanden afleggen)/vaker de deur uit moet om de dingen te doen die u wilt doen? (Ivm platteland dus)

- Zo ja, hoe ervaart u dit? Bijvoorbeeld: maakt me niet uit/hoort er bij/niet als lastig, of: zie ik als een moeite/vind ik vervelend, vind het lastig Vragen waarom het zo wordt ervaren

- Zo nee, even vragen waarom niet

→ **Deze laatste vraag ivm welzijn, hangt er dus vanaf wat de respondenten hierop hebben geantwoord**

Mobiliteit

-Door naar vragen locatie en bereikbaarheid

- Van welke activiteiten/locaties heeft u het meeste moeite ondervonden om deze activiteit/locatie te bereiken?

-Waarom koste u dit de meeste moeite?

Bij moeite moet gedacht worden aan afstand, tijd, obstakels, taxi bellen, etc.

-Welke activiteit heeft u op deze locatie uitgevoerd?

-Zal bij het wegvallen van deze locatie of locaties uw welzijn veranderen?

- Zo ja, Waarom verandert uw welzijn?

-In hoeverre zou uw welzijn veranderen? (erg veel, veel of weinig)

-Zou uw rapportcijfer over welzijn veranderen?

-Bent u tevreden over uw mobiliteit?

-Kaartje met loginfo er bij pakken!

-Welk cijfer zou u uw mobiliteit geven?

-Hoe komt u tot dit cijfer?

-Zijn er andere reisdoelen die u niet heeft bereikt maar wel had willen bereiken?

- Zo ja, welke zijn dat? En waarom deze reisdoelen?

- Waarom is het niet gelukt om deze reisdoelen te bereiken?

- In hoeverre bent u tevreden over uw reisdoelen die u heeft gerealiseerd?

- Waarom wel/niet tevreden?

-Zijn er locaties/activiteiten in de openbare ruimte die u liever vermijdt?

-Stel dat u door een verminderde mobiliteit niet meer in staat bent om zelfstandig het huis te verlaten, welke contacten/activiteiten/locaties zult u dan het meeste missen? En is dit gemis op te vangen door sociale media?

-Maakt u gebruik van het OV?

-Waarom maakt u gebruik van het OV?

-hoe ervaart u de bereikbaarheid van de OV stations?

-Hoe ervaart u het bereik van het OV?

(Bij de vragen over bereikbaarheid en bereik OV duidelijk toelichten wat het verschil hier tussen is)

Autogebruik

-Heeft u beschikking over een auto?

-Waarvoor gebruikt u de auto het meest?

- Wat voor invloed heeft de auto op uw dagelijks leven? Heeft het een meerwaarde?
- Hoe zou een leven zonder auto er voor u uitzien?
- Waarvoor zou u de auto vaker willen gebruiken?
- Zijn er trips die u eventueel zonder auto zou kunnen doen? Welke, waarom?
- Heeft uw gezondheid invloed op uw autogebruik?
- Wordt het hierdoor meer of minder, en waarom?

Dagelijkste boodschappen

- Hoe komt u aan uw dagelijkse boodschappen?

1. Bij zelf naar de winkels gaan:

- Naar welke winkels gaat u, voor uw dagelijkse boodschappen?
- (Hiermee bedoel ik winkels voor dagelijkse boodschappen, zowel in als buiten de woonplaats)
- Waarom gaat u juist naar deze winkels?
- Zou u vaker of juist minder vaak naar de winkels willen gaan dan u nu doet?
  - Zo ja, waarom? Waarom doet u dit niet?
- Zijn er andere winkels waar u graag naar toe zou willen gaan?
  - Waarom? Waarom gaat u daar niet naar toe?
- Waarom kiest u voor **vervoersmiddel** om naar de winkel te gaan? (*Uit dagboekje*)
- Ondervindt u moeilijkheden bij het bereiken van de winkels? Zo ja, hoe gaat u hiermee om?
- Indien er een persoon mee gaat (*uit dagboekje*), waarom is dat zo? Zou u liever alleen gaan? Waarom?
- Ondervindt u ook moeilijkheden bij het winkelen? (Bijvoorbeeld: moeilijk te pakken dingen of smalle paden) Hoe gaat u hier mee om?
- Heeft u tijdens het boodschappen doen ook contacten met andere mensen? Zo ja, met wie? Als u niet meer naar de winkel zou kunnen gaan, denkt u dat deze contacten dan minder zouden worden? Zo ja, Wat zou u daar van vinden?
- Kunt u een aantal positieve ervaringen noemen van uw reis naar de supermarkt noemen? En een aantal negatieve? Hoe gaat u hier mee om? (Eventueel concreet maken naar afgelopen maand. Is misschien duidelijker voor respondent)
- Kunt u een aantal positieve ervaringen noemen van het boodschappen doen zelf? En een aantal negatieve dingen? Hoe gaat u hier mee om?
  - Wat zou u ervan vinden als u niet meer zelf u boodschappen kon doen? Waarom? *Wanneer ze het erg zouden vinden:* Welke aspecten zou u het meest missen? Waarom?
- Heeft u er een idee bij hoe u dan aan uw boodschappen zou kunnen komen? Hoe? Wat zouden daarvan de nadelen zijn? En de voordelen?
- Als de mogelijkheid zou bestaan om alles te laten bezorgen zodat u niet meer naar de supermarkt hoeft, zou u dit dan doen?

Niet zelf naar de winkel gaan

- Wat vindt u van de manier waarop u uw boodschappen krijgt? Bent u hier tevreden over? Waarom wel/niet?
- Zou u uw boodschappen liever op een andere manier krijgen? Welke? Waarom?
- Hoe vindt u het dat u niet zelf meer naar de winkel kan gaan?
- Van welke winkels vindt u het meest vervelend dat u niet meer naar toe kan?
- Welke aspecten van het zelf boodschappen doen mist u? Waarom?
- Welke aspecten van het zelf boodschappen doen mist u juist niet? Waarom?

Groen

-Hoe vaak bezoekt u een park, plantsoen of bos?

(In het algemeen, dus niet alleen in de woonplaats zelf!)

-Waarom bezoekt u wel/niet een park, plantsoen of bos?

-Stel er zou dichterbij u een park, plantsoen of bos zijn, zou u er dan vaker komen? Waarom?

-Wat zou u graag in een park, plantsoen of bos zien of willen veranderen aan het huidige park, plantsoen of bos?

-Als die veranderingen zouden worden gerealiseerd, zou u daar dan vaker komen?

Locatie en bereikbaarheid

-Hoe ervaart u de locatie/activiteit? (rustgevend, uitputtend etc.)

-Hoe belangrijk is deze locatie/activiteit voor uw welzijn? Waarom is dat zo?

-Hoe ervaart u het gebruik van hulpmiddelen?

-Is de locatie/activiteit belangrijk voor uw sociale contacten?

-Zouden deze sociale contacten afnemen als de locatie/activiteit niet meer bereikbaar zou zijn en hoe zou u dat ervaren?

-Zijn er fysieke obstakels die het bereiken lastig maken? Welke en hoe?

-Zijn er mentale obstakels die het bereiken lastig maken? Welke en hoe?

-Zijn er aanpassingen in de openbare ruimte die het bereiken makkelijker maken? Welke en hoe?

-Wat is de reden voor de genomen route?

-Had u de locatie ook op een andere manier kunnen bereiken?

-Wat voor effect zou het wegvallen van deze locatie hebben op uw welzijn? Is de locatie te vervangen?

Dit is afhankelijk van wat de respondent eerder aangeeft, welke locatie van invloed is op zijn/haar welzijn

(Welke activiteit levert u het meeste welzijn op? (Sport/beweging, familie, winkelen, vrienden en/of vermaak))

Afsluitende vragen

Wij zijn bij het einde van het interview aangekomen. Zoals eerder gezegd worden de resultaten gebruikt voor mijn scriptie over.....

-Wilt u nog iets toevoegen?

-Heeft u verder nog vragen over het interview?

-Heeft u belangstelling bij de opnames of een eerste versie van de scriptie?

Definities

Mobiliteit – Het bewegen door de openbare ruimte waarbij obstakels moeten worden getrotseerd om in de dagelijkse behoeften te voorzien. Duidelijk moet zijn dat het gaat om beweging buiten het huis en dat dagelijkse behoeften ook sociaal van aard kunnen zijn of gewoon vrijetijdsbesteding.

Welzijn – Hoe een persoon het leven voor hem of haar persoonlijk beoordeeld wordt gefundeerd door ervaringen en percepties van deze persoon. Hiermee wordt het persoonlijk (Nordbakke & Schwanen, 2014).

En zoals het eerder in de interviewgide stond: hoe u zelf denkt over uw leven. Bijvoorbeeld

of u tevreden bent met uw leven, of u plezier heeft in het leven of het leven u voldoening geeft.

Social Media – is het het eerste programma waarbij iedereen zelf toevoegingen kan doen aan een programma zonder tussenkomst van de designer van het programma. Later werd deze ontwikkeling, waarbij ieder individuele aanpassingen kon maken aan een website, omgedoopt tot Web 2.0. Vandaar dat Kaplan en Haenlein de volgende definitie voor sociale media hebben opgesteld:

Social Media is a group of Internet-based applications that build on the ideological and technological foundations of Web 2.0, and that allow the creation and exchange of User Generated Content. (Kaplan & Haenlein, 2010).

Park, plantsoen of bos: Park of plantsoen: Terrein met groonvoorziening in gebruik voor ontspanning (BBG neemt groenstroken hier ook mee)
Bos: Terrein begroeid met bomen bestemd voor houtproductie en/of natuurbeheer.

Moeilijkst te bereiken locaties/activiteiten:

Dit gaat om locaties/activiteiten die de respondent zelf het moeilijkst vond om te bereiken. Hierbij moet vooral gedacht worden aan tijdsduur en afstand. Maar andere

Reisdoelen – typen activiteiten: winkelen, recreatie, sociale contacten, een blokje om, etc. moeilijkheden als het ov mogen ook meegenomen worden.

Gewenste mobiliteit ivm woonomgeving; geldt alleen voor de respondenten die op het platteland wonen !!

Hoe heeft de woonomgeving (platteland dus) invloed op het mobiel zijn van deze mensen? Dus zouden ze meer mobiel willen zijn maar is dat niet mogelijk (te ver van de locatie of activiteit vandaan wonen/ de locatie of activiteit niet kunnen bereiken om een bepaalde reden), of geldt dit juist niet?

Chronische ziekten via de VGZ site, <http://www.eigengezondheid.nl/chronische-aandoeningen>

-Heeft u veel sociale contacten in uw woonomgeving?

Dit is waarschijnlijk leeftijd afhankelijk; hoe jonger men is, hoe meer je nog contacten hebt die verder weg wonen, ook omdat je beter in staat bent om deze contacten te onderhouden omdat men over het algemeen mobieler is. Als men ouder is, zullen de sociale contacten zich eerder 'beperken' tot de burens/mensen die dichterbij wonen, ook ivm mobiliteit

Bijlage 5 – Transcript van respondent A1

Totale tijdsduur: 1:47:41

Kenmerken respondent A1

Geslacht	Vrouw
Leeftijd	68 jaar
Omgeving	Platteland
Beperkingen	Been is gedeeltelijk geamputeerd en hierdoor afhankelijk van haar rolstoel en/of scootmobiel
Verdere bijzonderheden	Heeft epilepsie, migraine gehad en last van claustrofobie

I = interviewer

R = respondent A1

I: Kunt u iets over uzelf vertellen? En dan kunt u bijvoorbeeld denken aan uw leeftijd, uw woonplaats, waar u geboren bent, dat soort dingetjes.

R: Nou, mijn leeftijd is, eh, (respondent en interviewer moeten lachen) achtenzestig jaar. Nou en ik ben geboren in *geboorteplaats*, dat was gemeente Slochteren.

I: En hoe lang heeft u daar gewoond?

R: Nou, daar ben ik ongeveer weggegaan, eh, eem kijken hoor, ik ben in negentien zeumtig getrouwd. Ik ben, eh, ongeveer negentien achtenzestig daar, nee, negentien zeumtig ben ik daar ook weggegaan.

I: En toen bent u naar *woonplaats* gegaan?

R: En toen ben ik naar *woonplaats* gegaan.

I: Dan woont u hier al?

R: Ik ben straks, eh, vierenveertig jaar getrouwd, was ik dan vierenveertig jaar getrouwd.

I: Dus dan woont u ook al zo lang in *woonplaats*.

R: Zo lang woon ik ook al in *woonplaats* .

I: Das een beste zet.

R: Ja, dat is zeker lang. En bevalt me uitstekend hier.

I: Nog steeds.

R: Nog steeds, ja. Ik kan me hier heel best reddn. Goeie buurn, goeie contactn.

I: Das ook wat ...

R: Mocht ik slecht ter been wezen, als het niet wil, dan hoef ik de buurn maar eem te belln en dan zijn ze d'r.

I: Das altijd fijn, dat dat gewoon kan. Dat je gewoon buren hebt ...

R: Ja! Das heel leuk.

I: Niet dat je denkt van, wie zijn dat? Maar dat je ...

R: Nee.

I: Dat je gewoon een beroep op hun kunt doen.

R: Ja. Ze doen alles voor mij. Ik hoef niet achter een container aan, en dat is voor mij ook veel te moeilijk.

I: Nou ...

R: Ze zettn alles bij de weg neer voor mij en das harstikke makkelijk. Ja, beter kan t niet.

I: En, eh, bent u ook naar school gegaan? Ga ik wel van uit.

R: Tuurlijk.

I: Hoeveel jaar bent u naar school gegaan?

R: Oeh!

I: En wat voor opleidingen heeft u gedaan?

R: Oeh, ik gewoon lagere school gehad, doorgelopen en toen ben ik naar de, eh, huishoudschool gegaan.

I: Oke, en waar was dat?

R: In *schoollocatie*.

I: Oke.

R: En dan leer je handwerken en je leert ook in de tuin te werken en je kreeg kookles, ja alles wat bij de huishoudelijke hulp hoort.

I: Ja.

R: Dat leer je op die school.

I: En dan bent u daar ook in gaan werken? Of? Hoe gaat dat?

R: Ja, daar vandaan ben ik ook gaan werken. Ooh wat heb ik toen gedaan? (stilte) Ooh moet ik eerst es denkn.

I: Ooh, dat mag hoor.

R: Dat zal ik zo niet meer weetn. Ik ben wel gaan werkn, natuurlijk ben ik gaan werkn. Ik ben toen ook bij mijn buren koomn te werkn.

I: Oke, in, in *geboorteplaats* toen nog?

R: In *geboorteplaats*, ja. Dat waarn mijn naaste buurn. Dat was één groote huis. Aan de ene kant zat een elektricien.

I: Ja.

R: En die verkochten televisie en radio en lampn en zo, daar ben ik toen gaan werkn. Hij zei, kom maar bij mij te werkn.

I: In de winkel.

R: In de winkel. En huishoudelijke hulp en zoiets wat.

I: Ja.

R: Dus dat heb ik toen gedaan.

I: En dat heeft u gedaan tot dat u naar *woonplaats* toe ging?

R: Nee, nee, nee. Dat heb ik niet, niet zoveel jaarn gedaan. Maar toen later ben ik bij de, eh, bij de Nacap gaan werkn.

I: En wat is dat?

R: Nacap? Dat is ook voor, eh, die jongens maakn, eh, zoals hier bij de gasveldn.

I: Ja.

R: Zoiets, die lassen die allemaal, aan elkaar maakn en zo.

I: Ooh ja, ja.

R: Dus en, eh. Daar heb ik toen gewerkt. En toen heb ik een poos op *werklocatie* gezeetn. Op hoofdkantoor toen. Daar heb ik een poos gezeetn, op kantoor.

I: Oke.

R: Dus. En, eh, nou.

I: Administratief werk, of?

R: Ja ook, ook dat allemaal. En dat was ook heel leuk.

I: Dan heeft u best wel, eh, wat baantjes gehad.

R: Ja!

I: Ook best wel divers.

R: Diverse baantjes wel, ja. Ja dat beviel harstikke goed.

I: Mooi om te horen.

R: Ja.

I: Maar zoals u net aangaf, u, eh, man is dus overleden.

R: Ja.

I: Dus u bent nu weduwnaar.

R: Ja.

I: Als ik dat goed zeg.

R: Ja.

I: En hoe lang is dat al zo?

R: Die is van t jaar net overleden, in maart.

I: Ja, dat is, eh.

R: Ja.

I: Minder fijn.

R: Ja das minder fijn. Maare, ja. Ook heel wat mee gemaakt he . Hij heeft voor twintig jaar terug een harttransplantatie gehad.

I: Ja.

R: Dus. En, eh, dat ging allemaal jaarn goed.

I: Hmm hmm.

R: Totdat ie van die medicijnen, kreeg die kanker.

I: Ja.

R: Huidkanker. En daar werd ie dan iedere keer voor bestraald en voor behandeld en zo en alles weggesneden.

I: Ja.

R: Dat was een hele, eh, rottijsd. En dat was, werd de laatste keer jaarn werd dat ook heel hard minder. Dus die verzorging heb ik toen ook ieder keer zelf gedaan.

I: Op u genomen.

R: Ja.

I: Dat is ook wel zwaar.

R: Tot de laatste dag aan toe.

I: Maar aan één kant wel mooi dat dat kan.

R: Ja.

I: Dat u dat heeft mogen doen.

R: Ja.

I: Niet dat uw man naar een verzorgingstehuis toe moest.

R: Nee, nee. Nee, nee, dat wou ik ook die ook niet hoor. Dat wou die ook niet. Maar hij kreeg wel hulp van UMCG.

I: Hmm hmm.

R: En die verpleegsters en allemaal, die wondn schoonmaakn en zo.

I: Ja.

R: Dus hij kon ook wel hulp krijgen dat ze hem gingen wassn en zo, maar dat zou die niet. Dus dat moest ik allemaal zelf doen. En dat was heel zwaar werk.

I: Ja.

R: Maar dat heb ik met plezier gedaan.

I: Wou ik zeggen, als ik die keuze had dan zou ik dat denk ik ook wel doen.

R: Joa, ik wou dat, hij wou dat niet overgeefm aan anderen niet en, eh.

I: Dat is ook vertrouwelijk.

R: Vertrauwelijk en zo.

I: Ja.

R: Dus dat heb ik allemaal zelf gedaan, dus, eh. Ja, dat zeg ik dat was zwaar werk. Want ik zat dan in die rolstoel. Dus van die rolstoel moest ik ieder keer beetje staan en dan weer zittn.

I: Ja, ja.

R: En dan stukje voor stukje ging ik hem zo wassn.

I: Ja.

R: Maar dat was heel zwaar werk. Maar t het voldoening gebracht.

I: Dat u dat nog voor uw man mocht doen.

R: Ja. Zeker, zeker. Nee ik wou hem niet in een tehuis. Want dat, eh, nee joh. Dat, eh, dat zie ik helemaal niet zittn dan. Dan ben je, want dan ga je al uit mekaar.

I: Ja, alsof het dan al geëindigd is.

R: Ja.

I: En nu ben je gewoon mooi samen.

R: Ja. Nee hoor, dat, eh. Ja, en dat, eh, dat is een periode dat valt best zwaar.

I: Ja, snap ik.

R: He, want je komt, eh, de feestdaagn en alles komt eraan en zoiets en dan ben je alleen.

I: Ja.

R: En dan, jaa ik heb wel, eh, ik heb wel veel aanloop. Ik krijg heel veel kennissen op bezoek en zo. D'r is zelden haast een dag bij dat ik denk van, he wat vervelend.

I: Ik verveel me.

R: Ik verveel me. Nee, nee.

I: Maar dat scheelt, u kunt natuurlijk ook niet stil zitten.

R: Ik kan niet stil zitten, nee. Als ik stilzit dan sluit me maar op in een tehuisje.

I: Ja.

R: Want dan ben ik niet goed. Nee, ik moet bezig blijvm.

I: En dat is ook wel mooi wat u aangeeft dat u dan ook wel aanloop hebt.

R: Ja. Dat is harstikke mooi.

I: Dan voelt u zich ook minder alleen.

R: Ja.

I: Kan ik me voorstellen.

R: Ja. Nee, zoals ik hier nou zit, zo, eh. Mocht het helemaal niet meer willn, ja dan dan moet ik ook een plekje zoekn natuurlijk.

I: Hmm hmm.

R: Beetje meer aangepast. Maar ik kan me hier dus zo nog goed reddn. Ik kan met de rolstoel goed overal koomen en zo. En wat ik niet kan doen, daar heb ik hulp voor.

I: Ja.

R: Kijk, want doe ik zelf te veel, wil ik zelf te veel proben, dan kan ik het wel merkn van dan laatn m'n handn soms in de steek.

I: Ja.

R: En dat ken k merkn.

I: Maar u moet ook niet veel willen doen he!

R: Ja, dat weet ik, dat weet ik wel, maar ik kan, ik ben geen typ om te zeggen van, nou ik ga stil zittn.

I: Nee, dat klopt. Maar dat is soms wel eens beter voor u.

R: Ja tuurlijk.

I: Dat weet u ook wel.

R: Ja, nou ja, weet ik ook wel. Maare. Ach nee.

I: Maakt u ook gebruik van, eh, social media? Dat is bijvoorbeeld Twitter, of Facebook?

R: Nee, nee, helemaal niet.

I: U heeft ook geen computer?

R: Nee, heb ik ook niet.

I: Gewoon, eh, mooi rustig.

R: Ja, dan denk ik als zo'n ding der staan heb, de buurn zeggn ook wel es, want ik wou er nooit wat van weetn, maar ik heb hem nou ook.

I: Ja.

R: En, eh, dat zie ik wel als ik er een keer langes ga, dan zittn ze contants achter dat ding. En dan denk ik, nee dat wil ik niet.

I: Maar wat u zelf ook zei, u heeft ook aanloop genoeg.

R: Ik heb aanloop genoeg. En ik ben geen typ om achter zo'n ding te gaan zittn.

I: Ja. Want dan moet u stil zitten.

R: Ja, dan moet ik stil zittn. Nee hoor, dat is niks voor mij. Dat is niks.

I: En dan ben ik benieuwd, u heeft dus, eh, wanneer was het? Van vier november tot en met elf november heeft u dus dat kastje bij u gehad, die GPS logger.

R: Ja.

I: Eh, wat vond u daarvan? Dat u dat ding bij u mee moest dragen?

R: Ben em gewoon in m'n jaszak.

I: Maar heeft u dat, eh.

R: Ik had wel eens dan was ik net bij de deur, of ik zat net op de scootmobiel, en dan denk ik: ooh shit! Ik heb dat ding niet meegenoomn.

I: Ja.

R: Dus dan moet ik wéér terug met de krukkn. En dat was wel es, eh, vermoeiend hoor!

I: Snap ik. Maar had op zich, eh, of had niet hoeven. Maar ik bedoel als u het een keer was vergeten was het ook niet erg geweest.

R: Nee, maar, eh.

I: Dan wilt u toch liever meenemen.

R: Ja. Daarvoor heb ik, eh, dat ding, eh, heb ik gezegd van, nou doe maar.

I: Ja.

R: Maar, eh. Nee ik deed em in m'n jaszak. En verder was 't goed.

I: En u heeft hem dus ook gewoon zeven dag wel mee gehad?

R: K Heb um zeum daagn wel mee gehad.

I: Nou, dat is mooi. Dan bent u, eh.

R: Ja.

I: Heeft u daar wel goed opgelet. En u heeft ook zo'n dagboekje bijgehouden.

R: Ja.

I: Eh, wat vond u daarvan? Dat u dat bij moest houden.

R: Nou, daar moest ik wel ieder keer om denken. Want, eh, als ik dan weg ging, had ik een briefje op tafel liggen en dan zette ik gauw eem op, elf uur bijvoorbeeld, he.

I: Ja, ja, ja.

R: En dan dacht ik later, denk ik, oeh! Hoe laat ist? Ooh zo laat. Nou, ben ik toch zo lang weg geweest. En dan vergat ik dat nog om het op te zetten. Dan denk ik: hoe laat was ik nou terug dan? Zo laat, ooh. Gauw eem opschrijven. Jaha, want anders vergat ik het hoor!

I: Ja.

R: Maar als ik weg ging schreef ik het wel gauw eem op t kladbriefje dan, wanneer of ik vertrok ongeveer.

I: Ja, maar ik heb uw dagboekje ook gezien. U heeft alles verder, eh, mooi netjes ingevuld.

R: Ja! En d'r kin wel es eem een keertje vijf minuten verschil in zittn. Maare dat maakt niet zoveel uit.

I: Neu.

R: Maar dat valt wel mee hoor.

I: De grote lijnen staan er wel op, dus dat is wel netjes.

R: Ja.

I: Dit was zeg maar de introducerende vragen, om u op uw gemak te stellen.

R: Ooh.

I: En dan wil ik nu wat, eh, vragen over uw welzijn. En onder welzijn, dat lees ik even voor, eh, verstaan wij hoe een persoon het leven voor hem of haar persoonlijk beoordeelt. En dat komt dus door de ervaringen van die mensen. Dus wat je mee hebt gemaakt, ben je bijvoorbeeld blij om het leven of niet. En hoe u dus denkt over uw eigen leven, bent u tevreden, heeft u er plezier mee, heeft u voldoening uit uw leven? Dus als u dat n beetje in t achteroofd, achterhoofd houdt.

R: Jaa.

I: Dan wil ik vragen, eh, hoe omschrijft u uw gezondheid in het algemeen.

R: (korte stilte) Ja, hoe omschrijf ik dat?

I: En dat staat er bij, bijvoorbeeld, eh, heeft u één of meerdere chronische ziekte? Zal ik ze voorlezen? T is nogal een heel rijtje.

R: Ooh, nou ik heb, eh, met mijn leem (leven), dat, eh, ja, met eh, ups en downs.

I: Ja.

R: Ene keer kan ik, kan ik wel wat en andere keer dan kom ik van bed af, ik eet m'n broodje, en kneem n koppie thee en denk: ooh, kheb helemaal geen zin. T wil vandaag niet.

I: Ja.

R: Dan ga ik gewoon bijvoorbeeld zo maar weer n uur op de bank liggn.

I: Hmm hmm.

R: Dan wil het helemaal niet. En dan op een gegeevn moment denk ik: ja, ik moet toch wel weer wat doen. Ik kan hier toch niet de hele dag blijvm liggn!

I: Nee.

R: En dan benk wel bezig, maar dan, dan ist mijn dag niet. Dan gaat het niet zoals andere daagn, as bijvoorbeeld n dag daarvoor niet. En dat valt me dus wel es, eh, zwaar teegn. En wat ik dan, eh, heb. Ik ben laatst ook eem naar een kennisje geweest, die komt hier ook veel, oude collega was dat van m'n man, en die ligt nou ook op bed. Dat is ook niks meer, die is ook stervende. En dan wou ik daar heen en toen dacht ik: ooh, ik red het niet. Ik moet gauw weer op de bank gaan liggn.

I: Ja.

R: Ik zag daar teegn aan dat ik daar heen moest. En dat kwam natuurlijk ook doordat ik net m'n man kwijt was.

I: Ja.

R: En een andere kennisje van mij die was net na die tijd overleedn. En dan wou ik daar heen.

I: En dan wordt het te veel.

R: En dan wordt het te veel en word ik benauwd, word ik angstig.

I: Ja.

R: En dan moet ik gaan liggn. Want anders ben ik bang dat ik n epi, epileptische aanval krijg, want daar zit ik ook mee he, ik heb epilepsie.

I: Oke.

R: Dus daar moet ik ook heel voorzichtig mee weezn dan.

I: Ja.

R: Dat voel ik tan. En dan denk ik: nee, ik moet gaan ligg'n. Voordat ik wegga op die scootmobiel.

I: Ja, want als je dan een aanval krijgt ...

R: Ja, dus, eh. Dat moek niet hebbm. Nou, en verder voor de rest, ja, goh. M'n leem verder, ja ik krijg bloedverdunners, omdat ik met mijn been zit, omdat m'n been geamputeerd is.

I: Ja.

R: Nou, dat was een hele zware tijd, van want die is in vier keer, vier maal is die afgezet.

I: Dat het niet goed is gegaan?

R: Wat niet goed is gegaan. En, nou. Daar wil ik verder niet meer over hebbm.

I: Nee, dat hoeft ook niet.

R: Dat doek niet meer, want, eh, daar heb ik helemaal geen zin meer aan. Want doar is n fout gemaakt en dat helpt me toch niks meer. Dus, en anders had ik m'n been nog onder m'n knie d'raf kunn'n hebbm. Maar dat, dat ging dus niet meer.

I: Nee.

R: Dus, en ik heb ook geen zin meer om daar over te praasn. Ik ben nou één keer ...

I: Hoeft u ook niet.

R: Zo, en, eh, ik, eh, red me zo nog n beetje enne. Ja, en nou, verder voor de rest, t leem is ups en downs.

I: Ja. Dat hoort er helaas allemaal bij. En dat is wel es moeilijk.

R: Ja, dat is wel es moeilijk. En dan vooral, eh, kijk, begin ik weer. (respondent is geëmotioneerd)

I: Nah, dat maakt niks uit!

(stilte)

R: Ja, eh, doordat je alleen bent en doordat ik nou teveel teegn kom, die angst.

I: Ja.

R: Dat komt bij mij opzett'n. En ik heb nou ook, goh. (respondent is nog steeds geëmotioneerd, maar dit wil ze niet en probeert dit te voorkomen)

I: Maakt helemaal niks uit, echt niet.

R: Al n paar keer gehad, eh, dat ik op de bank sliep, van, eh, voor n paar weekn terug weer. Had ik t idee dat ie (haar man) ineens mijn slaapkamer binn'n kwam wandeln.

I: Ja.

R: En dan slaap ik me saams met zo'n kaarsje, weet je wel die op batterijn is. Die heb ik nou 's nachts brandn.

I: Ja.

R: En dan voel ik me veiliger.

I: Ja, gewoon het idee dat je wat kan zien.

R: Ja, ja.

I: Kan ik me heel goed voorstellen.

R: Ja. Kijk, als ik daar over praat dan ist weer mis.

I: Ja, maar dat maakt helemaal niet uit! Dat dut niks.

R: Dus. (respondent lacht) Dat dut niks. Nee, maar. Ja. (korte stilte) *Vriendin* die merkt dat altijd gelijk als ze hier komt. Ze zegt: ooh t is weer mis. T is weer mis, ik kant wel weer zoain (zien), kinnt wel weer zoain! Ja. Nou en dan komt die hier eem, en dan eem praatn. En dan zegt ze: huil maar, huilt u maar uit. En dan voelk met ook wel lekkerder.

I: Dat lucht op. Juist omdat u alleen bent, je gaat niet zo snel in je eentje een potje janken, om het zo maar te zeggen.

R: Ja, ik, ik kan dat niet zo. Als ik dat doe . Dan, dan zit ik hier wel es en dan doe kes wel es en als ik dan denk: oeh, shit er komt ook nog één aan. Dan ga ik gauw weer aan de gang. Alles gauw eem (respondent veegt tranen van haar gezicht).

I: Ja.

R: Dan denk ik: eem normaal hoor.

I: Maar daar hoeft u zich niet voor te schamen!

R: Dat hoeft eigenlijk niet, dat hoeft eigenlijk niet.

I: Als u kijkt wat u mee heeft gemaakt, dat een gemiddeld mens komt daar niet eens aan toe.

R: Nou ja, hij natuurlijk ook eerst met mij. En toen ik in t zieknhuis lag en al zulks wat meer wat ik heb meegemaakt en zoiets. En toen op n gegeevn moment kwam ie (haar man) ook niet meer bij mij. Als ik dan naar huis belde, zeg ik: hoe ist? Oh, nou, t wil niks. T wil niks, ik kom ook niet hoor. Ik kom van de week ook niet. Ik zeg: nee, wilt t niet? Nee. Wat heb je dan

precies? Weet niet, zei die, ik kan ook niet praatn. Hij zegt: ik heb ook geen zin. En dan zegt ie: nou, de groetjes.

I: Ja.

R: Dan, dan, dan zat ie zelf helemaal in de knel.

I: Dat is ook wel lastig als u dan daar bent.

R: Jaha. En toen ik naar huis mocht, toen ik al met al een half jaar van huis ben geweest, en toen ik thuis kwam, haddn m'n zusters alles mooi versierd. En ik kom thuis, en hij staat niet eem te kijkn dat ik thuis kom. Maar ik stap binn'n, en ik zie hem daar zittn, en ik denk: nah, joh. Hij is harstikke ziek man!

I: Dit is niet goed.

R: Is dat niemand van de familie die dat ziet?! Dus toen belde ik dokter gelijk op, en ik zeg: nou, ik ben weer thuis. Ja, zegt zij (de doktersassistente), hij weet er van, de dokter. Hij komt wel eempjes langes. Ik zeg: nee, hij moet gelijk koomn.

I: Dit is niet goed.

R: Hij zegt van, ik zeg van: t is met mij goed, maar t is met m'n man niet goed! Nou ja, die kwam dan ook direct. Hij zei: moe je es hoorn, hij moet onmiddellijk naar t zieknhuis.

I: Dus dat was van de ene knal naar de andere.

R: Ja, ik kwam thuis en hij kon gelijk weer afgevoerd wordn naar t zieknhuis.

I: Ja.

R: Dus die hebt daar toen n poos geleegn. Nou, toen dachtn we van: nou, we zijn em nou kwijt. Moest ie t heel ver weg haaln weer. Kijk, en dat zijn dan dingn, dat heb je nou allemaal, eh, dan voor je.

I: Ja, ja.

R: He!

I: Ja.

R: Jaha, heel, heel dom is dat ...

I: Nee, helemaal niet!

R: Soms denk ik, t is, je bent blij, doordat je thuis komt ...

I: En dan zit je man ziek thuis.

R: En dan zit je man ziek thuis.

I: Denk je eindelijk dat je alle ellende beetje achter je hebt gelaten ...

R: Want ik zei wel es teegn hem, zei ik wel es van: ik mag nou wel n weekendje wel naar huis. Hij zei: moet je niet doen. Blijf daar maar mooi. Moet je niet doen. Is veel te vermoeid. Maar dat was voor mij niet vermoeid, voor hém!

I: Ja.

R: Daar kom je dan pas achter.

I: Ja, achteraf dan valt alles op z'n plaatst.

R: Ja! Maar dat zei die nooit, t is voor mij te druk.

I: Groot houden.

R: Ja. Dus.

I: Hij wou er voor u zijn.

R: Ja.

I: Dus dan kon hij niet laten merken, of laten merken, dat kon niet. Maar ik snap het wel.

R: Kijk, en dan denk ik wel van: was ik toch maar naar huis gegaan. Dan had ik hem eerder zo getroffn, dat ie zo slecht was.

I: Ja, snap ik.

R: Ja, maar ja.

I: Maar als u dit zo allemaal verteld, hoe, hoe ziet u uw welzijn dan.

R: (korte stilte) Hoe ik mezelf verder zie, zo?

I: Nee, uw welzijn was dat verhaal van, eh, hoe u uw leven beoordeelt door dat wat u heeft meegemaakt.

R: (korte stilte) Nou, wat ik zelf meegemaakt hebt, zo. Dan hoop ik nooit dat iemand dat zo meemaakt, zoals wij dat meegemaakt hebbm niet.

I: Zo heftig.

R: Zo heftig, zo heftig, zo heftig.

I: Maar als u daar dan zeg maar een cijfer aan zou kunnen koppelen, en nul is zeg maar heel slecht en tien is uitstekend.

R: Jaa, nou, dan, dan, in die periode dan gaf ik het zeker een vijf.

I: Ja.

R: Hoger kwam ik niet. Nee.

I: Maar zoals nu, wat u zegt van, u heeft wel veel aanloop en woont u hier nog steeds met veel plezier. U kunt zich redden.

R: Ja, ik kan me, kan me tot dusver, wat ik kan doen, dat probeer ik nog n beetje. En dat gaat dan ook wel. Het miskuld (mislukt) mij ook wel es. K ben ook al twee keer gevalln. Dus, eh, t gaat ook wel eens fout.

I: Ja, maar dat komt wel een beetje door u zelf he!

R: Ja, ik wil veel te veel, en, eh.

I: Ja.

R: He, dat is, en dat is natuurlijk ook niet goed. Dan denk ik ook: dan zie ik daar nog wat zittn. En dan zet ik m'n rolstoel op de rem. En dan probeer ik omhoog te klimmn, met de ene voet hierop en dan probeern dat weg te maakn.

I: Ja, maar dat kan niet.

R: En dat kan niet. Dat miskuld mij nog wel es. Maar, die waarschuwn heb ik nou gekreegn. Dat ik dat niet weer mag doen. Want, eh, je vergeet wel es n keer om em op de rem te zettn. En dan wil je terug springn.

I: En dan springt ie weg.

R: Ja. En dan lig je op de vloer. Dus, eh. Kijk, die risico's moek niet meen neem.

I: Maar als u het nu zeg maar bekijkt, wat, wat, u gaf dus aan dat u die rotperiode een vijf was.

R: Ja.

I: Maar hoe zou u het nu voor cijfer geven.

R: Ja, ups en downs.

I: Ja.

R: Nou, ik geef t een zeum.

I: Dat is nog niet heel negatief!

R: Nee, maar ik zit op t moment ook niet heel, eh, negatief in, eh, m'n vel niet.

I: Nee.

R: Nee.

I: Maar als u dan bijvoorbeeld, eh ...

R: Ik heb echt wel es daagn d'rbij, dan denk ik van: is dit mijn leem? T hoeft voor mij ook niet meer.

I: Ja.

R: En andere keer dan denk ik: ja, ik ben er nog, ik kan nog n beetje. En dan probeer je weer n beetje doorheen te, eh, wringn zeg maar.

I: Ja.

R: Maar ik heb perioden dat ik hier wel es zit en denk: nou, dit hoeft niet meer. En inderdaad, dat heb ik vaak genoeg. Maar als ik ten weer d'r uit ben of d'r is iemand die me dan mee neemt ergens heen. Dan denk ik: och, t is toch ook wel weer mooi.

I: Dat u zich weer wat vermaakt.

R: Ja.

I: Dat dat nog kan en mag.

R: Ik ben met *vriendin* keer naar Ikea geweest. Nou k was nog nooit in Ikea geweest.

I: Grote winkel.

R: Oooh, wat n grote winkel en wat n plezier! Wat hebbm we gelachen!

I: (interviewer lacht) *Vriendin* is ook wel een beetje gek.

R: Ach man, wat hebbm we gelachen. Nou, daar beleef je ook van alles mee. Maar dat, eh, was zo gezellig.

I: Maar dat is ook wel een mooi figuur. Dat heeft u dan ook wel nodig, denk ik.

R: Jaha.

I: Die kan gewoon lekker gek doen.

R: Die kan lekker gek doen. Dan moet je niet vraagn hoe. Maare. Ja en dan. Dan, eh. En dan, dan ik ook zo mee en dan denk je: ooh wat hebbm we t mooi gehad, wat gezellig.

I: Daar houdt u aan één kant wel heel erg van. Toch? Beetje gezelligheid, lekker gek doen.

R: Ja! Ja, natuurlijk.

I: En op stap gaan.

R: Zoals op t pleintje ook. Dan denk ik: ooh, ja. He! Ik ging d'r heen en dacht: wat moet k d'r in Godsnaam zoekn. En als ik d'r dan één keer zit, en t is gezellig. Dan denk ik: och ja.

I: Mooie middag gehad.

R: K heb n heul mooi middag gehad. Heel mooi middag gehad. Gezellig, lekker gluh wijntje er bij!

I: Ja, dat warmt de mens op he! Dat is altijd fijn.

R: Ja! Dat was echt wel eem gezellig weer.

I: Maar als ik dat zo beetje uit uw verhaal opmaak, van wat u welzijn, wat u zeg maar, eh, fijn vindt in het leven. Als u dan kijkt naar, eh, familie, winkelen, vrienden, vermaak ...

R: Ja.

I: Wat zou dan uw welzijn het meest bevorderen.

R: (korte stilte) Ja, ik ga nou, eh, een periode in dat ik slecht, eh, minder, weinig er uit ga natuurlijk omdat het kouwer wordt.

I: Ja.

R: Dan ga ik wel es n keer, nou naar *man* zijn broer en z'n vrouw zijn hier net zondag geweest. Nou ..

I: Hmm hmm.

R: Eh, ja die woon'n ook allemaal verder weg. En z'n (haar man) zusje woont in Almere. En nou, die komt er dan ook regelmatig es eem een keer aanvlieg'n. Dan, eh, ja. Dat vind ik dan leuk, dat je dat nog hebt en zoiets.

I: Dus maar zeg maar de, eh, sociale contacten.

R: Contactn, joa. En es n keer, eh, d'r uit. N keer dat ze zeggn van nou, ik neem d'r es n keer mee. En gaan we daar es eem kijkn. Dan denk ik: ooh ja. Dat vink leuk, daar heb ik eem lekker van genootn.

I: Zeg maar 'vermaak' gedeelte.

R: Ja.

I: En waarom vindt u dat zeg maar belangrijker, dan dat u nog, eh, zelfstandig naar de winkels zou kunnen?

R: Nou, dat is toch ook mooi dat ik dat zelf nog kan doen.

I: Maar u vindt het zeg maar dat u, eh, vermaakt heeft en zo en contacten heeft ...

R: Ja!

I: Dat vindt u wel net zo belangrijk.

R: Dat vind ik wel net zo belangrijk. Kijk, naar n winkel gaan doe je sowieso. Want je moet je, eh, je spulln moet je ophaaln.

I: Ja.

R: Maar dan heb je daar ook wel weer met iemand. Daar waar je eem contact mee krijgt.

I: Ja, dat u een bekende tegenkomt, even praatje mee maken.

R: Ja, eem praatje maakn. Dan denk ik: ooh, eem naar de winkel, gauw dit eem en dat eem ophaaln of zoiets.

I: En dan bent u een uur verder.

R: Dan benk n uur verder. Dan zeg ik, ooh shit! T al zowat twaalf uur. K moet nodig naar huis!

(interviewer lacht)

R: Weet je?

I: Ja.

R: Staat niemand op mij te wacht, maar dan dacht ik van: ... Kijk, zo gaat dat alle daagn hier zo (fiets iemand langs het huis en diegene zwaait en de respondent zwaait terug).

I: Ja, u kunt hier heel dag wel, eh, zitten zwaaien.

R: Ja, ik wil zo'n handje voor t raam hebbm. Die automatisch aal zo gaat (respondent en interviewer moeten lachen).

I: Scheelt u heel wat.

R: Ja. Gaat heel dag door. Dat zei m'n zwager zondag nog, toen ze hier waarn. Ach *naam respondent* kun je beter t gordijn niet naar beneedn doen? Wat dat gaat de hele dag maar weer zo (respondent zwaait) ja.

I: Ja, de hele dag door zwaaien.

R: Ja, ja! Dat, dat gaat constant door. En t is ook wel es zo, dan draai ik de stoel ander kant wel es op, dan ga ik zo zittn te koffie drinkn (respondent gaat met de rug naar het raam toe zitten). Dat ik niet ieder keer, want dan blijf ik aan de gang!

I: Ja klopt, maar t is wel een mooi idee dat mensen eem kijkn van: eh, zit ze er? Ja, oke, moi!

R: Ja! Ja, of dat ze denken van: ooh, ze zit alleen. Hup! Dan vliegen ze eem dam op of ze komen eem binn'n wippen (wippen).

I: Ja, nou dat is mooi!

R: Dat is mooi. Jaa, dat is harstikke leuk.

I: En dat, dat is zeg maar ons volgende thema, waar ik u wat meer over wil vragen. Uw woonomgeving en de sociale contacten. Nou, u gaf dus al aan hoe uw woonsituatie d'r uit ziet. U woont hier dus inmiddels, dus een jaar alleen.

R: Ja.

I: En krijgt u ook thuishulp?

R: Eén keer in de veertien daagn, ja.

I: En dan, eh ...

R: Dan krijg ik hulp.

I: Die doet dan de dingen die u, wat u zelf eigenlijk ...

R: Wat ik niet kan doen en wat ik ... Kijk, zoals een slaapkamer es n keer een goeie beurt geevm, of, eh, t dekbed alles er wat afhaaln. Kijk, ik doe t zelf ook wel es, maar dan ben ik zeker wel n uur bezig.

I: Ja.

R: Omdat allemaal weer klaar te krijg'n. En dan ben ik ook, dan ben ik ook moe! Want dat is zo'n inspanning dan. Kijk, dan doet zij alles eem extra eem en hier net zo en, eh. Achter allemaal dweiln en de douche schoonmaakn en zo.

I: Ja.

R: Kijk, dat kan ik ook niet doen. Want ik kan in de douche kan ik niet met de rolstoel koomn.

I: Nee, want dat is boven.

R: Nee, dat is wel benedn.

I: Ooh ja.

R: Maar dan moet ik met de krukkn. Maar dan kan ik geen douche schoonmaakn met op krukkn niet.

I: Nee, want dan bent u te onstabiel.

R: Ja, dat wil niet. Dus dat doet zij en zoiets en de raamn en allemaal lappn, dat is allemaal te, eh, dat wil voor mij ook niet.

I: Nee, maar dan is het ook mooi dat u daar gewoon hulp voor kunt krijgen.

R: Ja, en je moet alles een keer en n keer echt een goeie beurt hebbm. En, eh, dat doet zij dan allemaal voor mij. Wat ik niet kan doen.

I: Ja, nou mooi dat het zo kan. Daar heeft u ook wel, eh, meer dan recht op! Zou ik zo zeggen.

R: Ja, is een goeie kennis, goeie vriendin van mij, dat, daar ga k zeker ook wel vijfendertig jaar met om. Dus die helpt me dan. Das leuk.

I: Mooi dat het zo kan.

R: Ja.

I: We hebben het net al een beetje gehad over, eh, uw, hoe u, eh, hoe u hier woont (interviewer heeft moeite met het laatste gedeelte van de zin).

R: (respondent lacht) Ja.

I: Lastige zin.

R: Ja.

I: Eh, zou u uw woonomgeving kunnen omschrijven. Nou, u zei dus al dat u hier vierenvestig jaar woont inmiddels.

R: Ja.

I: En zou u dit typeren als stad of platteland.

R: Nou, platteland he.

I: Pladdelaand

R: Joa, pladdelaand. Dit kist doe nait onder stad, eh, vergeleekn he!

(respondent en interviewer moeten lachen)

I: Nee dat klopt.

R: Of vergelielkn, loat mie tzo zeegn.

I: Mottn noatuurlijk wel goud Grunnings proatn he!

R: Joa, nou.

I: Eh, heeft u opmerkingen, lastige zin, heeft u opmerkingen over aspecten in uw woonomgeving, die kunnen worden verbeterd om uw mobiliteit te bevorderen. En dan moet u dus zeg maar aan denken van, eh, nou u woont op het platteland. En heeft u ook het idee dat u

bijvoorbeeld, eh, er meer bankjes moeten worden geplaatst, als u onder weg wilt uitrusten. Of, meer zebrapaden worden aangelegd, dat u veilig kunt oversteken.

R: Nou, die. Daar zeg je wel wat! Van wat ik wel altijd heb gezegd, van nou die supermarkt er is, voor oversteekn. Als ik dan over t bruggetje ga, langs *kledingzaak in woonplaats*, dan zeg ik: daar moeth ze n oversteekplaats maakn. Dat de mensen zó vanuit dat straatje ...

I: Ja.

R: Bij die winkel, zo naar de Supercoop kunn'n.

I: Ja.

R: Want je staat zo soms heel lang daar te wacht, van want hier vliegt nogal heel wat verkeer langes. Voordat je er eigenlijks over kan.

I: Want je hebt links, rechts, en vanaf de supermarkt (verkeer waar je op moet wachten voordat je kunt oversteken).

R: Ja.

I: Dus dat is eigenlijk driedubbel op.

R: Ja.

I: Snap ik, want helemaal omdat je die hoek hebt waar je, eh, *straatnaam*? Daar heb je ook allemaal oudere mensen, en die gaan allemaal via dat bruggetje.

R: Ja.

I: En die zijn niet snel ter been.

R: Nee.

I: Dat vind ik inderdaad wel een goeie.

R: Dat vin ik, eh, dat heb ik altijd gezegd. Ze hebbm dit nooit goed gedaan. Ze moeth nou daar zorgn dat ze daar weggoomn. Van over t bruggetje. En dan oversteken naar de supermarkt. Nou, je komt er haast niet over.

I: Maar als daar een zebrapad zou zijn, zou u dan ook vaker naar de supermarkt gaan?

R: Nou, ik ga ...

I: Dat dat dan makkelijker wordt?

R: Ik ga nou al vaak naar de supermarkt. Maar meer soms, dan sta je daar veel te lang.

I: Dat je denkt van: was ik maar niet heen gegaan. Ja, snap ik.

R: Dat, dat duurt veel te lang. En dan, dan zeg ik altijd: daar had n zebrapad moeth koomn.

I: Ja, dat ze dat alsnog niet doen.

R: En dat heb ik ook al wel es n keer aangegeem, heb ik ook wel es bij de huisarts aangegeem, als je daar heen gaat, je komt van die, eh, fietspad af, zo.

I: En dan kun je er niet op.

R: En dan is, dan zit daar n beetje n verhoging en dan moet je er wel recht voor.

I: Ja, ja.

R: En je, ze weethn dat daar geen auto mag staan en staat er net n auto.

I: En dan kun je er niet langs.

R: Dan moet ik door die bloemenpark! Moet ik heen.

I: Klopt.

R: Dan denk ik: jongens. En dan kom ik binn'n en dan zeg ik van: van wie is die auto? Niemand die, van wie die auto is he.

I: Tuurlijk niet.

R: En dan ik na de apotheek, van dan moet ik medicijn'n ophaaln en moet ik er uit en staat die auto er nog. Ik weer naar binn'n. Dan word ik kwaad. En zeg ik: van wie is die auto?! En dán pas, voor de tweede keer, ooh die is van mij. Ik zeg, zou je em d'r weg willn zett'n? Ik zeg, of ik schram er met de scootmobiel bij langes. Want ik ga echt niet door die bloementuin weer he.

I: Nee, maar dat kan toch ook niet. Ik bedoel, je hebt zo'n grote parkeer ...

R: Ze moogn daar niet staan!

I: Maar je hebt ja die hele grote parkeerplaats daarachter.

R: En toen heb ik gezegd: enigste wat ze kunn'n doen, dat stukje waar je dan langes moet, naar die ingang, daar moethn ze n gele band langes trekkn, verm (verven). Dan weethn ze dat ze daar niet moogn staan.

I: Ja. Mensen denken van: ooh, even snel naar de dokter. Even snel weer terug.

R: Maar daar wordt niet naar gekekn.

I: Maar je zit er snel minimaal een half uur. Maar dat klopt, dat is inderdaad wel een, eh ... Maar heeft u nog meer van dat soort dingen?

R: Ja! En een, eh, dat heb ik ook. Ik zeg van: nou, ik ga ook niet meer naar stemmn. Heb ik ook gezegd. Van dan moest ik achterin.

I: Ja.

R: Daar kan ik met de scootmobiel niet koomn, want als je achterin gaat, moet je stukje zo en zo (respondent doet voor hoe ze dan moet rijden met haar scootmobiel om het stemhokje te kunnen bereiken).

I: Die bocht dat wil niet.

R: Dan draai kan je ook nooit krijgn. Dus toen was ter iemand die zag me, en die zei: wacht maar eem, ik ondersteun jou wel eem. Want ik had krukkn meegenoomn.

I: Ja.

R: En dan zittn ze daar, en, eh. Nou, geef je de papiern en moet je zoekn in m'n jaszak wante waar die papiern zittn. Dus ik gooi die papiern op tafel. Ik zeg: dit is, dit is een regeling van niks hierzoot. Hij zegt: nee? Ik zeg van: nee. Nou moet ik dat stuk helemaal met krukkn loopm. Hij zegt: ging dat niet? Ik zeg: nee! Dus toen ging ik terug, eindje terug loopm, stap terug en dan moestn ze papiern en, eh, idensiteitskaart hebbm.

I: Ja.

R: Dus toen stond ik daar voor die balie. Dus toen deed ik zo (respondent legt haar gedeeltelijk geamputeerde been op tafel)

(interviewer lacht)

R: En toen zei ze: was dit nou dan?

(interviewer lacht)

R: Ze zegt van: nou. Dát wil ik er nou maar eem mee zeggn! Ik sta hier op één been, ik moet dat hele stuk met krukkn loopm. En dan ook nog zo naar beneedn.

I: Ja, ja, ja.

R: Dat is toch niet te doen?! Ik zeg: ik kom niet meer te stemmn hoor.

I: Nee, dat je denkt van: zo'n kleine moeite.

R: Ja! Dan kijken ze me zo aan. Nou, één keek de ander aan. Ze zeggn: ja. Dát is het! Ik zeg: dáár moetn jullie es beter over nadenkn. Ze zegt: dat is ook zo, nou je dat zegt.

I: Maar gaan ze dat nu aanpassen?

R: Toen laatst, laatste keer, dat was, k weet niet meer wanneer dat was, met gemeenteverkiezingn, weet ik meer wat laatste keer was. Toen zeidn ze tegen mij: ga je ook stemmen *naam respondent*? Nee, ik ga niet weer. Ik zeg: ik wil zo niet meer. Dat wordt

toch niet naar gekeekn, ik hoef niet meer. Toen zeidn ze: je kan nu wel heen gaan, ze zeidn: ze hebbm t nou in de grote zaal.

I: Dat bij die, eh, als je via de hoofdingang gaat?

R: Ja. Waar ze nou die, eh, die, eh, wat hebbm ze gehad laatst. Zo'n beurs ja.

I: Ja.

R: In die grote zaal.

I: Ooh ja die!

R: Daar zaatn ze.

I: Waar vroeger de gymzaal was.

R: Ja. Daar zaatn ze nou. Ze zegt: je kin, nou kin je d'r in. Ze zeggn: t is veranderd, t hebbm t daar neer gezet.

I: Nou, hebben ze er toch wat aan gedaan.

R: Ik zeg: nou, ik kwam binnen, en ik zeg: nou, ik zeg, dit is wel n stuk makleker zo he, voor mij. Van want nou kan ik zo eem met scootmobiel d'r in en ik kan daar mooi in zittn blijmn en dan zo dat hokje in.

I: Ja en dan heb je ook eentje die, eh, lager is.

R: Ja. Dus.

I: Dat is mooi ...

R: Dus de ogen gaan nou open.

I: Eindelijk.

R: Eindelijk. Maar wat ze de volgende doen moek nog afwachten.

I: Ja, dat, eh, weet je maar nooit.

R: Dus. Maar kijk, dat zijn allemaal dingn ...

I: Dat erbaar je ook omdat je dan in een scootmobiel zit, denk ik.

R: Ja, ja.

I: Kijk, want als ik op fiets naar de dokter ga, ja dan ga ik even om die auto heen en klaar.

R: Ja. Maar dat, dat kan ik dus niet.

I: Nee.

R: Ik moet d'r echt voor rijden en d'r zo in.

I: Helemaal omdat het niet helemaal, je hebt er niet echt een afritje he.

R: Nee, dat heb je niet. Maar bepaalde plekje is dan wel ietsje lager ...

I: Ja en dan kan je er net op.

R: Dan kan ik er net op. Ah, dat wil wel. Ik kan hier over die hoge drupel (praktisch voor haar huis) ook wel koomn. Dus daar kan ik ook wel overheen koomn.

I: Ja die nieuwe.

R: Maar als ze em hier helemaal net voor de inrit neerzettn, en d'r is nog een klein stukje, en je hebt daar dat tuintje al.

I: Ja.

R: Wat ook n puinhoop is soms, dan moet je daar met de scootmobiel door!

I: Ja, dat kan niet.

R: Nou, zo werkt dat toch niet. En dat is met heel veel dingn hoor. En de winkels waar ik niet kan koomn. Waar ik niet kan koomn. Dan zeggn ze wel es, zeg maar wat je hebbm moet, dan help ik jou wel eem. Dan haal ik t wel eem op.

I: En wat bedoelt u dan?

R: Nou ja, wil je eem naar een, eh, eh, eh, drogist of zoiets, kijk daar kan ik ook niet koomn.

I: Omdat die gangpaden te smal zijn?

R: Nee jong, die zijn allemaal veel te smal. Daar kin je niet koomn. Dus echt voor de handicaptn is t soms heel moeilijk hoor.

I: Ja.

R: Heel moeilijk.

I: Daar kun je zo als je, eh, ja wat ik zei. Als je daar zelf niet in zit, dan kun je ook helemaal geen voorstelling van maken.

R: Nee.

I: Want het is allemaal zo vanzelfsprekend.

R: Ja. Want ik was er laatst es een keer en ik denk, ooh C&A daar ben ik ook n poos niet geweest. Daar wil ik eem kijkn. Ach, kon er helemaal die paadn niet door. Ik kan niet bij die

kleern koomn. En dan heb je net een plekje en denk je: ooh hier kan t wel maar dan ik moet weer terug, dan moet ik helemaal achteruit rijdn.

I: Ja.

R: En toen nam ik die kleern, wat d'r hing, die nam ik loop zo wat mee. Want ik heb de krukkn d'r aan hangn, dus die krukkn (respondent en interviewer lachen) bleem aan die kleding zittn. Ik denk: ja. Dat heb ik weer.

I: Dat werkt niet.

R: Dat werkt weer niet. Ik denk: ik ga hier weer uit. Dit werkt hier niet.

I: Maar u zei dus dat u, eh, hiervoor dus in *geboorteplaats* heeft gewoond.

R: Ja.

I: En vindt u dat ook een soortgelijke, eh, omgeving?

R: Toen in mijn tijd ...

I: Ik bedoel, dat is ook platteland.

R: Dat is ook platteland. Toen vond ik, was harstikke leuk. Gezellig! En dat heb ik hier ook weer.

I: Maar heeft u toen bijvoorbeeld ook gehad van, eh, ja, toen zat u natuurlijk nog niet in een rolstoel. Maar had u toen ook dat soort dingetjes? Dat u dacht van: ooh, als dit wordt veranderd, dan ga ik wel vaker de deur uit.

R: Bij ons, in t dorp?

I: Ja, in *geboorteplaats*?

R: Eh, nee joh, nee joh.

I: Toen was u ook een stuk jonger he.

R: Toen was ik n stuk jonger! Man, dat scheelt nogal.

I: Ja, want hoe oud was u dat u daar weg ging?

R: (korte stilte) Achtentwintig.

I: Ja. Ja dat is nog wel jong.

R: Ja dat is nog jong. Dus ik wil maar zeggn, die tijd was heel anders. Dat was helemaal anders.

I: En waarschijnlijk had u er toen misschien ook niet zelf bij stil gestaan. Hoe dat dan zou zijn als je dan in een rolstoel zou zitten.

R: Nee daar sta je niet bij stil. Dan ben je gezond toch, dan praktiseer nog niet, van wat zal er in de toekomst gebeuren, of wat he. Nee, dat maak je niet mee dan. Dan leef je vrij, en dan doe je alles, en ken je alles, en ken je overal boovmop klimmn en onderdoor en zo.

I: Ja lekker gek doen.

R: Lekker gek doen. Ik bedoel van, nou, af en toe ook es een keertje. Maar dan, ja, nee. Als je zo, zo ver al vooruit denkt, dan denk ik van: nee, dan wordt t leem helemaal moeilijk.

I: Klopt.

R: Nee dat wordt t helemaal moeilijk. We hebbm t hartstikke mooi gehad in die tijd.

I: Maar u vertelde dus dat u, eh, (interviewer kucht) best wel veel aanloop heeft en zo. Maar zijn d'r ook, eh, georganiseerde bijeenkomsten? Bijvoorbeeld bingo, knutselen ...

R: Ooh nee! Daar ga ik niet heen.

I: Maar die zijn er dus wel?

R: Die zijn er dus wel (respondent en interviewer lachen). Bingo! Nou, daar vraag je me wat.

I: Maar dat wordt wel gedaan in *dorpscentrum*?

R: Dat weet ik niet of ze bingo hebbm. Ze hebbm wel kaartn, ze hebbm wel gymnastiek, maar ...

I: Ja, dat soort dingetjes bedoel ik.

R: Gymnastiek kan ik ook verder niet. Ik kan (respondent doet voor wat ze nog kan doen qua gymnastiek terwijl ze in de rolstoel zit) dit doen.

I: Ja.

(respondent en interviewer moeten lachen)

R: Maar ik kan niet op m'n, op m'n rug zo ligg'n, wat moet ik doen? Eén been omhoog trekkn?

I: Dus dat wordt op zich wel gedaan hier in het dorp?

R: Ja, hier is ja wel van alles wel te doen ja wel. Sjoeln.

I: Ook? In de *dorpscentrum*?

R: Ja.

I: En, eh, hoe heet dat, eh, met die, eh, jeu de boules. Dat doen ze ook wel meende ik ...

R: Jeu de boules, doe je ook wel buitn. Maar dan moet ik al op de rolstoel daar buitn gaan zittn. Zeg ik: nou jongens, die bal, hup!

I: Ja, nee, dat werkt niet.

R: Dat, eh, dat deedn we in Beatrixoord (revalidatiecentrum) wel allemaal hoor. Allemaal spelletjes.

(Mevrouw vertelt nu over welke soort spelletjes ze deed en hoe ze dat uitvoerde in haar rolstoel: minuut 36.00 – minuut 37.15)

I: Maar u gaf net dus al aan dat u geen internet heeft.

R: Nee.

I: Maar heeft u ook veel sociale contacten in uw woonomgeving?

R: Jewel. Heel veel per telefoon he.

I: Ja, dat is dus ook de volgende vraag, hoe u dat doet. Gaat u, eh, face to face, zoals wij nu doen, of is het via de telefoon.

R: Telefoon.

I: Ook wel.

R: Ja.

I: En, en wat vindt u dan het meest waardevol. Als u iemand belt? Of als u, zoals wij nu zitten, face to face?

R: Nou, eem vraagn hoe de contactn zijn, hoe of t verder is met de familie daarzoot van ver dan en, eh, nou wat ze of gaan doen, met als er een feestdag of zoiets is, of ze met de kindrn of zo uit gaan, dan gaan ze vaak met de kindern weg. Nou, leuk, gezellig. Kijk, en, eh, nou gewoon. Sociale contactn en zoiets. Of dat ik es n keer n beetje een moeilijke periode heb, dan bel ik ze eem. Dan wil ik eempjes praatn.

I: Maar vindt u dat dan fijner om dat via de telefoon te doen? Of via ...

R: Nee, ik hoef dat niet. Ik ben dat gewend met m'n telefoon. En dat bevalt me goed.

I: Oke. Eh, even kijken hoor. Waarom acht u de verschillende soorten contact gelijk of ongelijk aan elkaar? Dus zeg maar, bijvoorbeeld, eh, u vindt het fijner om te bellen of u vindt het fijner om tegenover iemand te zitten? Of is dat voor u geen verschil.

R: Nou, ja. T is natuurlijk wel zo, als hier iemand komt dan is t, eh, eem gezelliger. Nou, net als wij hier bijvoorbeeld zittn. Eem koffie drinkn of we neemn eem frisdrinkn, of wat. Als hier iemand, als oude buurman komt, die drinkt altijd n borreltje dan bij mij of zo. Dan is dat leukerder. Dan zit je tegenover mekaar.

I: Dat mis je als je aan de telefoon hangt.

R: Ja, ja!

I: Ja, snap ik.

R: Dat is heel anders.

I: Maar hoe, hoe, eh, eh, heeft dat ook invloed uw dag? Dat u zeg maar heel veel belt, of niet, of dat dan daar gelukkiger van wordt of niet. (korte stilte) Of laat ik het zo zeggen, van, eh, ehm. Stel, dat u niet meer zou kunnen bellen of dat u niet meer face to face contact zou hebben. Wat zou dat dan voor ...

R: Ooh, dat zou vreselijk weezn.

I: Wat zou dat voor invloed hebben op een gewone dag voor u.

R: Nou, dan, dan denk ik bij mezelf: als ik, als ik zo'n hele dag of, eh, zo moest leven, dat ik, dat er nergens contact meer mee had of zoiets, den hek, nou. Dán hoeft het niet meer.

I: Nee ...

R: Dan heb je niks meer ja!

I: Nee, want dan kunt u niet meer even praten.

R: Nee, nee. Dat zit je hier.

I: Alleen wat voor je uit te staren.

R: Dan zit je hier straks al als n ouwe vrouw van tachtig, of das ook ongelijk natuurlijk, met de handjes over mekaar en de heel dag zo op stoel? Duimpje draain? Aah, nee, nee.

I: Dat wordt em niet.

R: Nee, nee, zeker niet.

I: Maar stel dat u, eh, dat, eh, de telefoon weg zou vallen. Gewoon even, stel dat. Wat zo dat betekenen voor het aantal contacten wat u nu heeft via de telefoon. Zou dat ook veranderen? Denkt u? Over een langere periode?

R: Dat weet ik niet. Ik denk het nie, ja, nee. Die contactn wat ik nou allemaal nog thuis heb en zowat die hier komt, dat, ja.

I: Dan zou u alsnog wel aanloop hebben zonder als u die telefoon niet meer zou hebben.

R: Jawel, jawel. Ik krijg nou ook genoeg aanloop ja zonder dat ik hoef te belln of zoiets.

I: Ja.

R: Of dat ze mij belln.

I: Dus u belt zeg maar meer, zo van, om even te vragen ...

R: Zoals m'n dochter die belt ook regelt eem. Eem vrag'n hoe t is. Mam, hoe heb je je dag nou? Wil het vandaag? Wil het vandaag niet? Kijk, nou. Van, van de week was ze hier ook geweest, dinsdag of zo volgens mij.

(Mevrouw verteld hoe het telefoongesprek is verlopen met haar dochter en dat ze met haar dochter heeft afgesproken om te gaan winkelen: minuut 40:59 – minuut 43.24)

I: Nou, u heeft net dus al over dat u met uw dochter op stap gaat.

R: Ja.

I: Maar wat voor voorzieningen zijn er in *woonplaats*. Bijvoorbeeld, eh, voor de dagelijkse behoefte, zoals winkels of apotheek, dokter ...

R: Ja, wat voor voorzieningen zijn hier verder nog.

I: Nou, wat hebben we hier allemaal.

R: Ja, we hebben hier toch niks verder.

I: Nou, we hebben een, eh, supermarkt, dat is een voorziening.

R: En je hebt een slager.

I: Ja.

R: En je hebt, nou je hebt de kapsalons.

I: Stuk of zes.

R: Nou, daarom. Ga meestal naar *dorp in de buurt*. K ga hier ook wel es heen hoor, naar *kapsalon*. Maar dan moet ik ieder keer die trap weer opwuppm.

I: Ja, dat is ook niks.

R: En dat is ook weer zo verveelnd. En dan bij de winterdag is t glad en dan wil dat ook weer niks. Dus dat is niks. Dus, maar, nou ja, je hebt *dorpscentrum*, als je wilt ken je sjoeln gaan.

I: Ja.

R: He, of je kunt daar naar n kaartmiddag doen. Nou, ik ben helemaal geen kaarter. Ik zou daar helemaal geen verstand van hebben. Jij wel?

I: Nee. Ja, pesten.

R: Nou, pestn, dat kan k ook wel.

I: Klaverjassen heet dat toch?

R: Ja.

I: Nee, dat snap ik niet.

R: Dat kan k ook niet. Ja, das ook niks voor mij. Nou dan moet ik al naar een sjoelmiddag gaan. Nou, als ik. Dat is dan wel een afleiding natuurlijk. Maar dan zie ik die mensen, van tachtig, vijmtachtig jaar, zie ik krom loopm.

I: Ja, dan voelt u zich veel te goed ...

R: Ooh, dan denk ik. Zeggn ze: *naam respondent* doe bist ook al achtenzestig. Joa, ik bin wel achtenzestig. Maar, dan denk ik: ooh.

I: Daar bent u nog niet aan toe.

R: Zie ik me daar tussen die tachtig, vijmtachtig jaar zittn, en ouwer. Nou, nee.

I: Niks voor u.

R: Nee! Nee!

I: We hebbm toch, wat hebbm we hier nog meer dan? We hebben een supermarkt, maar die zei ik al. Bakker, cafetaria.

R: Supermarkt, daar ga ik, brood meeneemn van de supermarkt.

I: En we hebbm een bibliotheek.

R: Hebbm we ook.

I: Een dokter, apotheek.

R: Ja, we hebbm, die voorzienings, dat is hier verder allemaal wel goed. Jammer. Kijk, zoals *kledingzaak in woonplaats* gaat nu ook weg he. Ja, kijk. Zou wel leuk als daar n beetje een kledingzaak komt met van alles wat. Voor iedere leeftijd.

I: Want t is nu best wel gericht op, eh, niet voor mijn leeftijd in elk geval.

R: Nee, voor mij ook niet hoor. Als ik daar, k heb daar net die spijkerbroek gekocht. Maar als ik dan eem kijk, tussen die rekkn, en dan zegt die meid dan: die dan, vindt u dat geen leuke trui? Ik zeg, ja. Als m'n moeder nog had geleefd, dan hak gezegd van: mooie trui voor m'n moeder. Ik zeg, niet voor mij. Nee hoor, m'n zusje die koopt er nog wel es. Die is dan ook een'nzeumtig al. En die ander (respondent haar zus) van mij is vijf'nzeumtig, maar die kleedt zich veel vrolijker en moderner, veel vlotter. En die ander dan, dan denk ik: aah man. Kom je weer aan met je gestreepte truitje aan, dat had m'n moeder vroeger ook al aan. Of zo'n groene met zo'n kraagje zo een beetje. Nee, niks voor mij! Nee joh, k heb daar totaal niks tussen zittn.

I: Maar hoe, eh, die voorzieningen wat we net zo'n beetje opnoemende, maakt u daar ook gebruik van?

R: Jaha.

I: En waar gaat u dan bijvoorbeeld allemaal naar toe?

R: Ja, supermarkt, naar de dokter, naar de apotheek, naar de Chinees.

I: Ooh ja, die hebben we ook nog.

R: Ja, dan. Ze (eigenaresse van de Chinees/cafetaria) zegt ook wel es, komt ze d'r aan vlieg. En dan zegt ze: zegt maar. Nee, als dan goed weer is, dan vink t niet erg. Maar meestal probeer ik eem met de krukkn er in te koomn, dan kan ik direct zittn. Nou, en alst klaar is, dan loopt ze mee en dan legt ze mij dat in t mandje van m'n scootmobiel en dan kan k zo weer weg gaan. Dus dat is bij haar, dat vind ik bij haar leuk.

I: Ja, klopt, zei is wel heel geschikt.

R: Nou, daar ga k dan wel heen zeg maar. Nou.

I: Maar heeft u ook t idee dat u, eh, of bent u daar ook tevreden over?

R: Ja, ja.

I: Gewoon over alles in t dorp?

R: Ja, en de slager ook dan. Ik ga naar *slager in woonplaats*. Ik ging wel ook wel es naar die andere. Maar, ik voel me daar lang niks zo lekker niet, bij die, eh, *andere slager in woonplaats*. Nee, ooh, nee. Die, die. Heel andere mensen, heel andere, eh, nee. Dat ligt mij helemaal niet.

I: *Slager in woonplaats* is wat gemoedelijker.

R: Ja, is veel gemoedelijker. En die andern zulln ook nooit vraagn, toen ik d'r wel es kwam, van hoe t is of zo. Als ik dan binn'n kwam, op krukkn, er wordt geen deur opem gedaan. En dan denk ik: nou, eh, bekijk t eem hierzoot.

I: Ja, als ze dat dan daar (slager in woonplaats) wel doen, is de keuze snel gemaakt.

R: Ja! *Slager in woonplaats* dat is zo. Kijk, nou strompel ik naar binn'n dan, met krukkn. Dan kan k direct op bankje zittn. Nou, ze pakkn m'n spulln in, dan zeg ik: dat en dat en dat wil ik graag eem hebbm. Nou, en dan, eh, geef ik haar (medewerkster van de slager) t geld, dan komt ze dat eem ophaaln. En dan brengt ze me t ook eem, in t mandje. Maar als t van zomer dan mooi weer is, en t wil bij mij niet, ik kan t niet altijd volhoudn op die krukkn, en dan denk ik ook, ik ga daar langes, ooh, staat maar één in de winkel. Nou, die gaat er net weer uit. Dan denk: nou, dan gooi ik deur opem en dan zeg ik: nou, ik noem bijvoorbeeld maar eem wat. Ik zeg: ik moet eem karbonaadje hebbm, leverworst, ik moet eem, eh, en, eh, anders wat, wat lekker hebbm of zoiets. Oke! Dan zeg ik, roep ik direct: k heb n tientje hoor! Nou, ze

maakt t klaar en ze brengt me t eem, zet me t in t karretje, ze pakt dat tientje, of ze neemt direct dat wisselgeld direct weer mee. Klaar! Dan hoef ik helemaal niet naar binn'n.

I: Ja, dat scheelt. Dat is wel mooi, dat dat dan gewoon kan.

R: En dat kan daar. Dat heb ik met deze (andere slager woonplaats) niet. Nee, dat is mijn slager niet. Nee.

I: Maar dan is het mooi dat u nog een andere slager in het dorp heeft waar dat wel kan.

R: Ja, *naam slager* vind ik gewoon geweldig.

I: Maar heeft u ook t idee dat u nu, eh, voorzieningen mist? Die d'r nu niet zijn, maar die u wel graag zou willen zien? In t dorp.

R: Neu.

I: U heeft niet per se het idee dat u dacht van: och, nou moet ik echt die en die winkel, dat is wel zo jammer dat we dat niet hebben.

R: Ja, nou ja. Ja dat zeg ik dan, ik, ik, zit dan met die voorzieningen. Chinees kan ik dan net, net doen. En dat is die voorziening daarzoot wat zij doen zoals je met je omgaan en als ze t spul in je karretje leggn en zoiets, vind ik dat geweldig. Slager ook, dus, eh. Dat is. Nou de supermarkt, ken ik goed koomn. Nou, en de rest kan ik ook allemaal goed koomn. Dus, eh. Alleen je hebt met sommige dingn, dan zeg je wel es: van nou, net wat ik zeg met die oprij pad en zoiets. En zo'n zebraoversteekplaats. Dat zijn dingn aalmaal, daar moetn ze es beter naar gaan kijkn.

I: Maar het is niet zo dat u specifiek een winkel of, of wat dan ook mist. Of dat u bijvoorbeeld graag nog een zwembad er bij zou willen, ik noem maar wat op.

R: Ja, nou, nee joh.

I: Ooh, die hebben we ook nog he, *hotel/restaurant*.

R: *Hotel/restaurant* hebbm we ook nog. Ja.

I: Ach, en we hebbm nog een voetbalvereniging, volleybalvereniging, tennisvereniging ...

R: Maar daar hebbm ze geen, eh, voor gehandicaptn niet he. Je ziet dat wel es voor televisie. Allemaal, eh, iemand die een been missen, he, voetballn he.

(Mevrouw en interviewen bespreken hoe dit in z'n werk gaat, nav studiegenootje van interviewer, en dat mevrouw bepaalde oefeningen deed ivm kracht opbouwen in Beatrixoord: minuut 50:20 – minuut 51:54)

I: Dan zou ik nu graag iets willen vragen over t plattelaand. Daar hebbm we t ook al wat over gehad.

R: Ja.

I: Eh, nou, zoals we weten woont u dus op het platteland. Eh, zou u meer mobiel willen zijn? Dus bijvoorbeeld verder van huis gaan, grotere afstanden afleggen, vaker de deur uit gaan.

R: Ja, ik kan met afstand, dat kan ik doen met m'n scooter, dat kan ik doen. Ik kan ook met n taxi gaan. Bijvoorbeeld, wil ik verder weg en dan zeg ik: breng me daar eem heen en kom me op zo'n tijd maar weer ophalen. Nou, dan kan ik als t ware krijgen één krijgn waar ik ook met de scooter in kan ...

I: Ooh, zo'n bus is dat dan.

R: Ja. Maar kijk, ik ga zo wel es als t mooi weer is, en dan blijft die accu ook voller natuurlijk, als t warm weer is. Naar *ander dorp in de buurt*, naar *winkelcentrum* ga ik tan wel heen. *Dorp in de buurt* ga ik wel es. Ik ben laatst es naar Leen Bakker geweest te kijkn. Dan denk k: ooh.

(Locatie van Leen Bakker wordt besproken: minuut 52:42 – minuut 53:36)

R: Daar ging ik ook wel es eem heen te kijkn.

I: Maar heeft u ...

R: Maar ja, ik kan dan, dan niet verder als veertig, vijfveertig kilometer hoor. Heen en terug. Nee, dat durf ik niet te doen. Bij de zomerdag wil dat nog wel, maar als t winters kouwer wordt dan gaat zo'n accu, die trekt ook sneller, eh, leeg he. Dat is net als met n auto.

I: Maar zou u, zou u dat meer willen doen?

R: Ja, maar dat, eh, dat wil niet. Met zo'n scooter niet.

I: Dus u zou het wel willen, maar het kan dus niet door uw scooter.

R: Het kan dus niet. Nee, nee. Dat wil dus niet. Dus dat gaat niet. Maar ik kan dus met n taxi gaan he.

I: Ja, als u dat zou willen.

R: Als ik dat zou willn.

I: Ja, en dat doet u ook wel?

R: Nou, ik ben, eh, van t zomer n keer, eh, weet ik veel hoe dat daar heette, Drenthe op geweest, schoonzusje zat daar op camping, die staan daar zo'n hele jaar. Toen was zij jarig, benk daar heen geweest. Maar dan ga k met taxi Verlies. Kijk, en dan krijg je maar, eh, vergoeding voor driehonderd kilometer. Omdat ik de helft van t jaar pas, eh, d'r in ben gekoomn. Kijk, want zoals van volgend jaar, dan heb ik, k heb nou honderd kilometer over, maar dat gaat niet mee naar volgend jaar. Ja. Maar kijk, dan moet je ook weer n dag van te voorn bellen, en als ik hier in de buurt ga, ga ik wel met taxi de Groot. Maar t gaat me d'r puur om dat ik niet meer eem n keer, ik zeg: k ga nou es n keer met n verjaardag naar Zwolle, naar z'n (haar man) broer. Of ik ga nou dan es n keer naar Hoogeveen. He, ook naar familie.

En dan es n keer naar, eh, Slaghaarn. Maar dat kan ik niet geregeld doen, wat dan ben ik, was ik die driehonderd kilometer al zo kwijt.

I: Ja, ja, ja.

R: Kijk, en dan volgnd jaar krijg ik tan zeshonderd kilometer. Kijk, en dan, dan, had ik liever dat ze zeidn: nou, je hebt honderd kilometer over. Van als ik n paar keer daar heen ga, dan moet ik dat, dan ben ik al zo over m'n kilometers heen. Dat gaat heel hard.

I: Sowieso naar Zwolle. Hoeveel kilometer is dat?

R: Weet ik zo niet. Dat wordt allemaal voor je uitgezocht he.

I: Dat is volgens mij wel honderd kilometer.

R: Ja, wel. Denk ik wel.

I: Als u dan heen en weer gaat, dan bent u al tweehonderd kilometer kwijt.

R: Ja, als ik daar nou nog zeg, daar wil ik nou nog eempjes heen, dan ben ik die honderd kilometer al wel kwijt, maar dan moet ik die rest van die honderd kilometer, moet ik ook betaaln. Plus die honderd kilometer dat ik al heen ben gegaan.

I: Ja, dat wordt dan wel een duur grapje.

R: Jaha! Want ik ben toen laatst naar hun toe geweest dan. Ik weet niet meer waar dat was man, verdorie. Waar staan ze toch altijd? Benk ook geweest. Nou, en dan is zo'n ritje, was ik al vijftig euro zo wat kwijt. En dan ga je niet met lege handen, dus dan koop je nog een cadeau.

I: Ja, ook nog.

R: Dus dan is t, eh, n dure dagje hoor.

I: Jaha, als u dan een dagje op pad wilt. Dan betaalt u daar ook voor.

R: Ja.

I: Eh, heeft u ook het idee, omdat u op het platteland woont, dat u verder van huis moet, of vaker de deur uit moet om de dingen te kunnen doen die u zou willen doen? Snapt u een beetje wat ik bedoel?

R: Ja, ik snap wat je bedoelt. Maar, ach, nee. Ik ben hier zo best mee te, tevredn mee.

I: U redt zich zo wel.

R: K red me zo wel. En wil ik n keer verder weg, dan komt m'n dochter me wel ophaaln.

I: Maar ook met oog op wat u zei, dat u, eh, sociale contacten belangrijk vindt. En zoals, eh, vermaak? Heeft u ook met het oog daarop het idee dat u verder, eh, verder van huis vandaan moet, of vaker de deur uit moet?

R: Nee.

I: Dat heeft u wel redelijk allemaal in uw buurt, wat u ook wel aangaf.

R: Joa, joa. Jawel. Als k nou reken van volgend jaar, dan hebbm ze weer van alles te doen. Hebbm ze die feesttent weer, dus, eh. Dat is mijn vermaak tan. Dat was altijd mijn vermaak.

I: Zaterdag op t plein is er ook weer wat te doen, met die Pakjesbezorgdag?

R: Weet ik niet. Ooh, ja! Heb k ook geleezn.

I: Dan gaan ze die Pietendans doen op bepaalde plekken.

R: Ja, daar heb k ook wat van geleezn. Dat is ook zo.

(Mevrouw en interviewer hebben het over de Pakjesbezorgdag en wie de Pieten waren en mevrouw moest bij haar pan met snert kijken: minuut 57.39 – minuut 1:03:03)

I: Dan wil ik u, eh, vragen over, eh, nou, u hebt dan die logger gehad. Over de moeilijkst bereikbare locatie. Daar wordt onder verstaan: van die u het zelf moeilijkst vond om te bereiken. Om daar te kunnen komen.

R: Dat heb ik allemaal al verteld toch.

I: Ja, ik moet het nog een keertje vragen.

R: Heb ik jou allemaal verteld, waar ik moeilijk kon koomn.

I: Ja, zoals bij de dokter.

R: Ja, nou ja. Ik kan d'r wel koomn, als ze er maar geen auto neer zett'n.

I: Dat u moeite heeft met de supermarkt.

R: Ja, daar moet n oversteekplaats koomn, maar dat, dat helpt toch niks als jij dat zegt, want dat brengt niks naar voorn. Dus, eh. Dat helpt toch niks. Nou ja, wat nog meer. Week niet meer.

I: En zoals met stemmen gaf u dus al aan.

R: Ooh ja, met stemmn ook.

I: En, eh, als zeg maar één van die locaties, stel de supermarkt valt weg, dat u dat om wat voor reden helemaal niet meer kunt bereiken. Wat zou dat voor invloed hebben uw welzijn. Of u kunt niet meer naar dokter toe, of u zou niet meer kunnen stemmen.

R: Nee, n dokter valt niet weg natuurlijk he. En dingies ook niet. Nou, dan ben ik weer genoodzaakt om weer naar *nog een dorp in de buurt* toe te gaan als daar n winkel is. En dat wil bij de zomerdag wel, maar wordt bij de winterdag dat dan moeilijk.

I: Dan moet u zichzelf dus, eh, verder verplaatsen.

R: Ja, dan moet ik t zeggn tegen *buurvrouw* of tegen de buurvrouw: ga je nog naar de winkel, ik wil dat en dat graag hebbm of zo.

I: Ja, maar zou dat uw welzijn heel erg beïnvloeden?

R: Ja, natuurlijk! Want ik was blij dat ik, toen ik net van t zieknhuis uit kwam, toen was die winkel (supermarkt in woonplaats) net oopm hier. Toen dacht ik: heee! Supermarkt. Wat leuk.

I: Ja, zelf uw boodschappen doen.

R: Ja.

I: Maar zou dat, als die supermarkt dan zeg maar weg zou vallen, u gaf net aan dat u op dit moment uw welzijn een zeuven geeft. Zou dat cijfer dan ook veranderen? Denkt u, als u daar niet meer naar toe zou kunnen gaan?

R: Ja, dan ga je toch weer n stapje terug doen. Dan ben je niet meer zo mobiel dat je je zo eem zeggn kin: k haal eem boodschappm. Dan moet ik naar *nog een dorp in de buurt* weer. En bij zomerdag ... Of afhankelijk van andere.

I: Dus dan zou uw cijfer wel iets dalen.

R: Ja, want dan ga je al weer verder onderuit en dan denk je: nou heb ik dit al niet meer, dus dan wordt dat ook weer moeilijker.

I: Eem opschriemn heur. Nou, we hebben net uw, eh, logger bekeken. Die gegevens. En, eh, wat voor cijfer zou u uw mobiliteit geven, met wat u allemaal kunt doen. En hoe komt u tot dat cijfer. Dan is nul weer heel slecht en tien weer helemaal fantastisch.

R: Ja, zeg ik, dat verschilt ook van dag tot dag. Zoals, nou dan ben k van de week n keer uit geweest. Maar ik, laatste veertien daagn had ik echt zoiets van: nou, zoals zaterdag was t dan ook nog wel eem weer leuk. Maar eerst dan zeg ik, aah nee, dat ga ik niet doen. Wat heb k daar te zoekn. Maar als je d'r dan één keer binn, dan is t ook wel weer eem gezellig. Eem over de braderie, das ook wel leuk. Dus, maar verder, voor de rest.

(Mevrouw verteld over wat ze die middag op de braderie heeft gekocht (een armbandje dat helpt, tegen onder andere migraine), minuut: 1:06:23 – minuut 1:07:49)

I: Maar wat u zeg maar voor cijfer geven, aan uw mobiliteit. Als u gewoon beetje gemiddeld genomen.

(korte stilte)

R: Ja, dat is n heel moeilijke vraag weer. Dan zeg: ene keer dan kin je de hele wereld aan en de ander keer dan denk je: nou, eh, ik kan helemaal niks. T wil ja helemaal niet. m'n handn die willn niet meer, en dan denk ik nou: wat is dat nou weer voor n spul.

I: Dus als het minder gaat dan u bijvoorbeeld wat voor cijfer geven?

R: Nou, als t minder gaat dan zit ik soms wel es op n zes. Denk ik: ooh, m'n handn willn niet meer, kan m'n kruk niet meer vasthoudn. Weet je, dan denk ik, dan wil ik wel n stap doen, dan denk ik: nee, t lukt me niet. Deze hand die wil niet. Dit wil niet meer (respondent doet voor wat niet meer lukt) Dan denk ik: hoe, hoe kun je t nou doen. Dan zeggn ze: ja, moet je mee heen gaan. Ja, dat is wel zo. Dan zeggn ze: ja, t is reuma, of t is anders wat. Daar moet je aan geopereerd wordn. Dan denk: dan kan ik helemaal geen krukkn loopm, Dat doek niet! Dat doek niet. Dan moek helemaal geen krukkn meer vast kunn'n houdn, dak denk van: nou ga ik echt wel heen. Maar anders niet, van dan kank straks helemaal niks meer.

I: Maar het gaat dus ook wel goed, geeft u aan.

R: Jaa, tuurlijk wel.

I: En dan is uw mobiliteit een, eh, ...

R: Ja!

I: Nou, wat voor cijfer zou u het dan geven?

R: Oeh, nou als t dan wel goed is, dan geef k t wel es n acht. Dan denk ik: ja.

I: Dan kunt u weer doen waar u zin in heeft.

R: Ja, maar dat kin je beter zomers doen als 's winters. Dan heb je meer power om wat te doen.

I: Ook dat, maar ook wat u zei, dat uw scootmobiel het 's winters ook minder lang volhoudt.

R: Ja, en je zit stil. Je bent harstikke koud dan hoor. Ja, dan verkleum je. En dan kin je wel zo'n ding krijg'n d'r voor langes, maar dan denk ik: ja dan heb je zo'n ding er voor langes, dan denk ik: nou dan ben je toch helemaal afgetakeld. Nou heb je ook zo'n ding voor je been'n langes, straks nog n valhelm op.

I: En zwaailichten en noem maar op.

R: Dan laat k em staan, dan ga k niet meer weg hoor. Tsjonge, tsjonge.

I: Nou, we hebben het net al over uw reisdoelen gehad. Wat u allemaal doet. En u gaf al aan dat u daar, eh, tevreden over bent, dat u in principe wel alles doet wat u zou willen doen. Dat zeg ik ongeveer goed?

R: Zo buitshuis en zoiets, als ik weg wil en zo zeg maar.

I: U heeft niet het idee: och, en ik mis het dat niet even naar de winkel kan, of dat ik geen sociale contacten kan onderhouden.

R: Nee, nee. Dat heb ik allemaal nog genoeg. Heb k allemaal genoeg.

I: Dus daar bent u wel tevreden over.

R: Ja, daar ben ik wel tevredn over. Jawhoor.

I: Zijn er locaties of activiteiten in de openbare ruimte, die u liever vermijdt. Dat u denkt: daar zie ik zo tegenop, dat doe ik liever niet.

R: Nou, ja, dat heb ik ook wel es, dan als ik ergens kom, of als ze zeggn, daar moet je es mee heen gaan, want dat is zo mooi, daar is van alles te doen. Kijk, en ik zal daar binn'n koomn, dus daar zijn heel veel mensn, dan komt dat op mij af. En dan begin ik raar te wordn. Dan zeg ik: nee, dit is niks voor mij. Hier moet ik weg.

I: Maar ervaart u zo'n soort geval ook wel als u, eh, naar de supermarkt moet, of het dorp in moet.

R: Nee.

I: Dus in het dorp kunt in principe alles doen wat u graag wilt doen.

R: Ja, dan is t niet zo. Maar als k naar n gebouw moet om wat te bezichtign of zo, en daar is zo'n druk. Je zou naar n museum willn, want daar benn'n bepaalde dingn om te zien, en d'r zijn veel mensen, nou, dan komt dat op mij af. Dan wordt me dat teveel. Dan verneem ik al dat ik niet goe wordt.

I: Dus dat vermijdt u liever.

R: Ja, daar ga k echt niet in dan.

I: Wat dat betreft is het mooi u op het platteland woont.

R: Ja! Jazeker. Alleen in een lift doe ik ook niet. Moek zeker weetn dat iemand anders ook met de lift gaat. Anders ga k d'r niet in hoor! Jawhoor, dat doe k niet. Ik moet straks ook, eh, volgend jaar door n scan heen, of MRI. Ga k ook niet weer in hoor.

(Mevrouw verteld hoe het gaat om in een scanner te liggen, en verteld over een jongen die voorbij fietst: minuut 1:12:21 – minuut 1:17:10)

I: Eh, even kijken waar we zijn gebleven hoor. (korte stilte) Ooh, ja. Eh, stel dat u nu nog minder zou kunnen dan nu, dat uw mobiliteit verminderd. En u kunt niet meer zelfstandig uw huis verlaten. Stelt dat. Wat, eh, zou u dan het meeste missen, welke contacten of activiteiten, of locaties. Wat zou u dan, ja, het meeste missen.

R: Ja, als dat niet meer zou kunnen. Dan zou k zeggn, dan miste ik m'n buren en alles en zo. Want daar heb ik ontzettnd veel steun aan. Zoals ze hier dan koomn en zo. Altijd zondagsmorgens, dan komt de buurman altijd eem. Eem praatje koomn maakn. Ooh, dat zalk tan missn. Nee, dat zouk dan echt wel missn.

I: Maar ook bijvoorbeeld bepaalde activiteiten? Dat u zeg maar niet meer naar de winkel kunt ...

R: Ja natuurlijk! Dat is, dat binn'n allemaal die dingn, als je dat niet meer zou kunn'n.

I: Ja, dat u dan afhankelijk wordt.

R: Ja. Ooh, nou. Moet er niet aan denkn.

I: Maar maakt u ook, eh, gebruik van het OV, openbaar vervoer?

R: Nee.

I: Nooit?

R: Nee, ik zou niet weeten hoe k in die bus moet koomn.

I: Je hebt zo'n, eh, bred (plank) achterin, die kun je uitklappen en dan kunt u er zo met de rolstoel erin.

R: Ja, maar ik moet wel er wel eerst heen he. Moek die spoortunnel naar beneeden, dat wil wel. Maar ik moet omhoog. En dat, dan moet je zoveel kracht zett'n. Dan ben je omhoog en dan ben je helemaal kapot. Dat wil niet, nee. Dat wil niet.

I: Nou, u heeft ook, eh, geen beschikking over een auto.

R: Die heeft m'n dochter. Kin k toch niet meer mee rijdn. En k mocht geen auto rijdn, omdat ik epilepsie had. Dat voelde ik niet aankoomn, k viel maar zo weg. Dus dat mocht niet.

I: Nee, want als u dan achter het stuur zit ...

R: Ja, k kan dan wel n ongeluk veroorzaakn. Dak iemand anders ongelukkig maak. Nee hoor, nee. Dat hebbm we toen direct gezegd, dat, eh, dat doen we niet.

(Mevrouw en interviewer vertellen over hun ervaringen met epilepsie (mbt mevrouw zelf, broer interviewer, mevrouw haar nichtje, meisje van voetbal): minuut 1:19:13 – minuut 1:26:19)

I: Maare, weer eem heel wat anders. Ik wil u ook nog iets vragen over uw dagelijkse boodschappen. U gaat dus zelf naar de winkel, zoals u al een paar keer heeft aangegeven. En nou, eh, naar welke winkels gaat u dan? En dan mag zowel binnen uw woonplaats als daarbuiten, voor uw dagelijkse boodschappen, zeg maar supermarkt.

R: Nou, supermarkt ga k hier wel heen, nou en k ga wel naar de Chinees, daar wat ophaaln. Ik ga wel naar dorp in de buurt*.

I: Waar gaat u dan naar toe?

R: Nou, *winkelcentrum*.

I: Daar zit de Albert Heijn?

R: Eh, daar zit Albert Heijn. En je hebt Action, daar ga k tan ook wel es heen. Dan denk ik: ooh, eem kijkn of ze dat ook hebbm. En dat scheelt n hoop nogal weer. Dus daar ga k dan wel es heen. Eh. (korte stilte)

I: U ging ook wel, stond in uw dagboekje, naar de Supercoop geweest in *nog een dorp in de buurt*. Dus daar komt u ook wel.

R: Ja, daar ga k wel es heen.

I: Ook wel eens naar de Aldi in *woonplaats* of niet?

R: Ga k ook wel es heen.

I: Maar waarom gaat u dan naar die winkels toe? Of juist waarom naar die supermarkten?

R: Ik kon toen hier, eh, in t dorp kon ik niet terecht, met die weg. Omdat dat afgeslootn was. Nou, moest toch wat hebbmn, dus ga k maar eem naar *nog een dorp in de buurt*.

I: Doet je dat dan alleen, omdat die weg daar afgesloten was? Of gaat u wel eens vaker naar *nog een dorp in de buurt*.

R: Ja, nee. Als ik van *dorp in de buurt* kom, dan ga k ook wel es eem naar de *groentezaak*, die groenteboer.

I: Omdat het dan op de route ligt.

R: Ja.

I: En verder de Coop, omdat het mooi dicht bij is.

R: Maar ik ga ook zo wel es naar de *groentezaak* hoor, omdat tie wel weer speciaals wat hebt. En lekkere salades. Dan denk ik: oeh, ga daar eempjes heen. Ja, en dan zit daar ook n slager bij. Dan denk ik: dan neem ik die groentn mee, en dan ga ik eem naar andere kant. Dan draai ik, probeer ik aal vooruit, achteruit, dat ik daar kin koomn. T is één ruimte. Nou, tan neem ik daar gelijk ook vlees mee. Dan denk: dan hoef ik ook niet meer op mn krukkn naar de winkel. Nou, dan leggn ze me alles mooi eem in t mandje.

I: Zou, zou u dat ook vaker willen doen? Zou u vaker boodschappen willen doen, dan u nu doet?

R: Nee joh, zo vaak hoef k echt geen boodschappmn te doen. Als k weet dat ik visite krijg of zoiets, en ik wil iets speciaals of zoiets, dan doek dat nog wel es. En ik ga wel naar, eh, *dorp in de buurt*, naar *winkelcentrum*. En van de week ben k dan eem naar *dorp in de buurt*, door de winkelstraat geweest. Dat heb k van de week nog eem gedaan. Toen ben k bij Hema geweest.

(Mevrouw verteld over de worsten en hemdjjes die ze daar koopt: minuut 1:29:11 – minuut 1:29:57)

R: Toen ben ik nog eem de poelier langes geweest, bij Fokko. Daar mag ik ook graag eempjes wat weghaaln. Ja, die hebbm ook altijd van die lekkere dingn.

(Mevrouw en interviewer bespreken de producten van de poelier: minuut 1:30:10 – minuut 1:31:11)

I: Nou, zoals u al eerder aangaf, ondervindt u wel eens moeilijkheden met het bereiken van de winkel, of omdat die weg dus afgesloten was. En u vindt het eigenlijk te druk om de weg over te steken. Maar, u gaf dus aan dat die winkel, of de weg was afgesloten en dan gaat u naar *nog een dorp in de buurt*. Maar hoe gaat u daar mee om, als u wilt oversteken. Want dat vindt u eigenlijk te druk.

R: Dan moet k blijvm wacht, tot ik denk van: nou, kan k er over. En dan denk ik: hoe hoog heb k em staan? Moet in de hoogste, zodat ik goed gas kan geem, dat k d'r over kan gaan. Er gaat ook wel es één op rem, maar dan denk ik: ja, ik kin wel wacht, maar dan kom k er nooit over! En dan doe ik ook nog zo (mevrouw doet gebaar voor als ze oversteekt, respondent en interviewer moeten lachen) Dan denk ik: stoppm jong! Jongens, ik wil er over! Ja, ja, zo doek dat wel es.

I: Maar, eh, als u dan zeg maar in de winkel bent, heeft u dan ook, nou, u geeft dus aan dat u dat in een rolstoel doet, in uw scootmobiel. Heeft u dan ook moeite, met dat de paden te smal zijn, of dat u niet bij producten kunt komen.

R: Die paadn hier (supermarkt woonplaats) zijn mooi groot. En t is wel es, dan moek net wat hebbm en dan denk ik: arregat, staat t niet voorin. Dan t is voorste allemaal al d'r weg. En dan ligt d'r nog net n paar pak achter, weet je. Nou, tan gaat ik van m'n scootmobiel af en dan ga k op grond zittn, en dan ga k met m'n hand zo graaien en dan denk: ziezo. Dan zien mensen dat en zeggn ze: aah, joh, das toch niet te doen. Zalk eem helpm? Dan zeg k: nou, nee, k hebt al. Benk hun ook nog sneller af.

I: Maar heeft u dat verder ook wel, met andere supermarkten? Dat het allemaal prima begaanbaar is voor u?

R: Ja, behalve zoals zo'n Kruidvat of Trekleister en zo. Daar kin je weer niet doorheen. Dat is veel te smal. En dan hebbm ze daar van die rekkn er staan. En dat hebbm ze hier in de winkel toch ook wel. Van die grote rekkn er staan. En dan moek er net langes, en dan staan er net drie van die dingn, en dan moet k net bij die afdeling van die soepm weezn. Dan rij k d'r bij langes, en dan druk is ze maar allemaal die kant op, dus diegene die daar daar weer langes wil moet ze later maar weer terug zett. K trek ze niet weer terug. Dat moetn ze zelf maar doen. Jawhoor, dat doek niet.

I: En u gaf dus ook al aan dat u, eh, contact heeft met anderen mensen in de supermarkt. En met wie dan.

R: Ja met mensen. (respondent en interviewer moeten lachen) Ja, met wie dan? Ja, met die mensen die daar in de winkel zijn! En die mij kunn'n en zeggn: hoe is t *naam respondent*? Weet je? Eem praatn. Ja, mensen uit t dorp, een vreemde niet. K ga niet met n vreemde staan te praatn.

I: Maar ze bedoelen er ook meer mee, als u niet meer naar de winkel zou kunnen gaan, of die contacten in de winkel, of die dan minder zouden worden. Dat u die mensen dus eigenlijk alleen maar in de supermarkt tegenkomt. Dat wordt er een beetje mee bedoelt.

R: Neu, waar ik wel contact mee heb, ook wel in de winkel, die koomn ook wel bij mij.

I: Dus dat zou dan niet, eh, per se minder worden.

R: Nee. Maar niet al die mensen waarmee ik sta te praatn, komn bij me of ken ik. Net als die vrouw die net voorbij fiets, die praat altijd eem met me in de winkel. Maar kin haar niet, die zwaait wel altijd eem. Maar k zal t niet weeth hoe ze heet. Ja, ja.

I: En als u naar de supermarkt gaat, heeft u ook positieve of negatieve ervaringen? Bijvoorbeeld positief: ooh, lekker ik ben er even uit. Of negatief: zoals met dat oversteken.

R: Neu, nee, verder niet.

I: En, eh, als de boodschappen zeg maar ophaalt in de winkel, heeft u dan ook positieve ervaringen? Zoals in uw geval, dat u mensen tegenkomt. En negatief, dat u niet altijd overal bij kunt.

R: Nou, nee. K red me over al mee. En als t helemaal niet wil, dan zeg ik: och, zou je dat eem willn pakkn?

I: Maar heeft u bijvoorbeeld ook van, eh, het is wel eens jammer dat ze (medewerkers supermarkt woonplaats) niet altijd even kundig zijn, bij de supermarkt hier. Heeft u bijvoorbeeld ook dat soort ervaringen?

R: Nou, dat gebeurt nog wel es, ja. Dat klopt wel.

I: Of dat ze je bijvoorbeeld niet groeten. Ik vind dat niet meer dan normaal, maar ze kijken je aan en.

R: Nou nee, t personeel als ik daar ben, die groetn altijd wel. En t was ook zo dat drie kassa's en k zeg: nou, dan kwam k daar net binn'n en zeggn ze, we zijn net aan t testen met de kassa's van hoe of wat. Maar hier kom k niet door, daar kom ik ook niet door. Van m'n achterstuk is natuurlijk breder dan van voorn. Dan moek echt zorgn dat k er echt goed voor kom, dus hebbm ze gezegd: we pakkn direct die ene kassa, die t dichtst bij de soepm, ja das links. Zeidn ze: kin je hier langes? Nee! Nog niet helemaal. Nou, toen hebbm ze t hele spulletje, hebbm ze helemaal verder, beetje opgeschoovm. Ze zei, dat komt net mooi uit dat u hier bent, ze zegt, probeer t nou eem. Ik zeg: hier kan ik mooi door. Ja, dat vond ik heel leuk. Als ik d'r binn'n kom ook, ze staan ook altijd voor je klaar of wat dan ook. Nee, dat heb ik niet. Maar dat heb ik wel bij deze slager.

I: Van *andere slager in woonplaats*?

R: Ooh, ja. Nee hoor, daarom heb k ook gezegd: k hoeft niet meer. Nee dat is mijn slager niet meer.

I: Maar, eh, we hebben het er al even eerder over gehad. Als u zelf niet meer uw boodschappen kunt doen, dan zou u dat niet fijn vinden, want dan wordt u afhankelijk ...

R: Ach ja man! Moek toch niet aan denkn.

I: Heeft u er een idee bij, hoe u aan uw boodschappen zou kunnen komen als u het niet meer zelf deed.

R: De buurn vraagn. Of mijn dochter vraagn als die komt, en vraagn: neem dat en dat eem voor me mee.

I: Zou het ook voor- of nadelen hebben? Denkt u?

R: Nou ja, t het, t is natuurlijk makkelijk dat ze t doen. Maar t is ook wel weer zo dat je zelf niet meer in de winkel komt, en denkt: ooh, dat hak moetn hebbm. Of dak moek hebbm.

I: Dat u dan de dingen zou vergeten.

R: Ja, ja.

I: En, stel de mogelijkheid, dat bestaat nu ook wel, maar stel u zegt: vanaf nu laat ik alle boodschappen bezorgen, dat u niet meer naar de supermarkt zou hoeven.

R: Nee joh!! Dat is toch helemaal niks. Dan ben je toch ook niks meer. Nee! Nee.

I: Nou, dan zijn we bijna bij de laatste vragen hoor.

R: Ooh, dat dacht ik al. Komt geen eene aan. Eem n paar vragen.

(respondent en interviewer moeten lachen)

I: Nee, valt mee hoor, dit zijn de laatste vier vragen. Dit gaat over het groen. En dan wil ik graag van u weten, of u ok een park, plantsoen, of bos bezoekt. En daaronder wordt verstaan: terrein met groenvoorziening, in gebruik voor ontspanning. Zoals dat parkje wat we hier hebben, bij het hertenkamp. Of Slochterbos, of zoiets.

R: Nee, daar ga k niet meer heen. Daar heb k vroeger al zo vaak geloopm.

I: Maar dat doet u gewoon helemaal niet.

R: Nee, dan moek eentje meenemen.

I: Maar waarom zou u dat niet willen, of kan dat niet.

R: Dan zouk iemand mee moetn neemn, ja dat zal dan met de rolstoel moetn. Wil er nog wel met de scootmobiel heen willn, maar als k taar door heen knor en moet dat heel stuk weer terug, dan denk ik: straks, ja red ik dat wel allemaal? Dan moet eentje mee en zeggn, nou we gaan es eem boswandeling maakn of zo, met de rolstoel. Als ik wordt geduwd, dan wel. Anders niet.

I: Maar stel als u nou een park of een bos dichtbij zou hebben, zou u er dan wel vaker naar toe willen?

R: Nou, vroeger ging k daar wel vaak heen. Vonk het wel mooi. Ja naar Slochterbos, vonk vroeger wel mooi.

I: Maar vindt u het nu ook te ver weg of vindt u het lastig dat u iemand mee moet nemen.

R: Nou ja, dan moet je iemand meeneemn en, eh, aah dat vink veel te lastig. Dat hoeft voor mij dan niet. En ik zeg nou: alle boomn zijn t zelfde. Ik vind dit wel mooi hoor, als je nou door n bos heen rijdt. Als we naar Hoogeveen gaan, gingn we altijd wij Westerbork langes, allemaal binn'ndoor. En dan ha je die kleurn, en die kleurn vink zo mooi, aah, prachtig was dat! Wat was dat mooi, dat vonk altijd t allermooiste. Ja, ja man. Mooi geel en rooie blaadern en zo. Prachtig toch.

I: Maar stel dat u, eh, iets zou mogen veranderen, aan een bos of park of plantsoen. Wat zou dat dan zijn?

R: Tsja, wat n vraag! Wat zou dat dan zijn. Wat moet je dan veranderen?

I: Nou, bijvoorbeeld: iemand heeft gezegd van: nou, ik graag bredere paden willen, dat ik er makkelijker kan komen. Of ik wil bijvoorbeeld een zebrapad er naar toe, zodat ik veilig kan oversteken. Of ik wil meer bankjes, dat ik even kan uitrusten.

R: Ja, k zit altijd al in n stoel.

I: Dan zou voor u bijvoorbeeld een verhard pad ...

R: Dat is, dat zou t mooiste weezn. Ja, dat was t mooiste.

(Mevrouw verteld over de begrafenis van haar oude buurvrouw, en het slechte pad naar de kerk toe: minuut 1:41:15 – minuut 1:44:08)

I: Dat idee heeft u ook een beetje als dat beter zou zijn in het park of bos, gewoon mooi effen?

R: Ja.

I: Dan zou u, eh, er wel vaker willen komen?

R: Nou ja, vaker, vaker. Dat weet ik juist niet. Maar je hebt wel es van die plekkn dat je denkt van: ooh, wat n gaatn hierzoot. En wat n gehobbel hier over dat pad. En dan zet je jezelf wel es af, dan glij je weg. Want dan zit daar weer n dikke kuil, of daar zit weer wat. Dan denk je: nou dis ook weer niks voor bij bijvoorbeeld. Maar, eh, nou, nee. Daar kom ik nou toch niet meer, dus, eh. Nee, ik ga *straatnaam* nog es in t rond, kijk ik daar wel hoe mooi t is, in t veld. Maar die *straatnaam*, daar achter is t soms ook zo'n puinhoop. Die blaadrn groein daar almaal, dan kan k er net een klein stukje over, en dan koomn d'r fietsers aan, en dan zeg ik: ja, sorry, ik kan geen kant op. Ik kan niet aan de kant. Van die, dat is n afgrond. En dan zeg ik: ja, ik kan geen kant op hoor! Dan moetn ze maar wacht, anders gaan ze maar eem n eindje terug loopm, dat ik er langes kan. Dan maar eentje voor één. Bij *buurman* is t ook n puinhoop ja. Ach, t blijft ook n zootje daar, ja.

(Mevrouw en interviewer bespreken de buurman en de afsluitende vragen worden besproken; er zijn verder geen op- en/of aanmerkingen en/of vragen meer. Mevrouw vond het leuk en gezellig, hoe de interviewer het bracht was het goed, en ze vond het leuk dat de interviewer vooraf het interview een aantal keren was langsgekomen (uitleg logger/dagboekje/etc.) en het is de respondent goed bevallen (alleen omdat ze de respondent 'kent':
minuut 1:45:22-1:47-40)

Bijlage 6 – Codelijst respondenten

- Platteland = A
  - Aantal jaren woonachtig op platteland = A1
  - Vakantie elders doorbrengen = A2
  - Voorzieningen in de buurt = A3
  - Prettig wonen = A4
  - Beperking = A5
    - Verder/vaker de deur uit = A5.1
    - Weersomstandigheden = A5.2
  - Vrijheid = A6
    - Ruimte hebben = A6.1
    - Niet te veel bemoeienis van anderen = A6.2
- Mobiliteit = B
  - Cijfer mobiliteit = B1
    - Cijfer op zich = B1.2
      - Toelichting cijfer = B1.2.1
        - Verschilt per dag = B1.2.1.1
          - Last van de handen = B1.2.1.1.1
          - Meer energie = B1.2.1.1.2
        - Geen belemmeringen = B1.2.1.2
        - Veranderende behoeften = B1.2.1.3
        - Afhankelijk van hulpmiddel = B1.2.1.4
        - Weersomstandigheden = B1.2.1.5
        - Gewend zijn aan ruraal wonen = B1.2.1.6
        - Hulp kunnen krijgen van anderen = B1.2.1.7
  - Tevredenheid = B2
    - Tevreden = B2.1
      - Zelfredzaamheid = B2.1.1
      - Hulp van familie = B2.1.2
      - Vermaak in de buurt = B2.1.3
      - Overall kunnen komen = B2.1.4
        - Openbaarvervoer = B2.1.4.1
        - Auto = B2.1.4.2
        - Fiets = B2.1.4.3
      - Alles kunnen krijgen = B2.1.5
      - In één keer alles ophalen = B2.1.6
    - Niet tevreden = B2.2
      - Hoge kosten = B2.2.1
      - Inhoud accu scootmobiel = B2.2.2
      - Meer mobiel willen zijn = B2.2.3
  - Invloed mobiliteit = B3
    - Weersomstandigheden = B3.1
    - Accu inhoud scootmobiel = B3.2
- Reisoelen = C
  - Tevredenheid = C1
    - Tevreden = C1.2
      - Zelfstandig naar de winkel = C1.2.1
      - Sociale contacten = C1.2.2

- Geen haast = C1.2.3
- Welzijn = D
  - Cijfer welzijn = D1
    - Cijfer op zich = D1.2
      - Toelichting cijfer = D1.2.1
        - Genieten van het leven = D1.2.1.1
          - Partner en kinderen/kleinkinderen = D1.2.1.1.1
        - Autorijden = D1.2.1.2
          - Beïnvloedt welzijn positief = D1.2.1.2.1
        - Werken = D1.2.1.3
          - Sociale contacten = D1.2.1.3.1
        - Zorgen maken om dierbaren = D1.2.1.4
        - Verschilt per keer = D1.2.1.5
        - Rustig leven = D1.2.1.6
        - Creatief zijn = D1.2.1.7
  - Gezondheid = D2
    - Wisselvallig = D2.1
    - Epilepsie = D2.2
    - Gebruik bloedverdunners = D2.3
    - Been geamputeerd = D2.4
    - Spanning = D2.5
    - Echtgenoot verloren = D2.6
    - Ziekte echtgenoot = D2.7
    - Heupoperatie = D2.8
    - Staaroperatie = D2.9
    - Astma = D2.10
    - Bronchitis = D2.11
    - Evenwichtsstoornis = D2.12
    - Bypass = D2.13
    - Jicht = D.14
  - Sociale contacten = D3
    - Vrienden = D3.1
    - Familie = D3.2
    - Kennissen = D3.3
    - Bekenden = D3.4
    - Minder mobiele contacten bezoeken = D3.5
    - Niet afhankelijke zijn van anderen = D3.6
    - Gezelligheid = D3.7
  - Vermaak = D4
    - Bezoek van/aan sociale contacten = D4.1
    - Naar winkelcentrum = D4.2
    - Paardenconcours = D4.3
    - Bekijken van sporten = D4.4
      - Voetbal = D4.4.1
      - Schaatsen = D4.4.2
  - Sociale controle = D5
  - Beweging = D6
    - Sport = D6.1
      - Schaatsen = D6.1.1
      - Gymnastiek = D6.1.2

- Fietsen = D6.2
  - Financieel = D7
  - Lezen = D8
    - Op de hoogte blijven van het nieuws = D8.1
    - Sociale contacten = D8.2
  - Muziek luisteren = D9
    - Verrijkt geest/ziel = D9.1
- Voorzieningen = E
  - Dagelijkse behoeften = E1
    - Bakker = E1.1
    - Slager = E1.2
    - Groenteboer = E1.3
    - Supermarkt = E1.4
  - Persoonlijke verzorging = E2
    - Kapper = E2.1
    - Kledingzaak = E2.2
  - Vermaak = E3
    - Dorpscentrum = E3.1
    - Dorpsbelangen in café = E3.2
      - Gezelligheid = E3.2.1
      - Sociale contacten = E3.2.2
  - Gezondheid = E4
    - Dokter = E4.1
    - Apotheek = E4.2
  - Collectief = E5
    - Bibliotheek = E5.1
    - Trein/busstation = E5.2
    - Dorpsbelangen = E5.3
  - Horeca = E6
    - Cafeteria/Chinees = E6.1
    - Hotel/restaurant = E6.2
    - Kroeg/café = E6.3
  - Tevredenheid = E7
    - Tevreden = E7.1
      - Aanwezige voorzieningen zijn goed = E7.1.1
      - Hulp krijgen in voorziening = E7.1.2
      - Naburige plaats heeft alle voorzieningen = E7.1.3
        - Makkelijk bereikbaar = E7.1.3.1
    - Niet tevreden = E7.2
      - Missen van voorziening = E7.2.1
        - Kledingzaak = E7.2.1.1
        - Winkelcentrum met bijbehorende winkels = E7.2.1.2
          - Drogist = E7.2.1.2.1
          - Action = E7.2.1.2.2
          - Wibra = E7.2.1.2.3
        - Missen van sociale contacten = E7.2.1.3
        - Kruidenierswinkel = E7.2.1.4
        - Supermarkt = E7.2.1.5
      - Geen hulp krijgen in voorziening = E7.2.2
      - Lastig te bereiken = E7.2.3

- Gebruik maken van voorzieningen = E8
  - Supermarkt = E8.1
  - Dokter = E8.2
  - Apotheek = E8.3
  - Cafeteria/Chinees = E8.4
  - Slager = E8.5
  - Winkelcentrum in de buurt = E8.6
  - Trein/busstation = E8.6
  - Dagopvang = E8.7
  - Kroeg/café = E8.8
- Sport = E9
  - Voetbalvereniging = E9.1
  - Volleybalvereniging = E9.2
  - Tennisvereniging = E9.3
  - Niet voor gehandicapten = E9.4
- Acceptatie dat bepaalde voorzieningen ontbreken = E10
- Acceptatie dat bepaalde producten duurder zijn = E11
- Invloed welzijn = F
  - Minder mobiel zijn = F7.1
  - Afhankelijk van anderen = F7.2

Bijlage 7 – Lijst met gegevens respondenten over vervoermodaliteit, reisdoel en frequenties

Bertie: geen auto, geen partner

- Boodschappen: 4 keer, 4 keer scootmobiel
- Sociale contacten: 2 keer: thuis
- Dorpscentrum: 1 keer: scootmobiel
- Dokter/apotheek: 1 keer: scootmobiel

Aletta: wel een auto, geen partner

- Sociale contacten: 9 keer
  - o Familie (zoons/schoondochters/schoonzus): 5 keer: 4 keer fiets, 1 keer auto
  - o Vrienden, kennissen: 4 keer: 2 keer lopend, 1 keer fiets, 1 keer auto
- Cadeautjes halen: 4 keer: 2 keer auto, 2 keer fiets
- Boodschappen: 2 keer: 2 keer fiets
- Gemeentehuis: 2 keer: 1 keer auto, 1 keer lopend
- Papiercontainer: 1 keer: 1 keer lopend
- Huisarts: 1 keer: 1 keer auto

Henriëke: geen auto, geen partner

- (OVERIG) Wandelen: 3 keer: lopend
- Boodschappen: 3 keer: 2 keer lopend, 1 keer auto (kleinkind)
- Vermaak: 2 keer: 1 keer lopend, 1 keer auto (kennis/vriendin)
(Spelmiddag: 1 keer
Dagopvang: 1 keer)

Gradus: wel een auto, geen partner

- (OVERIG) Werk: 6 keer: 5 keer auto, 1 keer thuis
- Boodschappen: 3 keer: 3 keer auto
- Bezoek van familie: 1 keer, 1 keer thuis
- Bezoek begraafplaats: 1 keer, 1 keer auto
- Auto wassen: 1 keer: 1 keer auto

Annemarie: wel een auto, wel een partner

- Boodschappen: 6 keer: 6 keer auto
(Supermarkt: 5 keer
Markt: 1 keer)
- Sociale contacten: 2 keer: 2 keer (met partner)
- Tandarts: 1 keer: auto
- (OVERIG) Boot opruimen: 1 keer: 1 auto
- (OVERIG) GPS ophalen: 1 keer: 1 keer auto

Ingrid: wel een auto, wel een partner

- Boodschappen: 6 keer: 4 keer fiets (alleen), 2 keer auto (met partner)
(Supermarkt: 4 keer
Bakker: 2 keer)
- Bezoek winkels: 2 keer: 1 keer bus, 1 keer (heen) auto (met partner) 1 keer OV/fiets
- Kapper: 1 keer: 1 keer (heen) auto (met partner) 1 keer OV/fiets
- Bibliotheek: 1 keer: 1 keer fiets

- Fysiotherapie: 2 keer: 1 keer bus, 1 keer auto (met partner)
- (OVERIG) Beweging: 3 keer: 2 keer fiets, 1 keer lopend
     (Fietsen: 2 keer
     Wandelen: 1 keer)
- Sociale contacten: 2 keer: 2 keer auto (met partner)
     (Oppassen kleinkinderen)

Agnes: wel een auto, wel een partner

- Sociale contacten: 5 keer: 5keer auto
  - o Familie (dochter, neef & nicht): 3 keer
  - o Verjaardag & receptie: 2 keer
- (OVERIG) Computer cursus: 2 keer: 2 keer auto
- Boodschappen: 1 keer: 1 keer auto
- (OVERIG) Kerk: 1 keer: 1 keer fiets
- Fitness: 1 keer: 1 keer fiets
- CPB vereniging: 1 keer: 1 keer auto